SF
ICAR

Dominique Douay

Amatorul de tablouri

EDITURA
PORTO - FRANCO

DOMINIQUE DOUAY

AMATORUL DE TABLOURI

Coperta de **RADU DORIN MIHĂESCU**

DOMINIQUE DOUAY

AMATORUL DE TABLOURI

Traducere de VASILE SAVIN

Premiul special de Literatură S.F. franceză 1989

EDITURA „PORTO-FRANCO“
GALAȚI, 1993

AMATORUL DE TABLOURI

Prolog

„O, aţi venit, deci...“

Omul clătină din cap, perplex. Primirea m-a surprins : mă aşteptasem la mai multă căldură. „Invitaţia d-voastră era presantă“, am zis cu un ton sec.

În colţul gurii îi apăru un zîmbet forţat. „Scuzaţi-mă“, zise el. „Vă mulţumesc că aţi acceptat.“ Se dădu deoparte, lăsîndu-mă să trec. Uşa dădea drept spre o sală mare. Dintr-o privire am văzut pianul cu coadă, fotoliile, şemineul vechi din care nu mai rămăsese decît hota. Am răspuns cu aceeaşi politeţe ; am spus ceva despre şansa de a locui într-o asemenea locuinţă de pe timpuri.

N-a zis nimic şi mă invită să-mi dau jos trench-coat-ul pe care îl păstră pe braţe, nehotărît, înainte de a-l aşeza pe spătarul unui fotoliu şi să se îndrepte spre o uşă.

„Oh !“ zise el dintr-o dată, observînd că rămăsesem în acelaşi loc, „Vă rog să mă urmaţi.“

M-am supus. Am mers de-a lungul unui coridor neluminat apoi mă introduse într-un salon cu pereţi ornaţi cu tablouri ascunse într-un mod straniu de pînzeturi aruncate peste rame. N-am spus nimic : prea adesea avusesem ocazia să mă găsesc în faţa ciudăţeniei amatorilor de pictură ca să mai spun ceva acum.

Instalat confortabil într-un fotoliu cu un pahar de whisky în mînă, l-am lăsat să ia iniţiativa conversaţiei. Liniştea, totuşi, devenea tot mai apăsătoare. Nu mă simţeam bine. Am tuşit uşor. „Scrisoarea d-voastră... mi s-a părut mai degrabă misterioasă...“ Îşi trecu mîna peste faţă : „Aprecierea d-voastră despre opera lui Maly mă obsedează“, cită el din memorie. „Îi sînteţi complice, victimă, cum sînt eu, sau pur şi simplu clarvăzător ? Trebuie să ştiu.“

„Exact“, am spus. „Am venit la adresa indicată, la ora şi data prevăzute. Sper că sînt punctual.“

S-a făcut că nu observă ironia şi dădu afirmativ din cap.

„Ei ?“ am insistat eu. „Am răspuns apelului d-voastră — cred că am dreptul la o explicație !“

„La ce bun ?“ zise el cu jumătate de voce, privind undeva departe prin lichidul pe care îl învîrtea în pahar. Își dădu seama imediat : „O, desigur, veți avea explicația dorită — mă rog, cînd spun explicație... Dar tare mă îndoiesc că veți acorda cît de puțin credit celor ce vă voi spune. Am înțeles din prima clipă : nu sînteți nici victimă, nici complice. Cît despre clarviziunea d-voastră...“

„Spuneți, mai degrabă, și cît mai repede, că sînt un prost !“ am izbucnit eu.

Ieșirea mea păru că-l tulbură. „Sînt... sînt dezolat“, zice. „Nu credeam... Departe de mine ideea să mă îndoiesc de cunoștințele d-voastră despre pictură ! Dar articolele d-voastră despre Maly corespund atît de bine celor văzute... Speram...“

„Ce-ar fi să începeți prin a-mi explica problema care vă apasă ?“ i-am zis cu blîndețe.

„De fapt nu-i nici o explicație“, îmi spuse el. „E vorba doar despre o poveste. O poveste lungă...“

În sinea mea am răsuflat ușurat, blestemînd curiozitatea care mă adusese în aceste locuri. Am privit apoi sticla de whisky. Era suficient pentru acest sfîrșit de zi.

„Vă ascult“.

I

„Domnul Milian, vă rog ! Domnul Milian !“

La bar, sprijinit de tejghea, Serge nu dădu nici o atenție apelului. Privea morocănos cum se topea pastila de aspirină în paharul de apă. Ăsta-i norocul meu... Și de cînd visez să vizitez Veneția !... Îmi înghit pastila și fug să mă culc. Mă rog, treaba lor, cu turismul lor. Altă dată — dacă va mai fi o asemenea ocazie !

Barmanul privi scurt spre cartonașul atîrnat la reverul vestonului său și făcu un semn băiatului care striga.

„Domnul Milian ?“

Serge dădu afirmativ din cap. A dracului migrenă... Îi fu greu să citească ceva pe fața băiatului.

„Cineva a lăsat acest plic pentru d-voastră, domnule. Se pare că este urgent, foarte urgent.“

Urgent ? Serge privi plicul alb pe care numele și prenumele său se etalau cu litere mari, spațiate. Fără îndoială era o invitație pentru un dineu. Urgent... Zîmbi trist : era oare ceva mai urgent pentru el decît un somn odihnitor ?

Curiozitatea depăşi totul : rupse plicul. În locul cărţii de vizită aşteptate, se aflau două cărţi poştale — cel puţin aşa a crezut atunci dar, întorcîndu-le, constată că pe partea cealaltă nu era nimic scris.

Atunci, erau nişte fotografii ? Din nou trebui să se concentreze bine ca să reuşească să înţeleagă ceva. Ciudat, clişeele rămîneau în flu, neclare. Treabă de amator, se gîndi el — dar reveni imediat asupra părerii : amatorul respectiv nu încercase să imortalizeze pe peliculă vreun peisaj. Ceea ce avea în mînă erau nişte reproduceri fotografice ale unor pînze care reprezentau una, piaţa San-Marco, cealaltă... probabil Cheiul Sclavilor.

Ei şi ? Treabă de amator, zise Serge după ce se mai uită o dată la clişee. Le băgă în buzunar încruntîndu-se, apoi desfăcu plicul ca să mai descopere şi altceva decît numele şi prenumele său. Curios. Cine mi-a trimis asta, şi de ce ? Un vînzător de tablouri veneţian ? Proasta calitate a clişeelor nu constituia un excelent argument de vînzare, şi, oricum, oricine putea să ştie că un scenarist debutant nu are mijloacele băneşti pentru a colecţiona pînze...

Îşi înghiţi aspirina fără să-i mai dea vreo importanţă. La celălalt capăt al salonului, Balmer catadicsea să răspundă întrebărilor unei jurnaliste de la *Cahiers*. Fiecare (dar cu siguranţă, mai mult unul) se prefăcea, fără îndoială, că mai cred încă într-un miracol : că filmul lui Balmer (film căruia, din întîmplare, Serge Milian îi scrisese scenariul) a fost remarcat la Mostra. Serge însuşi crezuse... înainte de a sosi la Veneţia. Acum iluziile, toate, odată dispărute, căuta pasărea rară : producătorul sau regizorul sedus de scenariul filmului lui Balmer, care să-i fi oferit o colaborare. Faptul acesta implica prezenţa la cît mai multe festivităţi oficiale sau particulare. Cu excepţia, desigur, a acestei seri, de care ţinuse cu dinţii pentru a hoinări complet liber pe străduţele veneţiene...

Şi dintr-o dată, hait, migrena asta stupidă. Ce mai, cînd totul merge aiurea...

Părăsi barul, îndreptîndu-se spre recepţie unde funcţionarul de la hotel discuta aprins cu un cuplu de turişti olandezi într-o limbă pe care Serge o crezu a fi engleza. Ah ! desigur Mostra dă totul peste cap. Reţin două camere, dar vin opt... Sînt artişti, înţelegeţi ? Iar Veneţia este oraşul artelor... După cum i se argumentase, Serge înţelegea şi mai greu că venirea sa îi fusese hotărîtă de Balmer chiar în ultimele zile, cînd la ieşirea de la o proiecţie particulară, cineva a venit şi s-a interesat de scenaristul care... Poveşti. Serge era sigur că făcuse o treabă bună, dar ce va mai rămîne din el după eşecul comercial — previzibil, dacă nu sigur

— al filmului ?... Se sprijini în cot de masă dar nu i se dădu nici cea mai mică atenţie. Alături de clasicul loc pentru chei atîrna o oglindă mare, demodată. Serge se privi în ea cu atenţie, pungile de sub ochi, părul, din zi în zi tot mai rar. Exact faţa unuia care pierde mereu, bătrîne. Un scenarist căutat, ehei, ăsta are o altă figură. Tu, tu o ai pe aceea a scriitoraşului fără ambiţie, care însăilează nişte romane poliţiste amărîte pentru nişte cititori care n-au nimic altceva de făcut decît să-şi omoare timpul în trenurile de navetişti.

Asta-i. Gata cu speranţa nebunească de a deveni un scenarist de renume. Încă de la întoarcere va începe un nou roman. Un roman pentru chioşcurile din gări. Trebuie să trăieşti.

Aceste gînduri mohorîte l-au dus pe Fondamenta Delle Zattere fără să-şi fi amintit în nici un fel cum a părăsit hotelul. După-amiaza care era pe sfîrşite se nimba de o ceaţă ciudat de luminoasă care, în loc să ascundă peisajul, dimpotrivă părea că îi pune în evidenţă valoarea făcînd să nu ţii seamă de detalii. Dintr-o dată, migrena păru că se îndepărtează şi observă sosirea unui vaporetto pe Canale della Giudecca, venind cu siguranţă de la Fusina. Pe punte, lumea se zbătea pentru ocuparea celor mai bune locuri, acelea de unde se putea fotografia totul în voie, fără a fi incomodat de cineva. Apoi urmă debarcarea, într-un zbor de culori pastelate — mai ales roz, mult roz, fiindcă pentru acest anotimp, industria alesese această culoare la haine.

Puţin dornic să se găsească amestecat în valul de turişti, Serge se întoarse şi se pierdu în prima străduţă ivită în cale. Îi plăcea să guste această calitate deosebită a liniştii care nu se găseşte, pe cît se pare, decît la Veneţia (linişte compusă în realitate dintr-o infinitate de zgomote mărunte, — un pas, un rîs de copil, o frază muzicală de la o fereastră... — ce se aud numai la Veneţia) şi trecu Ponte dell'Academia cu alte gînduri.

Cîteva sute de metri mai departe, o nouă aglomerare de turişti îl făcu să o ia spre San Stefano. Se opri mai mult timp sprijinit de balustrada cam şubredă, privind fără să vadă cu adevărat, gondolele ce pluteau pe lîngă Fenice. O clipă se gîndi chiar să întrebe cît costă o plimbare (fără a face însă pasul), apoi îşi reluă drumul. Nu avea nici o ţintă precisă, doar aceea, foarte profundă, de a absoarbe din plin din această linişte, din această seninătate. Visa chiar să se piardă în ea.

La Veneţia însă, ai mereu impresia că te-ai rătăcit, dar după cîţiva metri regăseşti un loc cunoscut. Pentru Serge, la ieşirea dintr-un pasaj dominat de o penumbră alburie, acesta a fost chiar piaţa San-Marco. Desigur, o recunoscu imediat, aşa cum se întîm-

plase cu monumentele întîlnite ; dar o curioasă impresie de lucru deja văzut — mai mult chiar, deja trăit — îl stăpînea, impresie pe care nu o putu pune pe seama studiului minuţios al ghidurilor turistice citite în trenul ce-l aducea la Veneţia. Chiar şi mulţimea care se plimba prin piaţă îi părea familiară...

Un singur lucru nu mergea : unghiul. Din locul unde se afla, vedea bazilica, clopotniţa şi o margine din palatul ducelui ; or, în falsa amintire inexplicabil imprimată în memoria sa, această scenă, de altfel identică întrucîtva, avea drept fundal construcţiile ridicate la iniţiativa lui Napoleon I spre a închide piaţa. În alţi termeni, dacă asistase la acest spectacol (în vis ? într-o altă existenţă ?), era din celălalt capăt al Pieţei, mai exact de lîngă turn.

N-a ştiut niciodată cum de s-a trezit cu clişeele lăsate la hotel pe numele său. O senzaţie de ameţeală îl invadă (ar trebui să vorbim mai degrabă de *atracţie*, ca a unui magnet puternic, ascuns în hîrtia fotografică, acţionînd asupra spiritului său). Scena reală şi cea care figura pe clişeu se suprapuneau cum nu se poate mai bine. O atare suprapunere, dacă ar fi fost vorba doar de o simplă fotografie, ar fi fost imperfectă : fotografia prezintă numai realitatea, nu şi sentimentele. Viziunea omenească poate oare să se rezume la o simplă problemă de optică ? A unui peisaj banal dat de nişte referinţe topologice ? Aici, totul se suprapunea, pînă la emoţia care îl stăpînea şi pe care cu siguranţă o resimţise înaintea lui pictorul a cărui operă fusese reprodusă pe clişeu. Serge aprecia calitatea luminii în acelaşi mod, ca şi alura rătăcitoare şi...

Campanila şi bazilica dispărură. În faţa lui Serge se vedeau acum faţadele austere ale aripei napoleoniene, ceea ce îl dezorientă, dar mirarea nu-i dură mult. De cîtva timp trupul părea să se fi obişnuit să acţioneze fără ca mintea să conştientizeze. Totuşi, se gîndi el, ar trebui să mă supraveghez.

Dădu să bage clişeele în buzunar dar se răzgîndi şi-l examină pe cel de-al doilea.

O mulţime aproape la fel cu aceea din piaţa San-Marco, palate în ceaţă, o ceaţă luminoasă, panoul oranj al unui debarcader, un vaporetto, nu, o vedetă gata de ancorare, lampadare cu trei braţe... Da, probabil şi o parte din Riva degli Schiavoni. Revedea cu precizie planul Veneţiei, consultat de atîtea ori pe drum. Se află foarte aproape. Am să dau o raită. Ar fi ciudat dacă...

A trebuit să facă un efort pentru a-şi desprinde privirea de la clişeul din mînă ca să se uite în jur.

Mulţimea.

O vedetă gata de ancorare. Un dreptunghi oranj : un panou de ambarcader.

Palatele în ceaţă...

O undă de teamă cumplită îl străbătu. Doamne, sînt *într-adevăr* bolnav ! Sprijinit de un stîlp, respiră adînc de două, trei ori ca să-şi clameze bătăile dezordonate ale inimii. La cîţiva paşi mai încolo, un băieţel de vreo doisprezece ani, pe cap cu o şapcă ornată cu beculeţe multicolore care se aprindeau pe rînd, îl privea cu ochi uimiţi.

De ce mă priveşti aşa ? întrebă Serge cu glas stins. Din cauza aerului meu de om rătăcit ?

Băiatul se apropie şovăitor de el.

„Cum aţi făcut asta ?“ întrebă el în franţuzeşte.

II

Reîntors la Paris, Serge Milian, aşa cum îşi promisese, îşi consacră cea mai mare parte a timpului scrierii unui nou roman. Dacă multe speranţe îi muriseră, cel puţin aducea de la Veneţia cadrul povestirii în care urma să introducă întîmplările pe măsură ce scria. Stările proaste fuseseră uitate. Din oraşul Dogilor, îi rămînea o seamă de impresii, o ambianţă, un mod de a fi... lucruri pe care încerca să le pună în cuvinte, în fraze. Efortul necesar era uneori dureros, dar rezultatul, în general, îl satisfăcea într-o oarecare măsură. Curios, grija de a reda cu suficientă exactitate viziunea sa personală asupra Veneţiei începu să influenţeze intriga. Personajul său principal, un *particular* de obicei mai dotat pentru acţiune decît pentru introspecţie, se lăsă cîştigat de langoarea veneţiană iar ancheta se dovedi rapid pretextul unor îndelungi rătăciri de-a lungul canalelor. Povestirea însăşi, limpede la început, se încîlci, se împotmoli.

Pe scurt, romanul acesta îi ceru de două ori mai mult timp decît prevăzuse pentru a-l scrie. Şi nu se putea minţi. Terminîndu-l, editorul său obişnuit îl va refuza : prea lung, nu prea are acţiune... Exact contrariul a ceea ce făceai de obicei, dragul meu Milian, exact contrariul a ceea ce aşteaptă lectorii noştri — pardon, ai dumitale. Ce te-a apucat ?

De aceea Serge îl prezentă unei alte case de editură, fără prea mari iluzii. În aceeaşi zi, începu un alt roman, în stilul său obişnuit. Gata cu Veneţia şi brumele ei înşelătoare ; eroul său îşi căpătă dintr-o dată vivacitatea obişnuită : cura de interogaţii existenţiale nu lăsase nici o urmă. Romanul fu terminat la timp şi de

data aceasta Serge nu se mai întrebă asupra destinului său : era cel obișnuit.

Intîmplarea făcu ca acordul celor doi editori să-i sosească aproape simultan. Nesperată, acceptarea romanului venețian îi reaprinse dorințele frustrate de consacrarea literară ; știind totuși că era în pragul unei noi decepții, nu încercă să o mai înăbușe. E atît de bine să-ți poți oferi din cînd în cînd un vis... De altfel celălalt roman fiind pe cale să se publice, viitorul imediat îi era asigurat.

Semnă cele două contracte în aceeași zi. Dimineața pentru cel „alimentar". Obținu un avans considerabil (editorul îi cunoștea situația financiară) și, pe deasupra, un dejun monden cu directorul literar. Un pic amețit, s-a dus la cea de a doua întîlnire. A fost primit cu o ușoară condescendență. Manuscrisul primise toate sufragiile comitetului de lectură, însă direcțiunea era neliniștită : trecutul... *comercial* al autorului nu avea să dăuneze renumelui întregii colecții ? Poate dacă și-ar lua un pseudonim... Serge rezistă. Niciodată nu-și ascunsese numele, de ce să o facă tocmai în momentul cînd urma să i se publice romanul cel mai personal ? Au încheiat prin a-i accepta argumentele, dar s-a crezut că este bine să fie prevenit asupra tirajului nu prea mare cît și în privința speranței de a vedea critica literară ori juriile care acordă premii interesîndu-se de opera sa.

Starea de spirit a lui Serge nu se simți prea afectată. Cunoștea prea bine mediile caselor de editură. Puțini bani, speranțe vagi... și mai ales cîteva săptămîni de vacanță înainte de a se vedea obligat să înceapă un alt roman. Ce să mai ceri ?

În mod tradițional cînd i se accepta un roman avea obiceiul să se îmbrace cu lucruri noi, ca și cum dezbrăcarea vechilor haine ar fi însemnat ștergerea din imaginație a tot ceea ce l-a îngreunat. Dar vitrinele de pe Rive Gauche i se păru că nu convin situației : nu semnase el două contracte dintr-o dată ? Era clar că această conjunctură merita serviciile celor mai mari croitori...

De aceea traversă Sena în direcția cartierului Saint-Honoré. Era abia șase și jumătate, dar noaptea deja căzuse cînd, urmînd un itinerariu întîmplător, ajunse în fața unei galerii de pictură. La început o privi distrat, dar ceva îi reținu atenția. Se reîntoarse în fața vitrinei. Cele două pînze nu ocupau locul de vază, dar el nu vedea altceva.

O mare înflăcărată de soarele în apus... Pe una dintre pînze, printre reflexele geamului, se distingea o clopotniță printre acoperișuri de țiglă, pe cealaltă erau coloanele perechi ale... Și totuși, nu, nu era Veneția. Păcat. Veneția încă mă mai obsedează — dar

este într-adevăr Veneţia ori acele clişee a căror provenienţă tot nu o cunosc ?

Clişeele pe care le-am pus undeva după întoarcerea de la Veneţia, fără să îndrăznesc să le mai arunc nici cea mai scurtă privire...

Nu, Serge nu cunoştea aceste pînze, şi nici locurile pe care le prezentau. Totuşi nu-şi putea desprinde ochii. Avea aceeaşi senzaţie ca atunci cînd privea nişte reproduceri fotografice, însă lipsea... cum să spun ?... identitatea de viziune. Căci acest port, care nu era Veneţia, nu-l văzuse niciodată. Nu, dar... ştia că l-ar fi putut vedea în acelaşi fel cu pictorul.

Factura. Da, clar, acelaşi om pictase *Veneţia* dar şi aceste pînze. Iar acest om (Serge a trebuit să se aplece pentru a putea citi semnătura în ciuda reflexelor) se numea Maly.

Exact invers decît în alte afaceri, codul galeriilor de pictură impune aşteptarea, din partea unui presupus client o urmă de interes, orice intervenţie prematură a vînzătorului sau a vînzătoarei putînd să se dovedească neavenită, chiar dezastruoasă. Această tradiţie i-a permis lui Serge, după ce a intrat şi salutat pe paznică (sau probabil paznică) foarte ocupată cu o conversaţie telefonică, să examineze fără a fi deranjat toate pînzele expuse la parter. Aici nu se afla nici un Maly. Urcă scara ce ducea la etajul întîi.

Tabloul părea să-l aştepte. Înainte de a fi străbătut cei cîţiva metri care îl despărţeau de tablou, Serge ştia cine îl semnase. Nu era un peisaj, totuşi. În recunoscu însă imediat pe autor. Îmbrăcat cu veşminte care puteau să evoce tot atît de bine Renaşterea cît şi Commedia dell'Arte, o marionetă cu cap de bătrîn arunca asupra unui punct situat dincolo de pînză o privire plină de o compasiune tăcută.

Pe măsură ce se apropia, Serge simţi cum se naşte şi creşte în el senzaţia de ameţeală pe care o mai încercase, mai puternic sau mai slab, de vreo trei ori. Ca hipnotizat de marionetă, notă dispariţia treptată din cîmpul său de vedere, a oricărui element exterior tabloului.

În final, chiar şi marioneta se risipi ; tunelul de umbră se închise peste Serge.

A crezut că orbise brusc şi bîjbîi în jur. Mîinile dădură peste un obiect care căzu şi se sparse cu sunet cristalin. Alarmat, făcu un pas într-o parte ; şoldul se izbi de o mobilă joasă, ceva se rostogoli şi căzu jos.

Brusc se făcu lumină. O voce ţîşni din spate : „Nu mişca ! Nici o mişcare ! Sînt înarmat !"

Dar Serge abia auzi. La un metru de el, suspendat de un cui, o marionetă cu cap de bătrîn îi privea stupefacţia cu un aer morocănos.

O marionetă din lemn şi stofă. Modelul de pe pînză.

Judecat în flagrant delict, Serge fu eliberat după audiere. Aparent nu i se putea reproşa decît un lucru : că rămăsese în Muzeul Marionetei după închidere. Se mai adăuga şi spargerea unei vaze, nu de prea mare valoare, pe care Serge se oferi rapid să o plătească. Oameni de bun simţ, judecătorii preferară să nu ţină nici o seamă de „explicaţiile“ sale cel puţin derutante. Serge Milian nu mai fusese judecat vreodată şi nu se putea, în cazul de faţă, să i se impute vreun delict de drept comun : pentru ei afacerea era încheiată. Restul ţinea de psihiatrie, nu de justiţie.

În felul acesta Serge se trezi pe un peron friguros din gara Part-Dieu, aşteptînd trenul care să-l ducă înapoi la Paris. Ca să revină la Lyon îi trebuise mult mai puţin timp...

III

În spatele elegantului birou stătea, ca o regină, o nouă vînzătoare. Se petrecea însă acelaşi lucru : şi ea telefona cînd Serge împinse uşa galeriei. Se asigură că în încăpere nu se afla nici o pînză de Maly apoi se prefăcu că examinează tablourile expuse.

„...dispărut !“ zicea tînăra femeie cu un glas ascuţit. „Mă rog, aşa pretinde cel puţin... Părerea mea este că a avut halucinaţii. În orice caz, s-a verificat totul, nu lipseşte nici o pînză, nici o litografie. Cum adică, un client dispare fără să ia nimic... Îţi spun eu : astea sînt aiureli. A căpătat, dintr-un foc, cincisprezece zile de concediu medical, ca să-şi revină. Cred că asta voia, atît... Cum ?... Ei aş, nu bîrfesc, dar ar trebui, totuşi, să fie mai atentă...“

Răbdător, Serge aşteptă să pună receptorul la loc ca să se apropie de birou.

„Aş dori să cumpăr cîteva tablouri de Maly“, spuse el.

„Cu plăcere“ se grăbi vînzătoarea să-i răspundă. Se ridică de pe scaun. „Maly este expus sus. Am să vă...“

„Nu-i nevoie,“ o opri grăbit Serge. „Este pentru un prieten, nu-i pentru mine. Mi-a dat cîteva precizări, într-un fel... I-ar place, spre exemplu, să aibă o pînză care să reprezinte un colţ al Parisului.“

„Un colţ din Paris...“ Încercă să-şi amintească. „Mdaaa... Avem Tuileries, sub zăpadă. Ceva foarte frumos...“

Zăpadă ? Prea hazardat : uneori zăpada nici nu se prinde de asfaltul Parisului. Nu, dădu el din cap.

„Dar acoperişurile Parisului ? Este o pînză superbă, ultima pe care ne-a încredinţat-o Maly."

Periculos. Şi apoi Serge simţea din nou ameţeala. Refuză.

„Mi-e teamă că nu avem nimic altceva să vă propunem", spuse cu regret tînăra. „Ştiţi, Parisul nu face parte din temele preferate de Maly. A, desigur, dacă aţi căuta o Veneţie..."

Mai tîrziu, gîndi Serge. Mai tîrziu, voi cumpăra o Veneţie : mi-e prea dor să merg acolo. Dar nu va fi posibil decît atunci cînd voi avea un Paris.

„Aşteptaţi !" spuse deodată cu glas vioi tînăra. „Ţineţi neapărat să fie un *peisaj* din Paris ?"

„Un peisaj ? Nu neapărat. Cum să vă spun, persoana care mi-a comandat pînzele ar accepta orice, tot ceea ce ar aminti de Paris, nu are importanţă."

„În cazul acesta, cred că am ceea ce vă trebuie," spuse ea. „Am un chelner de cafenea tipic parizian."

El insistă : „Despre care cafenea este vorba ?"

Ea ridică din umeri. „La Coupole, Le Flore. Nu ştiu sigur. Merg să-l aduc, veţi vedea singur..."

„Nu ! Nu, nu vreau să-l văd ! Nu, nu. Mă rog, nu vreau să-l văd aici... Oricum, îl iau. Aţi putea să-l împachetaţi ?" După felul cum îl privea, oarecum suspicioasă, Serge simţi că este nevoie de o minimă explicaţie. „Mi-e tare teamă că mi-ar place foarte mult", zise. „Mi-e prea frică. Aş suferi prea mult atunci cînd va trebui să-l dau comanditarului meu."

Ea răspunse printr-un zîmbet complice, dar nu lipsit de o umbră de ironie pe care el se prefăcu că nu o observă. Îl interesa prea puţin ce gîndea tînăra despre starea sa mentală.

Cîteva minute mai tîrziu, fata cobora cu tabloul gata împachetat. Cînd să completeze cecul se opri. „Mă gîndesc... Nu aveţi cumva nişte crochiuri de Maly ?"

Dintr-un sertar, ea scoase o mapă cartonată pe care scria cu carioca neagră *Lisabona*. „Le iau", spuse el repede, înainte ca ea să poată să-i arate conţinutul. De data aceasta, fata nu se mai miră : clientul are întotdeauna dreptate. Mai ales cînd este un client bun.

Ca să ajungă acasă, Serge îşi oferi plăcerea de a lua un taxi, fapt ce nu intra în obiceiurile sale. Pe traseu, îi veni ciudata idee să nu mai aştepte să ajungă acasă pentru a-şi pune proiectul în aplicare. Grăbit, începu să despacheteze tabloul şi aruncă hîrtia pe jos, în maşină, apoi strînse bine sub braţ mapa cu crochiurile şi privi drept în ochi pe chelnerul de cafenea.

Acum cunoștea senzația de ameteală. Îl absorbea. Se lăsă dus. Uimit, privi șirurile de mese, lampadarele.

Un chelner — cel din pînză, fără îndoială — se îndreptă cu pași grăbiți spre el. Era gata să ia comanda cînd ochii îi căzură pe tabloul pe care Serge îl ținea dinainte.

„Dumnezeule !“ exclamă el, uluit, recunoscîndu-se. Duse mîna la frunte. „Mi-aduc aminte ! Omul ăla care a făcut niște schițe după mine... Am discutat cîteva clipe. Era... O ! Sînt de atunci cîteva luni. Se așezase pe același loc pe care stați d-voastră acum. Exact aici.“

Chelnerul luă pînza în mîini, o privi cu atenție zîmbind. „Eh...“ șopti el. „E plăcut să te vezi imortalizat așa.“

„Veți avea ocazia să revedeți tabloul“, promise Serge. „Am intenția să trec des pe aici. Am să-l aduc întotdeauna.“

IV

Lisabona. Din prima clipă lui Serge îi plăcu agitația din jur. Lume fără griji și agitație. Mergea pe cheiuri de cîteva ore, se uita la manevrele greoaie ale cargou-rilor în estuarul Tage, observa baletul ciudat al remorcherelor, schimba păreri cu marinari dubioși. Într-o seară avu chiar o discuție aprinsă cu un om ce nu vorbea nici franțuzește, nici englezește, singurele limbi pe care le cunoștea Serge, mai bine pe a doua... N-a știut niciodată ce voise celălalt să-i împărtășească. Fără îndoială că același lucru se poate spune și despre interlocutorul său. Poate că nu fusese vorba decît de niște fleacuri, poate însă filozofase despre sensul existenței... Ce importanță mai avea ? Pentru Serge conta doar un singur lucru : *comunicarea.*

Uneori se pierdea pe străduțele în pantă din orașul vechi, rătăcea după placul inimii pe străzi și-i părea rău cînd, dînd colțul la o casă, zărea sclipirea stinsă a mării sau, undeva, sus, se ițea Castelo Sào Jorge, cocoțat pe vîrful Lisabona des Mores față cu Atlanticul.

Frecventă cu asiduitate piețele — Castello, Alfama, Bairro Alto mergînd uneori pînă la periferia Rossio. Aici ajunse călătorind pe imperiala autobuzului. Era un mod mai mult sau mai puțin conștient, de a se dezgoli prin această tranziție, de alura sa de turist. Amestecat în mulțimea care circula printre tejghele, încerca apoi o zadarnică joacă de-a ascunselea cu cerșetorii : pentru ei, spre marea lui disperare, calitatea sa de străin era clară. Îi prefera pe *emgraxadores,* chiar dacă nu se lăsa înșelat de graba cu care îi propuneau

serviciile lor ; avea impresia, acceptîndu-le oferta, că se sacrifică unui ritual tipic local. Nicicînd pantofii lui nu avuseseră o asemenea sclipire...

Forfota din aceste piețe îl încînta, ca și mulțimea parfumurilor de care se îmbăta. Cumpăra de plăcere. Mirodenii, ceapă, tot felul de lucruri cu care nu avea ce face și pe care, de altfel, le lăsa pe o altă tejghea — sau le dăruia primului cerșetor, fapt care îi atrăgea o sumedenie de imprecații spuse cu voce joasă.

Vacanță ? De fapt observa și înregistra în memorie tot ceea ce i se părea de o oarecare utilitate pentru viitoarele romane. O vacanță adevărată, cînd nu cauți decît odihna minții, nu-și amintea să fi avut vreodată. Era romancier și rămînea romancier chiar și cînd se distra. Nu te poți schimba.

Ca și Maly, se gîndi el într-o zi, la puțin timp după sosire. Cred că și el a venit aici cîndva ca turist, ca toată lumea și nu s-a putut abține să nu-și scoată carnetul de schițe...

Gîndul aceasta i-a venit văzînd un om așezat nu departe de el pe un dig atît de scurt încît părea o excrescență a cheiului. Își scosese un carnet din buzunarul vestonului de lînă și începuse să creioneze. Încercă un scurt sentiment de gelozie la vederea acestor gesturi precise, acestei priviri pătrunzătoare. Un pictor îți face plăcere să-l vezi la lucru, un romancier însă... Ce este mai lipsit de strălucire, mai nesemnificativ ca un individ aplecat deasupra mașinii de scris ?

Își oferi de asemenea cîteva deplasări la Nazaré, căci în afara schițelor din Lisabona, în mapa cartonată se mai găseau și trei sau patru crochiuri ce reprezentau acest mic port de pescari ridicat la rangul de stațiune balneară. În afara sezonului, acest orășel îi păru că se aseamănă destul de bine cu ceea ce fusese Saint-Tropez înaintea venirii negustorilor. Străbătea străduțele pavate cu pietre mari, coborînd uneori pînă la plajă cînd o animație aparte, ce plutea în aer, îi spunea că se vor lăsa la apă barcazurile cu prova în formă de corn de lună. Uneori se ducea seara și se așeza aproape de femeile îmbrăcate în negru, ghemuite pe nisip pîndind întoarcerea pescarilor.

Totuși înțelese foarte repede că aici nu va putea să aibă nici măcar iluzia că se poate cufunda în viața localnicilor. Era, în mod iremediabil, un străin. De aceea preferă să se îndrepte spre cartierele unde prezența îi era mai puțin remarcată. Acestea fuseseră construite sau transformate pentru a primi pe cei veniți în vacanță. Curios, regăsi o ambianță pe care o observase altădată la Deauville ; același plictis, aceeași atmosferă de așteptare. Multe magazine mici se închiseseră ; se vor redeschide peste cîteva luni

în același timp cu repopularea caselor cu obloanele trase de unde se desprindea o atmosferă tristă.

Ca un contrapunct melancolic la viața animată din Lisabona, Nazaré i-a permis plimbări lungi, singur pe plajă. Îi plăcea și să se așeze, ore întregi, pe terasele cafenelelor pustii, unde cîțiva chelneri rătăceau printre mese întrebîndu-se în mod vizibil asupra utilității lor. Încerca să-și imagineze idilele la care zidurile respective putuseră să asiste, dramele care se derulaseră pe aici. Deformația profesională, ca de obicei.

Într-o zi, pe cînd stătea cufundat în gînduri, veni un chelner să-i explice într-o franceză nu prea sigură că urma să-și încheie programul și că... Serge căută în zadar bani ca să-l plătească. Plecase din Lisabona fără bani. O undă de spaimă disproporționată față de gravitatea situației îl străbătu. Deschise repede mapa de care, din motive evidente nu se despărțea niciodată, și luă la întîmplare un crochiu din Lisabona.

Se regăsi așezat pe digul acela minuscul. În fața lui se afla statura puternică, acum familiară, a pictorului. Bătăile inimii își reluară mișcarea mai normală. Ce m-a apucat ? se întrebă. Dumnezeule, chelnerul acela... Apoi își imagină fața acestuia, acolo, la Nazaré, în fața scaunului gol și izbucni într-un rîs puternic. Pictorul se întoarse, îi aruncă o privire uimită, apoi îl lăsă în pace.

Incidentul respectiv îi deschise lui Serge noi perspective. De ce să plătească, acum cînd se putea sustrage fără nici un risc ? Încetul cu încetul se obișnui să dispară înainte de a i se aduce nota de plată. Drepturile sale de autor atît de mărunte îl obligaseră pînă acum să fie econom, de aceea deveni foarte indiferent față de prețurile afișate pe meniuri. Nu avea de plătit nimic.

Felul acesta de a acționa prezenta totuși un inconvenient : nu putea să se așeze de mai multe ori la o masă din același restaurant. Și, deși știa cît de mică era probabilitatea de a fi recunoscut de vreuna dintre victimele sale în mijlocul mulțimii, își schimbă locurile obișnuite de plimbare.

La Nazaré, se întoarse spre vechiul oraș, care i se părea că prezintă garanții mai bune de a rămîne în anonimat ; dar aici era *străin*, și dacă nu cunoștea pe nimeni în curînd i se păru, dezagreabilă impresie, că este observat în permanență... De aceea, prin forța lucrurilor, peregrinările sale se limitară în scurt timp numai la plaje. Era atît de puțină lume încît, în momentul cînd apărea cineva putea să se ducă în altă parte...

În ceea ce privește Lisabona, părăsi cheiurile, apoi piețele. Cît despre dig, aici i-a fost mai greu. Aproape dureros. În sejurul său, în afara recepționerilor de la hotel, a chelnerilor din cafenele și a

celor de la restaurante (dar şi marinarii ; cu ei, însă, era vorba de un joc ; aici eşti un nimeni dincolo cineva. De ce nu ne-am juca, aşa ca o comedie, de-a oamenii importanţi ? Luxul acesta şi-l permit toţi prăpădiţii : cerşetorii, tîrfele, drogaţii... De ce atunci să nu şi-l ofere şi un scriitor frustrat, ori aventurierii fără spaţiu ?), nu întîlnise decît o singură persoană, dar mereu depărtată şi fără să fi avut ocazia de a-i adresa un cuvînt : pictorul. De aceea ideea de a nu-l mai revedea vreodată îi displăcea. Copil sau adolescent, cînd se apropia sfîrşitul vacanţei, se grăbea să-şi umple carnetul cu adrese, spre a putea să-şi dovedească că nu trecuseră în zadar ; adult, căuta un martor care să-l poată ajuta cu prezenţa lui, aici la Lisabona, în timp ce principalul interesat nu era sigur de nimic. Toate acestea, începînd cu modul în care venise de la Paris în Portugalia, păreau atît de mult un vis...

Iată de ce se mai duse o dată pe dig. Pentru ultima oară. De foarte departe văzu că pictorul se află acolo. Îl recunoscu după vesta de lînă închisă de care părea că atîrnă zdrenţe de ceaţă ce venea în valuri succesive. Sirenele navelor care acostau se estompau undeva, departe. Se aşeza o linişte nouă, linişte pe care Serge o cunoştea bine căci o observase de atîtea ori în apus.

Alergă spre el. Straniu. Îl văzuse de atîtea ori stînd nemişcat, dar de data aceasta omul se ridică — era înalt, mai înalt ca Serge, mare şi solid — şi se îndepărtă fără grabă în direcţia opusă.

„Aşteptaţi !“ îi strigă Serge. „Aş vrea să vă vorbesc ! Doar două vorbe !“

Ceaţa făcea ca vocea să sune înfundat ; omul nu păru să-l audă şi îşi continuă drumul. Serge ar fi putut să-l ajungă. Dar, se opri şi-l privi pe celălalt afundîndu-se în ceaţă. Privi pînă ce nu mai fu nimic de văzut ; ceaţa se închisese peste el. Abia atunci porni din nou. Mergea cu acelaşi pas ca omul care-l precedase : pasul lent al unei plimbări fără ţel. În jurul său pînza de ceaţă se îngroşă. Ştiu că dispărea din faţa ochilor unor posibili observatori care rămăseseră undeva pe mal.

Ajunse chiar la capătul digului. La picioarele sale era doar neantul şi departe dedesubt apele sărate ale estuarului.

Pentru liniştea sa, căută. Străbătu metru cu metru capătul rotunjit al digului. Se aplecă chiar — riscînd să se înece, el care înota foarte prost — peste margine fără să descopere nici cea mai mică gaură susceptibilă să servească de refugiu.

Se ridică, udat de stropii de apă, privi spre Tage, în ceaţă.

„Acum ştiu cine eşti !“ strigă el din toată puterea. „Am să te găsesc !“

Mai tîrziu, la hotel, în apa caldă din cadă, începu să zîmbească de această dramatizare ieșită din comun. Sărmanul om trebuie să fi încercat o spaimă strașnică ! Și el, nebunul, care îl invectiva... Nu, sigur n-a văzut nimic, n-a auzit nimic. Ceața era atît de groasă...

Atenție ! reacționă el aproape imediat. Tu ești acela care nu te temi suficient de mult ! Pare atît de ușor ! Să te miști printre tablouri, să te lași dus de fantezia unui pictor... Dar nu ești decît o jucărie, bătrîne Serge. Puterea aceasta nu-ți aparține ! Adu-ți aminte. Clișeele acelea din Veneția... ele au declanșat totul ! Cineva se folosește de tine. Cine ? În ce scop ?

Raționamentul era evident : atît timp cît aceste întrebări nu vor fi primit nici un răspuns, ar trebui să refuze orice ocazie să se lase manipulat.

V

„Nu vă simțiți bine, Domnule ?“

Privirea neliniștită a chelnerului îl alarmă. Arăt chiar așa de rău ? Nu, n-am nimic. Mi-e frică, atît ; dar atît de frică încît era cît pe ce să mă întorc de la Lisabona cu trenul...

„Nu-i nimic“, spuse. „Doar o ușoară răceală : primăvara se lasă așteptată...“

„Oh ! (chelnerul de la cafenea tocmai observase tabloul). dar dumneavoastră sînteți un om de cuvînt !“

Serge îl lăsă să-și admire portretul apoi comandă o ceașcă de cacao. Era adevărat, primăvara întîrzia. La celelalte mese nu vedea decît impermeabile și vestoane de lînă. El, cu hainele sale de tercot, deschise la culoare, părea ciudat. În plus, îi era frig. În orice clipă putea să capete un guturai...

I se aduse o ceașcă aburindă ; învîrti cu linguriţa în ea cu un aer distrat. Un om de cuvînt, cu adevărat ? Promisese să revină adesea — cu subînțelesul : îmi promit să profit la maximum de puterea mea. Dar era înainte de a gîndi, înainte să-l apuce teama.

O teamă în care raţiunea nu avea nici un sens. Dar felul său de a se deplasa prin pînze (și pe deasupra, după cîte știa, prin pînzele unui singur pictor) era ceva raţional ?

Faust. Era într-adevăr ceva din Faust în povestea sa. Oh ! nu i se oferise nici tinerețe eternă, nici frumusețe, ci doar o putere care, da, era refuzată altora. Cine îi făcuse acest cadou ? Diavolul în persoană ? Profund neîncrezător, Serge se ferise de toate teoriile neclare care continuau să existe în umbra științei. Își bătuse

chiar joc în mod deschis de ele, şi iată-l că începea să se gîndească cu teamă la damnarea eternă...

Mai era şi un alt element de luat în consideraţie : în Portugalia începuse să-şi folosească puterea pentru a nu plăti unele consumaţii. Atunci crezuse că făcea totul din joacă. Dar era oare într-adevăr cazul ? Astăzi ajungea să se întrebe dacă nu cumva, încetul cu încetul conştiinţa i se modificase folosindu-se de un asemenea atu. Începi prin a pleca dintr-o cafenea ori restaurant fără să plăteşti, apoi... Unde se vor opri toate astea ? Dacă n-ar fi fost pînă acum decît teama de rigorile legii care l-au împiedicat să fure sau şi mai rău...

Logic, concluzia se impunea : trebuia să reziste atracţiei acestor deplasări instantanee. Să renunţe la aşa ceva pur şi simplu pînă cînd va căpăta certitudinea că nu-şi risca nici viaţa, nici sufletul. Dar această certitudine, cine putea să i-o dea ? Fiinţa aceea de la Veneţia care îi trimisese clişeele. În fond, dacă urmărea un scop, renunţarea lui Serge va sfîrşi prin a-l irita. Atunci n-ar avea altă ieşire decît să se arate deschis, cel care este... Pentru început, îşi jură Serge, am să ard această pînză ca şi schiţele de la Lisabona. Aşa voi fi sigur să nu cedez tentaţiei.

Reîntors acasă, bine înţeles că nu făcu nimic şi se mulţumi să ambaleze totul într-o pînză veche băgînd pachetul sub o grămadă de haine vechi.

În cutia de scrisori îl aştepta un mesaj de la unul dintre editori. *Călătoria*, romanul veneţian, va fi publicat mai devreme decît se prevăzuse : beneficia de întîrzierea datorată unui autor al editurii, fără îndoială lipsit de inspiraţie. Apariţia sa era programată pentru septembrie. Serge înregistră noutatea cu plăcere ; nu-i plăcuse niciodată ideea că manuscrisele sale dormeau în sertare, aşteptînd tipărirea.

In zilele următoare telefonă sau se duse în vizită la unii prieteni pe care nu-i văzuse de multă vreme. Uneori i se reproşa aceste lungi tăceri. Pretexta că scrie. Singurătatea scriitorului este un mit tenace. Era crezut, uneori chiar deplîns.

Pe scurt, viaţa îşi relua cursul. Străzile şi cheiurile Lisabonei începură să-i bîntuie din nou gîndul. Cunoştea bine această senzaţie. Pregătea un nou roman. Aşteptă ca totul să fie bine pus la punct, apoi se aşeză în faţa maşinii de scris. De data aceasta ştia ce va face, înainte chiar de a scrie primul cuvînt. Povestea va fi din acelaşi filon cu *Călătoria*.

Săptămînile se lungiră, deveniră luni. Primăverii tîrzii îi urmă o vară rapidă. Ah ! Nazaré... ofta uneori Serge. Suporta canicula cu greu. Visa plaje nesfîrşite şi albe. Dar oricît de cald ar fi fost,

se străduia să muncească cel puţin şase ore pe zi. În restul timpului visa (însă visarea aceasta cu ochii deschişi se rotea tot în jurul tramei povestirii sale, se îmbîrliga : de aici putea ieşi ceva foarte bun, dar şi foarte rău) ori pleca să-şi vadă prietenii, sau pur şi simplu să se plimbe.

Curios, se gîndi foarte puţin la tablou şi la schiţele care dormeau în dulap. Cînd se gîndi la ele, căci avansul dat de editor pentru romanul poliţist se cam terminase şi trăia graţie unor mărunte economii, îi trecu prin minte (şi chiar se hotărî) să le vîndă. Apoi uită — şi apoi cui le-ar fi vîndut ? Nu cunoştea nimic din mediul picturii.

Termină romanul pe la sfîrşitul lui august. Lansarea *Călătoriei* era prevăzută pentru începutul lui septembrie. Se hotărî să aştepte această zi (şi chiar să mai treacă puţin timp) pentru a da noul manuscris. Chestie de superstiţie...

Imediat ce a primit semnalul, Serge a fost convocat pentru tradiţionala semnare a cărţilor pentru presă. Se achită conştiincios de această sarcină, dar fără prea multă imaginaţie. Ce-i mai dificil ca o dedicaţie cînd n-ai nici o idee despre personalitatea individului căruia i te adresezi ?

După vreo două săptămîni zări cartea în vitrinele librăriilor, printre noutăţi. De cel puţin o săptămînă îşi petrecea o bună parte din dimineţi într-o casă a presei cercetînd cu febrilitate toate cotidienele, toate revistele ce ieşiseră în ziua respectivă. Prea devreme, îşi zise el. Probabil că nu s-au trimis cărţile semnate chiar în acea zi şi apoi trebuie să-i laşi pe critici să citească. Fără a mai pune la socoteală şi timpul necesar apariţiei articolelor...

În sfîrşit, un mare cotidian naţional consacră o pagină întreagă cărţilor lansate odată cu toamna. Cartea lui Serge ocupa o poziţie destul de bună. Aprecierea, fără a fi ditirambică, i se păru elogioasă. Se vorbea de *un tînăr autor cu talent sigur*, de *o elegantă mînuire a limbajului*, de *o surprinzătoare cunoaştere a romanului negru american pusă în serviciul post-modernismului literar*... Serge preferă să uite imediat acest *tînăr autor*, cu atît mai mult cu cît ataşatele de presă ale editorului său aveau un rol important în acest soi de virginitate literară de care părea că beneficiază ; nu reţinu decît omagiul adus talentului său.

Un prieten îi telefonă tocmai în clipa cînd intrase în casă cu ziarul unde figura articolul.

„Ai văzut ?“ îl întreabă prietenul.

Da, văzuse. Încercă să o facă pe modestul, dar...

„Chestia asta se sărbătoreşte, nu ?“

Da, se sărbătorește... Seara tîrziu ajunseră într-un bar american, nu departe de Champs-Elysées. La ieșire se pierdură într-un labirint de străduțe mai mult sau mai puțin pustii. Deodată, la un colț de stradă Serge crezu că recunoaște locul. Iluminat à giorno, o vitrină îl atrăgea.

„Ei ! zise el. Ia stai ! Vino să-ți arăt ceva..."

Se apropiară de vitrină. Păcat, își spuse Serge în gînd. Nu era nici o lucrare de Maly... Însă o pînză îi atrăgea privirea. Buchete de flori uscate pe un fond lăptos. Da, semnătura arăta clar. Era un Maly. Dar nu resimțea nimic altceva decît o atracție estetică.

„Ei, zise celălalt, ce voiai să-mi arăți ?"

„Lasă" răspunse Serge. „N-ai înțelege". Se simți dintr-o dată foarte nefericit. Cum numai beților pot să se simtă, se gîndi el.

A doua zi, se reîntoarse la galerie. Efectele alcoolului se risipiseră, vechile temeri reveniseră. Dar trebuia să știe.

De departe, avu impresia că este hipnotizat de pata albă a tabloului. Dar nu avea nimic comun cu senzația de ameteală de care își amintea foarte bine. Se lipi de vitrină. Lucrarea lui Maly se afla acolo, chiar sub privirea sa și putea observa toate detaliile acestui buchet fără a fi aspirat de ea spre a se trezi în alt loc...

M-am vindecat, gîndi el. Chiar mai mult : *nimeni* nu mă mai persecută.

Intră. O tînără îl privi în fugă, apoi se prefăcu că se uită într-un teanc de hîrtii. Era aceeași care se îmbolnăvise cînd dispăruse atît de neașteptat cu cîteva luni în urmă ? Posibil. Serge nu era prea bun fizionomist dar, în caz afirmativ, nici ea nu era mai bună ca el... Nu se opri la parter unde se aflau tablourile unui pictor pe care el îl găsea lipsit de interes și urcă scara îngustă la etaj.

Pe palier se aștepta să vadă marioneta. Îi acorda acestei pînze o valoare simbolică : nu descoperise grație ei puterea aceea? Tabloul, însă, dispăruse, înlocuit de un altul de altă factură, al altui pictor. Instinctiv începu să-l urască pe cel care putuse să achiziționeze această pînză : reprezenta atîta pentru el...

Trecu pragul camerei aflate lîngă palier. Din clipa aceea orice gînd coerent îl abandonă ; n-a mai fost decît o jucărie. Doi violoniști în repaos așteptau să reînceapă partitura... Sau probabil îl așteptau pe el.

Senzația că se desprinde de pămînt, că plonjează în interiorul tabloului, că îl traversează pentru a trece într-o altă realitate.

Aici cei doi muzicieni se întoarseră spre el și-l priveau cu teamă. Nu era de mirare. Serge se materializase pe genunchii unui meloman ale cărui proteste tulburau concertul. Protesta într-o lim-

bă guturală. Serge presupuse că este germană sau olandeză. În jur, lumea vocifera în aceeaşi limbă.

O orchestră cîntă rareori mult timp în aceeaşi sală, căci pleacă adesea în turnee...

Expulzat fără menajamente din auditorium în ciuda scuzelor pe care de altfel nimeni nu păru să le înţeleagă sensul, Serge se trezi pe o stradă necunoscută care i se păru imediat ostilă. Duşmănoase erau şi construcţiile, fără îndoială de tip germanic, ostilă era mulţimea care se grăbea în acelaşi ritm pe trotuare.

Depăşindu-şi criza de paranoia, încercă să se adune şi să judece. Situaţia i se păru disperată, ori foarte aproape de disperare. Habar nu avea unde se afla şi nu avea nici un ban în buzunar. Ţinînd cont de situaţia dramatică a finanţelor sale el prefera să nu-şi ia carnetul de cecuri sau cărţile de credit cînd se plimba prin Paris.

O singură soluţie : să dea peste un consulat francez (de-ar fi unul prin oraşul ăsta !), să povestească ceva şi să fie repatriat.

Teoretic era simplu. În realitate se izbi de o stîncă de proporţii : trebuia să înceapă prin a întreba unde se află. Aerul său pierdut nu-l ajută deloc. Fără îndoială că lumea îl lua drept un beţiv. Toţi se dădeau deoparte din calea lui, se făceau că nu înţelegeau întrebările, iar cînd, în sfîrşit, acceptau să-l asculte imediat clătinau din cap cu o mimică de neputinţă. Nimeni nu-i înţelegea nici franceza şi nici engleza chinuită. În felul acesta trecură minute preţioase. Uşor, noaptea se lăsă, trecătorii se răriră, tot mai grăbiţi. În final, reuşi să găsească pasărea cea rară. Era un om cam burtos ce ieşea dintr-o braserie, vizibil ameţit. Se arătă încîntat să-şi arate cunoştinţele de franceză :

„Ach ! Ya, consulat...“ Urmară explicaţii cam amestecate unde limbile se încălecau una pe alta în mod curios. Din fericire, omul îşi puncta explicaţiile cu indicaţii date cu mîna.

Serge porni deci în direcţia aproximativă care i se arătase. Ia te uită ! îşi zise. Am uitat să-l întreb numele oraşului...

După vreo jumătate de oră crezu că se rătăcise cînd zări un drapel francez atîrnînd moale la balconul unei faţade gri.

Din păcate birourile consulatului îşi închiseseră demult porţile. Cît despre consul, probabil că nu locuia în acel imobil. Oricum, nimeni răspunse la apelurile repetate ale soneriei.

Petrecu cea mai proastă noapte din viaţa sa. Inevitabil, ajunse în sala de aşteptare a unei gări unde doi cerşetori şi trei alte persoane fără identitate precisă îşi aleseseră deja locurile. Şi unii şi ceilalţi nu-i dădură nici o atenţie. Trecură de cîteva ori doi poliţişti. Prezenţa lui se pare că-i intrigă căci la un moment dat îi

cerură actele. Fără să înțeleagă ceva, Serge se execută : limbajul celor ce controlează actele este internațional. Aceștia schimbară o privire plină de înțeles. Se pare că francezii nu erau prea bine priviți pe aici.

Încă din zori, se întoarse la consulat fără să fi reușit să închidă vreun ochi. Acolo se plimbă în sus și în jos ca să mai alunge răcoarea pătrunzătoare a dimineții. În sfîrșit, obloanele de lemn se deschiseră. Serge intră.

Avusese tot timpul să-și pregătească povestea. Păru suficient de convingătoare ca să i se acorde repatrierea dorită.

De cum se instală în compartiment, Serge adormi. Mai tîrziu, aproape de frontieră, își zise că avea totuși puțin noroc în necazul său. În loc de Kassel (acesta era numele orașului unde petrecuse acele ore nefericite), muzicienii aceia ar fi putut să-l proiecteze în Japonia. Sau în Mongolia.

Un lucru rămînea de neînțeles : de ce muzicienii îl antrenaseră în realitatea lor în timp ce tabloul precedent — buchetul — nu avusese nici o putere asupra sa ? Chestie de bun simț, înțelese el în final cu amară ironie. Ce prost fusese că nu se gîndise mai devreme la asta ! Chiar dacă această pînză era una dintre ultimele creații ale lui Maly, florile care îi serviseră ca model erau de mult vestejite... Cum ar fi putut fi proiectat într-o scenă care nu mai exista ?

Îi trebui destul de mult timp ca să-și revină din această aventură nefericită. Timp de opt zile nu mai ieși din casă decît ca să-și cumpere de mîncare. În cea de-a noua zi, se hotărî să reacționeze și alese pretextul predării manuscrisului ca să înfrunte realitatea.

La editorul care îi publicase *Călătoria,* ceru să-l vadă pe directorul colecției. Cînd, după o lungă așteptare, pătrunse în biroul acestuia, fu surprins să constate că direcțiunea schimbase titularul.

„Unde este predecesorul d-voastră ?“ întrebă politicos.

„Predecesorul meu ?...“

Serge îi spuse numele. „Cu el am discutat pentru *Călătoria*“, adăugă el. Interlocutorul replică : „El ? El se ocupă de colecția marilor romane străine... Pentru *Călătoria,* țin să vă amintesc, ați discutat cu mine !“

Deși sigur de contrariu, Serge nu îndrăzni să insiste ; mirosea o anumită manevră de culise și nu încercă să se amestece.

Scoase din servietă mapa cu ultimul său manuscris și-l depuse în fața directorului. Acesta îl trase spre el casă vadă titlul de pe coperta cartonată. „*Lisboa, Lisabona*“, citi el. „E ultimul d-voastră roman ?“. Ezită un moment : „Comitetul de lectură îl va examina,

fără îndoială, dar... Dar nu pot să vă ascund faptul că eșecul *Călătoriei* ne-a cam pus pe gînduri...“

„Eșec ?“

„Oh ! Desigur este prea devreme ca să cunoaștem cifrele de vînzare, dar cele cîteva semnalări critice apărute în presă sînt proaste...“

Cu un oftat, deschise un sertar de unde scoase cîteva tăieturi din presă. Le întinse spre Serge. „Uitați-vă și d-voastră. Am impresia că nu sînteți la curent.“

O scurtă privire îi fu suficient lui Serge pentru a-și face o idee asupra tonalității generale. „Eu... E o situație dramatică“, murmură el. Mintea i se golise de orice gînd. Apoi se încruntă, căută o tăietură din ziar și, de data aceasta, o citi pînă la sfîrșit. „Mi se părea totuși...“, zise el. Articolul făcea o recenzie a apariților de toamnă. Despre *Călătoria* autorul spunea : Serge Milian, autor debutant, are, desigur, o fărîmă de talent, dar se pierde. Interogațiile sartriene ale detectivului său vor obosi pe lectorii cărților polițiste. Cît despre ceilalți, aceștia se vor întreba : la ce folosește această poveste cu aer de investigație polițistă ? În ceea ce ne privește vom adăuga : la ce bun acest roman... ?

Ce se întîmplase oare cu *tînărul autor cu talent sigur...* ? Căci era vorba despre același articol, judecata asupra celorlalte cărți, după cîte își amintea, nu se schimbase.

Serge fu cuprins de panică. Băgă în buzunar tăieturile din ziare, își luă manuscrisul sub privirea uimită a directorului. Apoi, fără un cuvînt, ieși și coborî scara.

Gîndurile i se mai ordonară abia după lungi minute, poate o oră, de mers prin Paris. Își dădu atunci seama, instinctiv, că pașii îl purtaseră spre cartierul său.

Nu mai am nici o șansă, gîndi el.

Pierdut. Am ratat experiența cu cinematografia, acum pe cea a adevăratei literaturi. Nu-mi rămîne decît romanul polițist, dar și aici, fără iluzii : va veni și ziua fatală cînd romanele mele nu vor mai place.

Dar articolul acesta, unde numai aprecierea asupra romanului său se schimbase...

Și directorul acesta, un ilustru necunoscut... Mai pretindea și că-l întîlnise...

În jur, realitatea se risipea ; nu mai găsea nimic de ce să se agațe. Nu mai era mult pînă cînd și Parisul se va destrăma în jurul său...

Starea paranoică îi reveni și mai puternică decît pe străzile din Kassel. În jur se țesea o conspirație dubioasă unde toată lumea era actor sau complice, numai el era singura victimă.

O siluetă familiară reuși totuși să-i atragă atenția. Pictorul, cel de la Lisabona ! Mergea fără grijă la vreo douăzeci de pași în față și în același sens. Statura sa înaltă îi permitea să-i domine pe ceilalți pietoni aproape cu un cap.

Serge întinse pasul, dar omul păru că face la fel, căci distanța nu se schimbă prea mult. Ajuns la o intersecție, pictorul păru să ezite înainte de a alege direcția. Cînd Serge ajunse în locul respectiv, pictorul dispăruse.

După căutări zadarnice, Serge porni spre casă. La ușă îl aștepta un pachet. Nu fu surprins : intuitiv, știa ce conține.

Îl luă, fără să-l deschidă. Avea în minte un proiect mai urgent. Mai întîi se îndreptă spre birou. Pe un raft se găsea un dosar de carton roz pe care scrisese : *Călătoria (presă).* Aici se afla articolul din care tocmai citise o nouă tăietură.

...autor debutant ...se pierde ...vor plictisi pe cititori ...la ce bun acest roman ?

Refuză să se lase cuprins din nou de panică. Se repezi la telefon, formă un număr. După ce sună a treia oară, cineva ridică receptorul. Totul se va aranja, calmează-te, ai să vezi, totul se va aranja.

„Serge la telefon", zise el grăbit. „Mi se întîmplă o chestie aiurită..."

„Serge !", exclamă o voce în receptor. „Bine, bătrîne, dar ai fi putut să-mi telefonezi mai devreme !... Am încercat să te caut, dar nimic, nici un răspuns... Erai după chef, așa-i ? Totuși eram neliniștit, după seara care am petrecut-o... Te lamentai tot timpul, te plîngeai că toată cariera îți este ratată... Ei, na ! Toate din cauza tîmpitului ăla care se întreba *la ce bun acest ro-*".

Serge puse receptorul în furcă. Sînte nebun, eu. Sau... Nu, nu există o altă explicație.

Se îndreptă spre dulapul unde aruncase operele lui Maly. Cu grijă, să-l țină cu spatele, scoase portretul chelnerului de la cafenea, apoi își luă portmoneul și carnetul de cecuri de pe masă. Nu ținea să aibă de două ori aceeași aventură.

Acum era gata.

Pachetul conținea o pînză, așa cum bănuise. Un cer gri, o întindere nesfîrșită de nisip unde se profilau cîteva personaje, o mare în care se reflecta tristețea posacă a cerului. Probabil Marea Nordului, își zise el.

VI

Ostende. Un an și ceva după Veneția.

Turiștii plecaseră ; rămăseseră cutiile de bere, hîrtiile unsuroase, buteliile din plastic. Echipele de măturători așteptau ca să fie siguri că turiștii nu se vor mai întoarce înainte de a face ordine.

Sfîrșitul de sezon era răcoros. Un vînt aspru sufla în permanență pe plaje, ori se strecura pe străzi. Lui Serge nu-i era frig deloc, căci se îmbrăcase gros. Ăsta era secretul. La început, își petrecea ziua întreagă în camera de la hotel. De obicei dormea. Apoi nu i-a mai fost prea somn. Începu să se plictisească. Tapetul din cameră, foarte urît, îi deveni insuportabil. La fel cu robinetul de apă rece care picura fără încetare. Ieși. Magazinele închise îi aminteau de Nazaré, însă aici nu era, nici măcar dispersată în atmosferă, speranța să vadă în săptămînile următoare populîndu-se străzile. Descoperi, totuși, un mic magazin de confecții unde își cumpără un pantalon de velur, o vestă groasă din lînă și un impermeabil. Astfel echipat, găsi curajul să înfrunte vîntul rece de pe plajă.

De n-ar fi fost acea tristețe care învăluia totul, Serge s-ar fi îndrăgostit de aceste întinderi unde privirea se pierdea, de această lumină aparte blîndă și curată. Deasupra tuturor însă domnea o aură de sfîrșit de lume sau de început (ceea ce probabil înseamnă același lucru) unde se temea că s-ar putea pierde. Stătea ore întregi, așezat în fața mării, își imagina că era ultimul om de pe planetă, sau primul. Curios de acaparante, asemenea reverii îi inspirară neliniști : nu-l vor întări, oare. în ideea sa paranoică ?

Prea era o mare asemănare între aceste peisaje și starea sa psihologică. Aceasta era problema. Ah ! Dacă mi s-ar fi trimis o vedere din Rio sau de la Atena !...

Într-o zi crezu că l-a văzut pe pictor stînd, și el, lîngă o dună, la vreo două, trei sute de metri depărtare. Se ridică brusc — atît de brusc încît îi zbură pachetul de țigări. Cît s-a aplecat să-l adune, pictorul dispăru. Își petrecu restul zilei inspectînd plaja și împrejurimile. Degeaba. Și nu s-a mirat.

În aceeași seară, după o cină grăbită într-o pizzeria, se duse într-un bar unde îi plăcuse muzica : se ascultau fără întrerupere înregistrări de jazz din anii '50. Se așeză pe un scaun, indiferent la cele din jur, și începu să frunzărească o revistă franțuzească uitată pe masă.

Preselecțiile premiilor literare, citi el la sumar. În sinea lui se produse o frămîntare. Împinse revista departe de el.

Privirea i se încrucișă cu o alta care se feri imediat. Femeia avea probabil vreo 25 de ani, oricum mai puțin de 30, părul blond

era coafat după moda timpului. Era frumoasă sau nu ? Serge nici nu încercă măcar să judece. Nu-i văzuse decît ochii foarte sclipitori în care se citea o imensă disperare.

Cu halba de bere în mînă care tocmai i se servise, Serge se îndreptă spre ea.

„Permiteţi ?“ întrebă el. „Pot să mă aşez la masa d-voastră ?“ Văzu cum privirea îi devine tăioasă. „Vă rog să nu o luaţi altfel“ adăugă el în grabă. „Nu vreau nimic altceva decît...“ Ezită : „Nu ştiu... Cîteva cuvinte, un fel de conversaţie atît cît să nu avem impresia că sîntem singuri...“

Ea îl privi îndelung (aşa cel puţin avea el impresia că trece un moment mai îndelungat), apoi clătină din cap : „Fie că sînteţi tare, ca teatru vreau să spun, fie...“ Se vedea în ochii ei ca într-o oglindă, îşi vedea ţinuta demnă de milă, privirea de om învins. „Luaţi loc !“ zise ea ridicînd scurt din umeri. „În fond şi eu mă simt singură ; am şi eu chef să vorbesc. Dar să nu credeţi...“

„Nu cred nimic“, zise el. Ceva mai mult : nu-i păsa cîtuşi de puţin, dar cum să o faci să înţeleagă că, în situaţia lui, altceva avea el în minte, nu aventuri cu femei ?

Încercă să spună despre sine — lăsînd deoparte tot ceea ce putea să treacă drept iraţional. În ceea ce o priveşte, ea povesti ceva scurt plin de banalitate şi poate tocmai de aceea încercat de o anumită tandreţe. Legături, infidelităţi, ruptură, deprimare.

A doua zi luară prînzul împreună apoi merseră să se plimbe pe plajă. În ajun ea spusese că venea din Bruxelles, acum spunea că locuieşte la Paris. Serge se minună de această imaginaţie debordantă, dacă nu coerentă. Se lăsă şi el dus de alte confesiuni. Îi vorbi de pînzele lui Maly, de harul său de a se transfera dintr-un loc în altul graţie lor, despre pictorul pe care-l zărea uneori fără a putea să se apropie de el...

„Pictorul acesta...“ şopti ea. „Nu poate fi decît Maly“.

O felicită pentru isteţimea ei. El, el ajunsese demult la această concluzie. Nu mult timp după aceea îl zări instalat în acelaşi loc.

„Iată-l“, îi spuse.

După felul în care ea îl privi pe pictor, Serge înţelese că povestea sa fusese luată drept o fantezie. Nu fu amărît. În fond, dacă i s-ar fi spus acelaşi lucru înaintea şederii la Veneţia...

„Ce aştepţi ?“ zise totuşi femeia. „*Trebuie* să-i vorbeşti... Numai el îţi poate da explicaţiile ce-ţi lipsesc !“

Serge o contemplă, confuz. Îşi schimbase atît de brusc părerea despre adevărul celor spuse de el sau încerca să-l prindă cu minciuna ?

„Vino !“, spuse el.

Porniră în fugă spre pictor. Acesta nu privi nici o clipă înspre ei. Se ridică, își băgă carnetul de schițe în buzunarul hainei și începu să se îndepărteze, ocolind duna de nisip.

„Prea tîrziu !“ gemu Serge, deja la capătul puterilor. „Va dispare.“

Ridicătura îl ascundea acum de urmăritori. Cînd aceștia ajunseră în locul respectiv, nu se mai zărea nimeni. Drumul ce trecea pe lîngă dună era pustiu și nici o urmă de nisip nu permitea să presupui că cineva s-ar fi îndepărtat.

Excitată, însoțitoarea sa inspectă împrejurimile. Serge o aștepta întins pe nisip : cunoștea inutilitatea căutărilor.

În zilele următoare au crezut că-l mai zăresc de cîteva ori ; părea să-i facă o plăcere răutăcioasă să se instaleze într-un loc oarecare din drumul lor, apoi să se topească din clipa în care se apropiau prea mult.

Ei doi nu se mai despărțeau. Serge găsea în această însoțire o schimbare agreabilă pentru gîndurile sale care, dintr-o dată, deveniră mai puțin sumbre. La fel se petrecea și cu ea. Serge însă încerca adesea neplăcuta impresie că el constituia pentru ea drept ceva sortit, ceva ce nu poți alege. Cum nimeni nu se prezentase să-i servească drept cavaler, l-a acceptat. Dar cu interogările sale metafizice ea nu corespundea deloc genului de bărbat de care ar fi avut nevoie ca să-și uite recentele căderi sentimentale, cum ar fi fost, un profesor de înot, spre exemplu — sau, mă rog, un individ sigur pe sine și care trăiește clipa.

Într-o dimineață ea îl întîmpină grăbită. Ținea în mînă un cotidian parizian. Îl desfăcu și-i arătă o coloană încercuită cu roșu. *Călătoria*, citi el. Apoi, puțin cîte puțin, parcurse întregul articol. Romanul său fusese reținut la ultima selecție pentru premiile literare.

„Imposibil“, își zise în șoaptă.

Ea îi flutură ziarul pe dinainte. „Așa scrie, nu ? Încetează să te mai crezi buricul pămîntului ! Crezi că cineva ar fi putut scrie acest articol numai ca să-ți facă o glumă proastă ? Trebuie să te întorci imediat la Paris. Ai văzut ce spun ? Ești marele favorit !“

Să se întoarcă la Paris ? Cam prematur. Serge se temea de o nouă cădere. Dar putea să telefoneze la editură.

„Va trebui să reveniți“, îi răspunse telefonista de la celălalt capăt al firului. „Domnii sînt în ședință de direcție și... O ! Sînteți domnul Milian, *într-adevăr ?*“

Două secunde mai tîrziu, directorul colecției vorbea emoționat și tare în receptor. „Milian, dumneata ești ? Unde, Dumnezeu, ai dispărut ? De opt zile încercăm în fel și chip să luăm legătura cu

dumneata !... Mă rog, indiferent unde-ai fi, ia un tren, un taxi, avionul, ce vrei numai vino imediat ! Ce-ar fi o premiere fără laureat ?"

„Jocurile nu sînt încă făcute", obiectă timid Serge.

„Ba sînt, sigur !" Urmă o listă de juraţi. „Vor vota toţi pentru dumneata. Crede-mă, ultimul tur nu-i decît o formalitate. De altfel, dacă ne-am îndoi cîtuşi de puţin, n-am fi dat ordin tipografului să oprească orice altă activitate şi să se ocupe de tirajul cărţii dumitale. Începînd de mîine librarii o vor primi însoţită de banda adecvată... Ah ! Uitam : toate felicitările mele, bătrîne ! *Ştii* că am crezut întotdeauna în romanul dumitale..."

Să se întoarcă cu trenul ? Serge cunoştea un mijloc mai rapid. O luă pe tînăra femeie spre hotel :

„Nu m-ai crezut niciodată, aşa-i ? Aşteaptă, am să-ţi dovedesc adevărul !"

În cameră, Serge îşi adună cîteva lucruri pe care voia să le ia la Paris. Apoi din şifonier scoase portretul chelnerului de cafenea. Zîmbi către femeie, un zîmbet ce se voia de adio şi apoi îşi îndreptă privirea spre pînză.

Nu se petrecu nimic. Nici ameţeală, nici salt.

„Aştept", zise tînăra femeie, hotărîtă.

O nouă tentativă nu dădu alt rezultat. „Nu înţeleg nimic", mormăi el. „De obicei..."

Ea nu zise nimic, dar în ochi Serge citi că nu-l va ierta pentru faptul că şi el crezuse într-o poveste pe care ea o considerase întotdeauna drept o fantezie de romancier. Acceptă totuşi să-l însoţească în taxiul care-l ducea spre aeroportul cel mai apropiat. După ce se despărţiră, Serge îşi dădu seama că uitaseră să-şi schimbe adresele.

Sosit la Roissy, Serge luă taxiul şi indică adresa editurii. Pe drum, se răzgîndi. Se impunea un ocol : voia să verifice ceva.

În cafenea nimic, la prima vedere, nu se schimbase. Se îndreptă spre masa obişnuită. Un chelner se grăbi spre el. Nu-şi amintea să-l fi zărit pe acolo. Era mirat că nu-i vedea colegul.

„A plecat de la noi, domnule. Cred că şi-a deschis propria cafenea la Vichy sau Moulins... mă rog, undeva în centrul Franţei."

Iată faptul care era suficient probabil să explice dispariţia puterilor tabloului. Ca şi pentru buchet, faptul se petrecuse deja de cîteva săptămîni... Asigurat, Serge se întoarse în taxi.

La editură, neliniştea creştea. Cauza nu era incertitudinea cu privire la votul final al juriului ; lumea se temea ca, în ciuda promisiunilor telefonice, Serge să nu se abţină să participe la ceremonia de înmînare a premiului. De aceea toţi se simţiră uşuraţi

cînd îl văzură în hol. Se auziră cîteva aplauze : directorul colecției alergă spre el, escortat de statul major al editurii. În îmbrățișă cu putere iar Serge nu îndrăzni nici măcar să încerce o mică răzbunare și să-i amintească o altă întrevedere, mult mai puțin călduroasă, dinaintea sejurului la Ostende.

Apoi timp de cîteva zile Serge fu antrenat într-un vîrtej și nu mai avu nici măcar timp să gîndească.

VII

Călătoria a beneficiat, după spusele editorului, de o presă excepțională. Lucru nemaiauzit, notorietatea sa subită făcu lumea să se intereseze și de celelalte romane ale lui Serge Milian. Specialiștii descoperiră în romanele sale polițiste, calități pe care el singur nici nu le bănuise. Așa că au fost reeditate în grabă.

Serge se văzu de asemenea rugat de chiar cel care îl disprețuise dar care părea să nu păstreze nici o amintire de la scena respectivă, să readucă manuscrisul *Lisboa, Lisabona.* Directorul colecției nu socoti necesar să-l încredințeze comitetului de lectură și-l reținu pentru sine. A doua zi, de la prima oră, îi telefonă lui Serge pentru a-i împărtăși emoția, entuziasmul.

Desigur, toate aceste laude îi făceau plăcere, însă succesul nu-l atingea în adîncul sufletului. Experiența trecută îi spunea că totul putea fi repus în discuție. Aceasta îi era ultima experiență trăită nu demult. Tăieturile din presă pe care i le dăduse directorul le regăsi pe biroul său, însă conținutul nu mai era același. Acum *Călătoria* era lăudată de critică... Și, din întîmplare, *tînărul autor cu talent sigur* înlocuise din nou perdaful.

Prefera să rămînă la lucruri concrete. Estimînd că succesul comercial previzibil le permitea, cei doi editori consimțiseră să-i dea un avans din drepturile de autor care nu avea nici o legătură cu suma pe care o solicita el de obicei — fără însă a o obține întotdeauna. În zilele care urmară decernării premiului, veniră tot felul de oferte din străinătate ; de-acum opțiunile erau făcute, se întocmeau contracte. Se vorbea de asemenea, cît se poate de serios, de o adaptare cinematografică. Și aici negocierile erau în curs de desfășurare... Pe scurt, Serge avea în bancă mai mulți bani decît ar fi visat să adune într-o viață întreagă. Și totul abia începea.

Nici în această situație nu se lăsă furat de aparențe. Se mulțumi să-și reînnoiască în întregime garderoba, apoi se întrebă asupra celei mai bune destinații posibile a sumelor care nu vor întîrzia să vină în contul său. Să cumpere acțiuni sau obligațiuni ? Nu știa

nimic în domeniul bursei, iar ideea de a se lăsa în seama unui agent nu-i plăcea. Să-şi facă propria editură ? Visase aşa ceva cîndva, demult. Acum îşi cunoştea limitele ; niciodată nu va avea calităţile unui gestionar. Şi atunci ? Să-şi cumpere un apartament sau o casă ? Da, de ce nu ? În felul acesta îi va fi mai puţin teamă de vi'or... Da, dar unde ? Nu era prea sigur că voia să rămînă la Paris şi-i era teamă să nu se plictisească în provincie. Atunci, probabil un apartament la Paris şi o casă în provincie, pe coasta normandă, spre exemplu. Era o idee ce merita atenţie.

Începu să se intereseze, deşi pe departe, de rubricile economice şi financiare din ziare. Astfel citi într-o zi un articol ce sfătuia lumea să investească bani în pictură. Ia te uită, îşi zise el.

Privirea îi fu atrasă deodată de ceva anormal, pe cînd împăturea ziarul. Un titlu extins pe toată pagina întîi anunţa : *Întrevedere Fairfield — Gorbaciov : se are în vedere un acord.* Fairfield ? De la primele linii, Serge era lămurit : acest Fairfield era desemnat aici ca fiind preşedintele Statelor Unite. Începu să rîdă. Nu era totuşi întîi aprilie ! Şi totuşi gluma îl intriga, mai ales că se afla pe prima pagină a unui ziar cunoscut pentru seriozitatea sa... Luă receptorul, formă numărul unui prieten, jurnalist.

„Fairfield", întrebă el, după o scurtă introducere, de rigoare. „Îţi spune ceva numele acesta ?"

„Glumeşti ?"

„Deloc. Cine-i ?"

„De... Preşedintele Statelor Unite, bine înţeles. Dar ce te-a apucat ?"

„Nimic", oftă Serge. Dacă toată lumea..." Atunci cine este Reagan, după părerea ta ?"

„Reagan ? Vrei să spui fostul guvernator al Californiei, bănuiesc..."

Desigur, gîndi Serge punînd receptorul în furcă după cîteva clipe, nu mă prea ocupă actualitatea, totuşi...

Ziua aceea şi-a petrecut-o la o agenţie de presă, cea mai aproape de casă, dar nu pentru a consulta nici rubricile literare, nici cronicile financiare. Trecu în revistă doar pagini de politică generală. O lectură fructuoasă. Află, spre exemplu, despre semnarea unui tratat de non-beligeranţă între Israel şi o improbabilă Republică Palestiniană, despre distrugerea unei părţi din San Francisco de un seism de o violenţă inimaginabilă, află de construirea unei staţii orbitale locuite, sub autoritatea unui consiliu ştiinţific internaţional. Demisia, sub presiunea evenimentelor a primului-ministru britanic şi preluarea puterii executive de către Coroană. Independenţa

apropiată a Antilelor franceze în cadrul unei Federații Caraibiene căreia comentatorii îi prevedeau un viitor zbuciumat...

Atîtea puncte de actualitate care, luate individual, i-au putut scăpa ? Era prea mult, prea mult.

Ca de fiecare dată cînd simțea nevoia să pună un pic de ordine în gînduri, porni într-o lungă plimbare pe jos. Curînd, aerul răcoros și ploaia măruntă care cădea în ziua aceea peste Paris îi domoliră un pic teama. În fond, după Veneția, nu trăia într-o lume aparte ? Paranoia se cuibărise undeva în adîncul lui, îi simțea prezența familiară. Dar n-o lăsa să te cuprindă iar...

De aceea era nevoie să-și ocupe mintea cu ceva. Orice interogare dăuna. Tocmai avusese un proiect vag, exact înainte de a descoperi numele președintelui Statelor Unite...

Vînzătoarea îl recunoscu imediat : nu se uită ușor un client care cumpără fără să discute, fără chiar să arunce cea mai scurtă privire la pînzele cumpărate.

„Comanditarul meu și-a pus în cap să colecționeze opere de Maly", spuse el dintr-o dată. „Ce aveți să-mi propuneți ?"

Ea zîmbi cu poftă. „Ce coincidență ! Tocmai ne-a trimis săptămîna trecută cîteva pînze noi. Am să vi le arăt. Sînt..."

„Nu, nu !" „Știți, n-am putut niciodată să o fac pe intermediarul..."

„Ah..." În mod vizibil ea nu putea admite ca o persoană să cumpere tablouri fără să le vadă. Îi întinse lui Serge o foaie dactilografiată, protejată de o folie de plastic transparent.

Pînze cu Veneția, Marea Nordului, constată Serge. Ah ! Se mai găseau și cîteva din Paris, două sau trei naturi moarte... Făcu în minte socoteala prețurilor scrise în fața titlului și șuieră ușor. Frumoasă sumă ! Dar contul lui din bancă va suporta ușor acest gen de nebunie.

„Cumpăr", spuse el. „Totul".

Completă un cec pe care femeia îl privi cîteva clipe, fascinată. Apoi o altă expresie se întipări pe fața ei : ezita asupra conduitei ce trebuia să o adopte. Putea ea să-și permită să telefoneze la bancă, în fața persoanei interesate în afacere, ca să fie sigură de banii pe care îi are acesta ? Cuprins de milă, Serge puse capăt zbuciumului său.

„Aș dori ca pînzele să-mi fie trimise acasă", spuse el dîndu-i o carte de vizită. „Ambalate, bineînțeles."

Cînd intră în clădire, Serge fu strigat de portăreasă : se lăsase un pachet pentru el. „Foarte ușor în comparație cu mărimea, nu-i

așa ?“ nu putu ea să se abțină să spună, privind curioasă, dezamăgită că nu vede ce-i înăuntru.

Mda ! S-a făcut totul cît se poate de repede... , gîndi el, luînd obiectul. În plus, coletul pare să conțină doar o singură pînză. Intenționează să mi le trimită una cîte una ?

Ajuns în apartament puse pachetul lîngă perete și-l privi uimit. Pofta îl împingea să coată tabloul din ambalaj, să simtă iarăși cu toată ființa acea impresie că părăsește lumea reală...

Da, dar... Ce reprezenta această pînză ? Veneția ? Lisabona ? Poate un peisaj încă și mai îndepărtat... Și apoi, din cauza acelui chelner de cafenea, tabloul respectiv nu mai avea nici o putere. Cum ar putea face să se întoarcă la Paris ?

Cu trenul, cu avionul, ca toată lumea, își spuse cu aer filozofic.

La prima vedere, crezu că-i o natură moartă. Apoi văzu pisica.

Animalul se uita la el cu ochii săi rotunzi. Fără îndoială că fusese surprins de apariția neașteptată a lui Serge la cîțiva pași de el, dar nu părea speriat.

Încăperea era mare și fără nici o mobilă, doar o masă (pe care, în afară de pisică, se mai aflau o sticlă și două pahare), fotoliul în care se materializase el și un șezlong gol. Chiar deasupra lui, o hotă mare îl făcea să se gîndească la faptul că pe peretele respectiv fusese cîndva un șemineu. Un soare palid intra pe ferestrele înalte. Aplecîndu-se peste pervaz, văzu copaci bătrîni cu frunziș roșcat.

De la etaj se auzeau glasuri. Pentru o clipă intră în panică : ce vor crede proprietarii cînd vor găsi un necunoscut instalat comod în casa lor ? Se decise totuși să-i aștepte acolo ; ce risca în afara faptului de a fi dat afară cu violență ?

Deasupra se auziră pași. Cineva începu să coboare scara de lîngă camera unde stătea el. Da, spunea o voce de bărbat, este tentant, dar... Vor fi atîtea de făcut !

Prima persoană care apăru era o femeie. Serge se ridică în grabă și se apropie de trepte :

„Vă rog să mă scuzați“, spuse el ceremonios. „Fiți sigură că nu...“

„Oh ! Dar ați făcut foarte bine“, spuse ea. „V-aș ruga să mai aveți puțină răbdare.“

Serge se așeză din nou pe scaun, puțin descumpănit. Îmbrăcați în niște impermeabile, cei doi oameni care o însoțeau pe femeie păreau vizitatori. Trecînd prin fața lui, îl salutară dînd ușor din cap, indiferenți, apoi toți trei ieșiră pe ușa ce dădea în exterior.

Auzi pietrișul scrîșnind, apoi o conversație rapidă, fără a fi în stare să priceapă ceva. În sfîrșit, se auziră portierele închizîndu-se și un motor în funcție. După un minut femeia era înapoi. Pisica i se cuibări în poală. „Sărmana ființă !“ suspină ea. „Au lăsat-o aici ! Au încercat să o ia, dar ea n-a vrut să părăsească această casă, așa că... Vedeți, eu o înțeleg : este așa de bine aici, nu ?... Îi aduc de mîncare, apoi mai sînt vecinii. I-ar trebui un nou stăpîn... Vă plac pisicile ?“

Serge fu surprins de cuvintele cam dezlînte ale femeii. Se aștepta pur și simplu să i se reproșeze că intrase așa, însă...

„Vorbesc cam mult“, reluă ea puțin cam cu reproș. „...Dar d-voastră n-ați venit ca să ascultați toate acestea ! Mda...“ stătu o clipă pe gînduri : „Desigur, este mai simplu atunci cînd vin eu cu vizitatorii. Fațada casei este atît de frumoasă în frunzișul acesta ! Cred că ați remarcat-o, fără îndoială...“

Serge începu să-și facă o părere despre identitatea femeii și deveni certitudine cînd, în sfîrșit, îl invită să o urmeze pentru o vizită mai amănunțită a casei. Descoperi camere la fel de goale. Femeia era de la o agenție imobiliară. Se hotărî să joace rolul unui potențial cumpărător.

Foarte repede se prinse în joc. Casa îi plăcea. Mai mult, avea tot mai mult impresia că era vorba de *casa* pe care și-o visase întotdeauna. Poate din cauza felului cum erau așezate camerele, a arhitecturii fiecăreia dintre ele, dar și pentru că, vag, deja îi părea că o cunoaște.

Se gîndi chiar să o cumpere. În fond, nu se gîndise să-și investească banii în așa ceva ?

„A... ! Veniți, aici este o cameră puțin mai aparte“, îl avertiză femeia pe cînd terminau de vizitat primul etaj. „Un atelier. Însă se poate face o cameră. Indiscutabil.“

Un atelier ? Serge aruncă o privire prin ușa întredeschisă. Podeaua era plină de pete de vopsea. Îl cuprinse amețeala. Trebui să se țină de tocul ușii.

„Ce-aveți ?“ se alarmă ea. „Sînteți bolnav ? Cred că v-am dus cam repede...“

Serge nu răspunse. Contempla cu aviditate singura mobilă care se afla în cameră. Un fel de măsuță ce dispărea sub o mulțime de culori.

O paletă de pictor. Culorile folosite cîndva aici nu lăsau nici un dubiu : era paleta lui Maly. Descoperirea aceasta făcu să se hotărască totul. Avea nevoie de casă.

Îi spuse că venise cu taxiul, de aceea ea îi propuse să-l ducă în orașul cel mai apropiat. În felul acesta află (abia atunci) că ultima sa *trecere* îl dusese în sudul regiunii Drôme. Închirie o cameră la un hotel liniștit și merse să ia masa într-un restaurant apropiat. În noaptea aceea, aproape că nu dormi. Era prea intrigat. Casa lui Maly ! cu siguranță că în curînd va descoperi cheia tuturor acestor rătăciri, acestor treceri prin pînzele sale...

A doua zi dimineață petrecu aproape două ore în discuții telefonice cu banca sa. Nu, nu avea suma necesară în cont, dar, mă rog, ar putea fi împrumutat. Numai că : era nevoie de timp. Serge nu făcuse niciodată vreo tranzacție imobiliară ; descoperi că în acest domeniu, obiceiul este să te grăbești încet.

Nici o importanță, îl asigură în aceeași după amiază agentul imobiliar care, ținînd cont de importanța afacerii, prefera să se ocupe personal. Se va semna un act de vînzare ca un angajament, iar Serge va avea trei luni la dispoziție ca să strîngă banii necesari. Totuși era nevoie de un act la notariat. Serge obținu ca întîlnirea să aibă loc chiar a doua zi.

Sosi mai devreme : voia să fie acolo cînd se va prezenta Maly. Dar nu veni nimeni. În final fu introdus într-un birou unde se aflau deja agentul imobiliar și un om îmbrăcat foarte bine, cu dichis, pe care Serge îl crezu notar. Acesta se considera cunoscător în ale literaturii și-l complimentă pe romancier pentru opera sa. Îi răspunse indiferent : nu venise pentru asta. Trecură deci la lucruri serioase. Agentul imobiliar scoase o procură a clientului său. Notarul se interesă :

„Domnul Maly va veni totuși pentru semnarea actului final ?“

Agentul făcu un gest de neputință. Maly era atît de imprevizibil ! Nu lăsase decît o adresă... După aerul său încurcat, Serge înțelese că Maly nu lăsase nici *măcar* o adresă.

Seara, Serge lua trenul spre Paris. Peste o săptămînă obținu acordul băncii pentru împrumut (care nu diminua grație vînzării *Călătoriei*). Și din nou în tren.

În biroul notarului se aflau aceleași personaje ca la semnarea acordului. Agentul primise în ajun o nouă procură prin poștă. Serge fu mai puțin deziluzionat ca prima dată.

Absența lui Maly. Se aștepta. După cum știuse întotdeauna, intuitiv, că nimeni nu-i va da adresa pictorului. Acum, însă, la Galée (acesta era numele proprietății) îi aparținea. Trebuie să aștepte ca Maly să binevoiască într-o zi să apară.

VIII

Instalarea prindea contur ; cel puţin aşa încerca Serge să se autoconvingă. În realitate, din cele vreo douăzeci de camere cîte avea locuinţa se hotărîse, pentru moment, să nu mobileze decît trei : sala mare de jos, un salon aflat la capătul unui culoar şi o cameră deosebit de luminoasă de la etajul întîi. Pentru restul... se va hotărî pe măsură ce va avea bani în cont.

Începu să frecventeze cu asiduitate sălile de licitaţii făcu noi relaţii amicale cu cei din jur cum erau tipul care aduna lucruri sau brocantiştii din împrejurimi. Noua sa viaţă îi plăcea ; se juca de-a individul retras într-un loc îndepărtat, purtînd pulovere groase şi cisme de cauciuc, întrebîndu-se asupra necesităţii doborîrii unui arbore care ameninţa acoperişul.

Veni frigul, adus de mistral. Căptuşi ferestrele de la camerele pe care le ocupa şi descoperi că, aşa cum i se spusese era complet neîndemînatic, fără nici un talent în domeniul treburilor casnice. Din pădurea alăturată aduse crengi pe care le tăie singur pentru şemineul din salon. Un fum gros şi acru plutea în tot parterul : nu ştia că pentru a arde, lemnul trebuie să fi stat la uscat mai multe luni. Nu poţi şti totul. Totuşi era fericit, iar un incident atît de mărunt nu putea să-i întunece bucuria.

Îşi cumpără chiar şi o maşină de scris prevăzută cu tot felul de auxiliare pe care nu le-ar fi bănuit niciodată şi o duse în salon, pe o măsuţă. Apoi o contemplă, fără să-i pună vreo foaie în car. Avea *atîtea* lucruri de făcut înainte de a se apuca de scris un alt roman ! De altfel, trebui să-şi mărturisească : habar nu avea ce ar fi putut fi acest nou roman. Eh ! inspiraţia va veni singură ; locul i se părea propice pentru a fi stimulată.

În atelier, sub etajere largi care putuseră să suporte greutatea a zeci şi zeci de pînze, se afla o grămadă de hîrtii vechi, cîrpe pătate de culoare. Într-o zi Serge căută printre ele, mai puţin ca să arunce ceea ce trebuia să fie aruncat (ar fi fost un sacrilegiu după opinia sa) cît pentru a evoca, chiar numai şi prin obiectele cele mai mărunte, pe fostul proprietar.

Deodată, degetele sale dădură peste un obiect tare. Era şasiul unei pînze, după cîte îşi dădu el seama fără cea mai mică ezitare. Întoarse capul şi-l trase spre el. Apoi îl puse cu faţa la perete. Pe şipcile şasiului nu se găsea nici o indicaţie. Uimit peste măsură, stătu astfel un moment îndelungat, nemişcat, privind în gol. Care putea fi subiectul tabloului ? Pentru a-l şti nu era decît un singur mijloc : să-l întoarcă, cu toate riscurile. Că se va găsi la capătul celălalt al lumii n-ar fi fost cel mai rău...

Faptul că tabloul respectiv fusese ascuns anume, îl făcea să fie neliniştit. O pînză considerată neizbutită ar fi fost reluată. Sau ştearsă. Sau distrusă. Or, nimic din toate acestea nu se petrecuse, şi totuşi Maly o abandonase acolo, într-un colţ al atelierului...

Primul gînd al lui Serge a fost desigur că fusese lăsat doar pentru ca să o găsească el, un mod straniu de reluare a partidei de-a v-aţi ascunselea dintre pictor şi el... Dar oare această explicaţie nu-i fusese dictată de starea sa paranoică obişnuită ?

Fiindcă mai existau şi alte posibilităţi. Serge nu se gîndise cîtuşi de puţin că fusese uitată pur şi simplu. Însă Maly, într-o zi, sătul de Veneţia sau Marea Nordului, putuse să dea liber imaginaţiei şi să se arunce cu totul într-o lume fantastică pe care nu şi-o permitea altfel... Dintr-o mai veche călătorie la Madrid, Serge care păstra o amintire ciudat de limpede despre pînzele lui Goya care i se păruseră tot atîtea uşi deschise către infern. Dacă era acelaşi lucru cu tabloul acesta ? Uneori artiştii surprind lucruri curioase, la care muritorii de rînd nu par a avea acces, poate fiindcă nu se deschid în faţa lor. Aceste *lucruri*, considerate drept produsul imaginaţiei sînt, în acest caz, fructul intuiţiei ; ele trebuie să fie privite ca reflectare a necunoscutului. Iar infernul lui Maly (dacă era vorba de un infern) se aseamănă probabil destul de mult cu infernul real ca, aruncînd o privire, să mă simt aspirat...

Altădată asemenea reflecţii l-ar fi făcut să rîdă. De la Veneţia, începuse să creadă şi în iraţional. Se hotărî deci să lase tabloul aşa cum era şi să încerce să uite. Ieşind din atelier, ca o precauţie suplimentară, încuie uşa.

Hotărîrea sa ţinu două zile. În dimineaţa celei de a treia zi, ne mai rezistînd curiozităţii, se reîntoarse la pînză.

Din fericire nu era infernul.

Un portal, mărginit de statui şi trecători. O grădină publică. Care şi unde ? Abia avu timp să se întrebe. Trecuse dincolo.

Portăreasa privi cu dispreţ cizmele sale de cauciuc, puloverul cu cîteva paie pe el. Domnul Milian care de obicei se îmbrăca bine...

Serge reuşi cu greu să intre în apartament ; intrarea era blocată de pînzele livrate în absenţa sa. Primul gest a fost să aprindă gazul la boiler. Imediat în cameră se răspîndi o căldură plăcută. Totuşi, va trebui să rezolv încălzirea centrală din La Galée, se gîndi el dezbrăcîndu-se de pulover. E aşa de bine cînd e cald...

Faptul că se afla într-un loc unde obişnuia să lucreze îl făcu să se gîndească la interesele sale. Formă numărul editorului care-i publicase *Călătoria*.

„Serviciul comercial“, spuse el telefonistei. Auzi un bip-bip apoi cineva ridică receptorul.

„Da“. Era o voce de bărbat.

„Béraud ? Aici Serge Milian.“

La celălalt capăt al firului în loc de exclamaţia entuziastă la care se aştepta se făcu liniște. Apoi : „Domnul Milian... Da, înţeleg. Aţi publicat ceva la noi acum cîtva timp, da ?“

„Ascultă, Béraud, ce s-a întîmplat ? Tu eşti la telefon ? Sînt Serge Milian, autorul *Călătoriei*, Serge Milian care a luat premiul —.“

„Da“, îl întrerupse vocea. „Înţeleg foarte bine, dar ştiţi, noi publicăm atîtea cărţi...“

Cred că e beat, gîndi Serge. „Dar nu toate cărţile pe care le publicaţi iau premii“, se enervă el. Hotărî să fie calm : „Bine. Aş vrea să ştiu cum stăm cu vînzarea drepturilor de autor pentru străinătate.“

„Mhhh... Pentru romanul d-voastră ?“

„Bineînţeles. Ce-mi pasă de celelalte !“

„Domnule Milian, ştiţi... pînă acum nu s-a vorbit nici măcar de opţiuni... Ştiţi, cînd cărţile nu se vînd nici măcar în Franţa...“

Bine, îşi zise Serge, da-i beat de tot. Nu pot afla nimic.

„Dar adaptarea cinematografică“, insistă el. „Filmul despre care se vorbea... În ce stadiu se află discuţiile ?“

„Ascultă, domnule“, făcu vocea de la celălalt capăt al firului, enervată, „nu ştiu dacă sînteţi cu adevărat domnul Milian, dar oricum nu-mi place să-şi bată cineva joc de mine. Înţeleg că sînteţi supărat pentru fiasco-ul cărţii, dar de ce vă legaţi de mine ? Cititorii sînt cei care decid...“

Serge lăsă receptorul în furcă. Îşi bate joc de mine. Mînia făcu loc neliniştii. S-o luăm încet. Ăsta nu era Béraud, telefonista mi-a dat probabil pe altcineva. Sau n-am format eu numărul care trebuie. Da, asta-i, sigur. Cred că am telefonat la o altă editură. Însă nu mai verifică ; teama se instalase deja în el.

Pe birou, lîngă maşina de scris se găsea un dosar, unde punea tăieturile din presă. I se păru ciudat de subţire. Îl deschise cu un efort supraomenesc, dar ştia deja ce-l aşteaptă. Toate articolele desfiinţau *Călătoria*.

Aceeaşi situaţie ca atunci cînd eram la Ostende. Dar Fairfield, se gîndi el subit, stabilind în sfîrşit o legătură între propriile rătăciri şi desfăşurarea întîmplătoare a evenimentelor mondiale. Fairfield poate n-a fost niciodată ales preşedintele Statelor Unite. Nici Ronald Reagan. Apoi îi veni altă idee în minte : fiindcă romanul său nu avusese nici un succes, nu putuse cumpăra La

Galée. Această nouă descoperire îi făcu şi mai mult rău decît eşecul *Călătoriei.*

Îi trebui un lung moment pentru a se hotărî să telefoneze la bancă. Avea nevoie de certitudini, oricît de crude ar fi fost dar se întreba şi dacă n-ar fi fost de preferat să nu ştie. Atît timp cît mai rămîne o mică speranţă...

Funcţionarul care îi răspunse îi spuse o cifră. Serge ridică din sprîncene ; soldul contului său trebuie să fie mult mai mic dacă vînzările romanului nu l-ar fi alimentat. Omul nu-i înţelese tăcerea : „Da, este relativ puţin, comparat cu ceea ce aveaţi acum o lună..."

Serge ceru precizări. Funcţionarul deveni neîncrezător : de obicei, clienţii se ocupau mai îndeaproape de afacerile lor. Serge trebui să pretexteze că pierduse cupoanele de la bancă privind deconturile personale.

„A fost cecul acela mai consistent", preciză omul „Aţi cumpărat proprietatea aceea..." Urmă o nouă cifră : corespundea sumei care o dăduse pentru La Galée plus cheltuielile de notariat.

„Ia te uită", remarcă Serge, care îşi aminti că scrisese pe cec o sumă mai mică. „Întreaga sumă împrumutată a trecut prin contul meu înainte de a fi dată notarului ?"

„Care împrumuturi ? Din cîte ştiu nu aveaţi nevoie să împrumutaţi nimic !"

Noroc că sînt tare de fire ! zise Serge punînd receptorul în furcă. Cînd mă gîndesc la dobitocul àla de Béraud !... Doar dacă realitatea n-a suportat o nouă transformare în spaţiul de timp care a trecut între cele două comunicări telefonice...

Explicaţia era alta. Serge nu prevăzuse că starea averii sale şi soarta romanului nu pot merge împreună... Explicaţia se afla într-unul din sertarele biroului său şi se prezenta sub forma unui dosar gros de succesiune. Citindu-l, Serge află că moştenise totalitatea bunurilor unui unchi notar despre care îşi amintea ca prin vis. A reuşit, moşulică ! se minună el descoperind, în josul unei pagini, totalul sumelor ce-i reveneau, minus impozitele care erau totuşi ridicate.

Doar o problemă : dacă memoria lui Serge era bună, unchiul în cauză îşi găsise moartea cu vreo treizeci de ani în urmă, într-un accident de automobil. Era doar începător în afaceri şi lăsa totul unei asociaţii caritabile.

Deşi liniştit în privinţa finanţelor, Serge fu cu atît mai afectat de soarta lamentabilă a *Călătoriei* pe care nu reuşea să o desprindă de amintirea succesului său. Trebuia să schimbe locul, să călă-

strecura în casă, să pună buchetul într-o vază și să revină la Venetorească. De aproape un an dorea să revadă Veneția. Iată ocazia. Printre pînze, aflate tot în ambalaj, grămadă în hol, alese una grație etichetei de pe hîrtie.

Dar ținuta sa de gentilom de țară nu convenea : trebuia să-și schimbe hainele, să-și compună, ca să zicem așa, o altă personalitate. În garderoba sa, se aflau amestecate haine cunoscute, altele pe care nu le văzuse niciodată — și pe care, era sigur, nu le cumpărase niciodată ! Profitase cineva ca să se instaleze aici ? Trebui să-și mărturisească faptul că hainele respective îi făceau plăcere. și, cum erau exact pe talia sa, alese un sacou de lînă și un pantalon de stofă asortate și potrivite sezonului.

La Veneția, prima persoană pe care o văzu era pictorul. Se aștepta. Ca și faptul că se va topi în mulțime din clipa în care va încerca să-l acosteze.

XI

Ultima dată cînd îl zărise, pictorul se afunda în umbra unei străduțe. Nu-i făcuse el cu ochiul, nu-i adresase o privire, aproape un surîs înainte de a dispare ? În aceste ultime zile Serge crezuse că vede o complicitate absentă la primele întîlniri. O foaie de hîrtie zbura ; o prinse înainte să cadă. În acest timp pictorul, bineînțeles, se spulberase în străduța unde fațadele, pe alocuri, păreau că se unesc.

Desprins dintr-un carnet, crochiul reprezenta un buchet. Serge nu reuși să-și rețină un zîmbet. Ironia era dublă. Ce te aștepți să vezi în schițele unui pictor ce se plimbă prin Veneția ? Gondole, palate, canale ? Nu, un buchet. Compus din flori pe care le-ai putea foarte bine găsi la Menton, Melun sau în Japonia (Probabil, de ce nu ?) în Mongolia de Vest. Și acest crochiu nu era, oare, destinat în mod special lui Serge, pe care un alt buchet, cîndva, îl făcuse să creadă că fusese eliberat de puterea fermecată a pînzelor ?

Dar Serge abia avu timp să gîndească. Deja fusese aspirat de schiță. O clipă a fost incapabil să recunoască locurile, atît de repede fusese tranziția. Apoi recunoscu mobilele, căci le cumpărase singur. La Galée. Buchetul stătea pe o măsuță unde își amintea că pusese **mașina de scris.**

Așadar, Maly revenise aici așa după cum sperase. Dar — o nouă ironie — pictorul profitase de noua sa absență pentru a se

ţia cu schiţa respectivă. Prospeţimea florilor nu lăsa loc niciunei îndoieli ; nu-şi părăsiseră locul unde fuseseră crescute de mai mult de douăzeci şi patru de ore ; sigur, fuseseră cumpărate, de la vreo florăreasă din preajmă, chiar în acea dimineaţă... În alţi termeni, totul (inclusiv reîntoarcerea la Veneţia) se petrecuse în cîteva ore. Asta nu putea însemna decît un singur lucru : Maly se deplasa, şi el, prin pînzele sale.

Schiţa buchetului arăta locul de reşedinţă, cel puţin aşa interpretă Serge. S-ar supune acestui ordin, ar aştepta în La Galée ca, mai devreme sau mai tîrziu, pictorul să binevoiască să-l întîlnească.

Era în plină iarnă. O iarnă deosebit de blîndă (nu îngheţase deloc), dar era totuşi iarnă. Neîncălzită, casa era rece ; de data aceasta un simplu foc în şemineu nu ar fi fost suficient ca să alunge frigul. De aceea, pentru că se hotărîse să stea mai mult timp, Serge ceru ajutorul unei intreprinderi specializate ca să verifice încălzirea şi şemineul şi să umple rezervorul cu carburant. Căldura reveni şi o dată cu ea gînduri mai puţin morocănoase. Vrînd să uite *Călătoria* şi toate decepţiile legate re ea, Serge se hotărî să înceapă un nou roman. Dar nu reuşi să găsească maşina abia cumpărată. Maly, cînd pusese buchetul în locul ei, o luase cu el ? Serge mai căută un timp. În zadar. N-a fost prea afectat de această pierdere. Dorinţa sa de a se aşeza la masa de scris, dispăruse imediat.

Plimbîndu-se fără nici un ţel pe străzile oraşului vecin, trecu prin faţa unei vitrine de librărie unde se aflau expuse cărţile laureaţilor. Titlul premiat în locul *Călătoriei* nu-i spunea nimic, nici numele autorului, dar îl invadă o amară gelozie. Impulsionat de ceva nedefinit deschise uşa. Pe masa rezervată noutăţilor nu se afla şi romanul său. Nu se afla nici pe rafturile editorului său. Serge îl întrebă, uimit, pe librar :

„Aveţi *Călătoria* ?“

„Ce-aţi spus, vă rog ?“

„*Călătoria*, de Serge Milian. Aş vrea să cumpăr romanul acesta.“

„Pot să-l comand pentru d-voastră. Dacă... dacă figurează în catalog... Curios, titlul nu-mi spune nimic.“

Avea dreptate : catalogul editorului nu menţiona cartea lui Serge.

„Imposibil !“ spuse uimit, Serge. Realitatea s-a transformat chiar atît de mult încît *Călătoria* să nu-şi fi găsit editor ?

„Serge Milian... Sînteţi sigur că nu vă înşelaţi ? Ştiu pe Serge Milian, dar după cîte cunosc el n-a scris niciodată romane...“

În felul acesta Serge descoperi că era autorul unei serii de eseuri despre economie, eseuri cărora le datora o anumită notorietate. În plus, *Călătoria* nu era singurul roman care dispăruse din catalogul librarilor. Dispăruseră şi cărţile sale poliţiste.

Pe spatele unei cărţi cu eseuri, Serge găsi o fotografie a autorului. Era el, fără nici o îndoială. În acel moment librarul căuta într-o listă de cărţi şi nu observă nimic.

Ieşi din librărie cu toată opera lui Serge Milian. Celălalt. Proprietarul librăriei îl strigă pe cînd se îndepărta :

„Ştiţi, fiindcă vă interesează acest autor... Am aflat că — acum cîtva timp a cumpărat o mare proprietate prin împrejurimi. Curioasă coincidenţă, nu ?“

Serge se afundă în lectura scrierilor alter ego-ului său necunoscut. Curios, el care nu înţelesese nimic din economie nu întîmpină nici o dificultate în înţelegerea scrierilor. Chiar mai mult, i se întîmpla să anticipeze judecăţile totuşi absconse ale autorului.

Într-o dimineaţă, sculîndu-se, zări pe iarba din faţa casei o siluetă estompată în ceaţă. Nu poate fi decît pictorul, gîndi. Acum încercă să nu se apropie de el.

Această apariţie îi aminti toate pînzele îngrămădite în apartamentul său parizian. Dădu ordin să-i fie aduse în La Galée, ca şi unele manuscrise şi alte hîrtii personale.

Manuscrisele pe care le primi erau cele ale eseurilor pe care tocmai le terminase de citit.

Dintre hîrtiile personale lipseau cele referitoare la succesiunea de care beneficiase. Făcu cercetări. Unchiul Pierre murise în urmă cu cincisprezece ani de o criză cardiacă, iar el nu avusese parte decît de fărîmele averii sale. La Galée fusese cumpărată din drepturile sale de autor — dar aceste drepturi proveneau totuşi de la cărţile sale de economie. Şi, incidental, se văzuse nevoit să apeleze la bancă pentru a realiza suma necesară cumpărării.

Epilog

„Deci d-voastră aţi fi Serge Milian, autorul *Noii critici economice*...“ am spus ca să rup liniştea ce se instalase după cele povestite.

„Da, sau mai exact am devenit acela prin forţa lucrurilor. Dacă preferaţi, m-am modelat în forma respectivă."

„Care formă ?"

„Cea lăsată de predecesorul meu..." Se întrerupse, mă privi perplex. „Oh ! Am avut tot timpul să reflectez la situaţie", oftă el. „S-a elaborat o teorie aproape fără ştirea mea. Vreţi să v-o expun ?"

„Vă rog", am spus eu zîmbind, „mai este puţin whisky !" A rămas mut la ironia mea. „Iată", zise el, „tot ce mi s-a întîmplat mă incită să concep universul ca o succesiune de sfere puse unele în altele... ştiţi, ca păpuşile ruseşti, spre exemplu..."

„Sau ca o ceapă", am intervenit eu.

„Exact", spuse el pe un ton plin de viaţă. „O ceapă a cărei fiecare foaie ar fi replica ideală a celei precedente. Aproape, nu în totalitate : între două foi succesive, se strecoară uşoare diferenţe... În fond, numărul şi importanţa diferenţelor este probabil proporţională cu distanţa ce separă cele două foi."

„Aşteptaţi !", l-am rugat. „Mărturisesc că nu văd nici o legătură între povestirea d-voastră şi aceste straturi ale cepei."

„Metafora este totuşi evidentă. Înaintea primului meu sejur la Veneţia, eu aparţineam unui anumit strat — sau unui univers, dacă preferaţi. Pe atunci scriam romane poliţiste, iar un fost actor numit Ronald Reagan era preşedintele Statelor Unite. Apoi, fără să ştiu, am basculat în alt univers, unul identic... doar că nu era chiar acelaşi. Mă rodea dorinţa de a face literatură mare. Apoi un alt univers unde cartea mea era bine primită de critică. Un altul, şi aceeaşi critică îl făcea bucăţi. Încă unul, cartea primea consacrarea unui premiu literar. Apoi un altul unde era iarăşi masacrat, şi, în final, unul unde romanul nici măcar nu exista, fiindcă nu scriam romane...

„Ca şi cu actorul-preşedinte", am zis, pus pe glume. „Crezi că a fost un şoc pentru el să treacă la şomaj !"

Nu găsi de cuviinţă să observe gluma. „Desigur, nu era acelaşi. Preşedintele Reagan se mai află încă în funcţiune în universul din care vin, doar dacă nu au avut loc între timp alte alegeri. În ce priveşte acest univers, e posibil ca actorul Reagan să stea liniştit la pensie... Sau să nu fi fost actor niciodată ; sau, de ce nu ? să fi murit de o pleurezie pe la unsprezece ani. Ştiţi, totul este posibil !"

„Bine", am mormăit eu aruncînd o privire la sticla al cărei nivel atingea o cotă dramatică. „Fiindcă sînteţi singurul care puteţi sări dintr-o... ceapă în alta... Aţi putea să-mi spuneţi cum o faceţi ?"

„Nu dintr-o ceapă în alta", reluă el cu răbdare. „De la un strat la altul. Iar în ceea ce privește tehnica saltului... M-am lăsat dus de la un univers la altul ca o jucărie. Da ! De două ori, am privit voit o pînză de Maly, dar am făcut-o cu scopul de a mă afla în locul pe care îl reprezenta. Făcînd aceasta nu știam că-mi părăseam și universul..."

„Ceva nu merge, în teoria asta", am zis eu lăsînd deoparte sarcasmul. „Doar o privire la tablou și, hop !, gata, schimbați locul și în același timp și universul. De acord. Dar în acest nou univers putea să trăiască un alt Serge Milian, un fel de dublu al d-voastră... Ce se întîmplă cu el în acest caz ?"

Argumentul nu mă puse în încurcătură. „Universul acesta privește și pe un Maly transferîndu-se chiar în momentul în care eu apar într-al său. Și tot așa..."

Am închis ochii, încercînd să-mi imaginez un număr infinit de mici Serge Milian sărind în același timp dintr-un loc în altul într-o ceapă gigantică. Prea dificil pentru mine. Am încercat iarăși cu zece Serge Milian, fără nici un rezultat. La drept vorbind nu reușeam să-mi imaginez *doi* Serge Milian urmărindu-se dintr-un strat în altul. „Ce sarabandă infernală !" am murmurat.

Surîse condescendent. „Iar o lume unde ar exista zece, o sută, o mie de Serge Milian, nu vi se pare infernală ?"

Am recunoscut că așa este.

Fața îi deveni serioasă. „E mai bine să privim lucrurile cu umor. Eu nu prea reușesc. Mi se întîmplă să fiu cuprins de panică. Spre exemplu cînd mă gîndesc la trecerea mea într-o lume unde n-ar exista nici un Serge Milian... sau în care dublul meu ar fi murit..."

„Ce s-ar întîmpla în cazul acesta ?"

„O ! Nimic mai simplu, bănuiesc. Aș dispare... sau aș muri imediat, iar corpul meu..." Ezită : „Nu știu, ce-i drept e drept. Prefer să nu mă gîndesc la o asemenea ipoteză !"

Mi-am aprins o țigară. I-am oferit și lui una dar a refuzat. Între noi se făcu liniște.

„Pînzele acestea", am reluat eu discuția după cîteva clipe. Am arătat cu mîna șasiurile acoperite : „Presupun că sînt de Maly ?"

Dădu afirmativ din cap. „Aici este o Veneție. Splendidă", spuse el cu o ușoară ironie. „Acolo, o vedere a Canalului Grande, în ceață, dincolo..." Clătină din cap copleșit : „Majoritatea acestor pînze nici nu le-am privit... Ce supliciu !"

„Vindeți-le", am spus eu fără menajamente. „Sau distrugeți-le !"

„Imposibil !“ Se ridicase din fotoliu vrînd parcă să mă facă să tac. „*El* nu mi-ar ierta-o !“

„Cine-i acest *el* ?“

„Maly !“

Am ridicat din umeri : „I-aţi revăzut fantoma ?“

„Nu-i o fantomă !“, sări el. „Este chiar el în carne şi oase !... Da, îl văd adesea, dimineaţa mai ales. Se plimbă pe peluză sau îi văd umbra la capătul unui culoar... Ştiţi“, adăugă el şoptit. „Cred că şi-a luat în posesie atelierul...“

„Ei, atunci, mergeţi în atelier ! Ce vă împiedică ?“

„Dar dacă o fac, va dispare iar !... Nu, nu, mai bine aştept. ştiu eu. Încetul cu încetul, devine tot mai prezent. Într-o zi va intra pe uşa aceasta, se va aşeza în fotoliul în care staţi. Şi atunci. voi avea toate răspunsurile la întrebările mele...“

Ce să mai spun ? „Mi-ar fi făcut plăcere să vă ajut“, am zis. ridicîndu-mă. Mi-am căutat cuvintele cu atenţie. Nu voiam să-i măresc disperarea lăsîndu-l să înţeleagă că nu crezusem nici măcar un cuvînt din povestea lui şi nici un moment nu-mi lăsase impresia că ar fi periculos. „Numai singur vă puteţi ajuta.“

Dădu din cap. „Ştiu. Scuzaţi-mă pentru scrisoare, întîlnirea aceasta... dar citindu-vă am avut impresia că sînt mai puţin singur...“

Mă conduse din nou de-a lungul coridorului întunecat. Trecînd prin sala mare, am remarcat în treacăt că-mi luase impermeabilul şi-l pusese pe braţ, probabil cu intenţia de a mi-l da. Apoi ne-am despărţit ; uşa de sticlă se închise în urma mea. M-am îndreptat precaut spre maşină pe care o vedeam doar la lumina lunii. Aşezat la volan mi-am dat seama că-mi uitasem impermeabilul. M-am întors. Sala cea mare era goală ; Serge Milian nu răspunse cînd l-am strigat.

Nu era nici în salonul din fund. Totuşi aici se întorsese după plecarea mea : una dintre pînze era descoperită. Piaţa San-Marco, aşa cred. Lume multă. În planul întîi un om îmbrăcat într-un impermeabil de culoare deschisă se uita la mine.

Am vizitat toate încăperile casei, una cîte una. Serge Milian nu era în niciuna din ele. Nici impermeabilul. Majoritatea erau goale, cu excepţia unei camere de la etajul întîi şi atelierul în care se simţea mirosul vopselei proaspete.

CĂRĂRILE GLORIEI ȘI CĂILE NOPȚII

Ușile s-au deschis brusc. Sticleții s-au repezit înăuntru. Doamne, ce panică ! Unii dintre noi au încercat să-și folosească armele, dar era prea tîrziu. Deja. Chiar lîngă mine, o femeie trecută de cele tinerețe se ridică și începu să urle, palidă, apăsîndu-și mîinile încleștate pe urechi. Pînă să apuc eu s-o trag în jos ori cel puțin să-i strig să se adăpostească se prăbuși în fotoliul acoperit cu plastic negru, moale cu gura într-o parte, jîmbată. Deasupra sînului, chiar la nasturele ce-i aduna reverele bluzei transparente avea o ridicătură în carne, la mijloc o picătură de sînge foarte roșu. O băsică ce se umfla, palpitînd de viață. O vedeam cum crește. M-am aplecat deasupra femeii, împins parcă de milă sau poate din curiozitate. Nu știu. Plici, plici făceau băsicuțele ca niște muguri ce se desfac în primăvară. Pielea se schimba încet, încet. Bătea în cenușiu.

De-abia atunci, cred, c-au început să tragă de-adevăratelea. Pîrîia peste tot. Gloanțele șuierau sinistru. I-am văzut. Jigodiile. Își căutau victimele. Le-am văzut fețele. Se distrau de minune. Dintr-o mișcare, am răsturnat fotoliul. Un șmecheraș, chiar în momentul acela (unul de-ai noștri ? Nu-s sigur. Poate vreun sticlete. Erau atît de siguri pe situație încît își puteau permite un pic de sport), un șmecheraș, deci, îndreptase arma spre bara fluorescentă. Se auzi o detunătură surdă. Pîrîiala trebuie să se fi oprit vreo jumătate de secundă. O mînă umedă, cu pielea cam bătucită — o mînă de femeie, mi-am zis — mi-a trecut peste față, s-a lăsat în jos pe gît și mi-a pipăit pieptul.

„Vino !“ șoptiră niște buze calde și umede lîngă urechea mea.

Nu era momentul de a discuta. Am înhățat mîna. Am simțit apoi cum dușumeaua se clatină și se deschide sub mine. Nu, nu era nici o trapă. Singura imagine care mi-a venit în minte a fost aceea a unui sex. Un sex de femeie primitor, lunecos care mă atrăgea în jos. O alunecare. Chiar și alunecarea asta era ciudată. Aveam

foarte clar impresia că alunec — nu de cădere drept în jos, vertical, ci alunecam pe suprafaţa unui plan înclinat — şi totuşi nu simţeam nimic. Nici o senzanţie de frecare. Ca şi cum nimic nu mă susţinea în această cădere.

O altă încăpere — cel puţin după cîte am presupus eu. Tot întuneric, în plus o linişte ce mi se părea mai greu suportabilă decît pîrîiala de sus. (Sus ? Ştiu eu ?) Femeia mi-a pus un deget pe buze şi aşteaptă cîteva clipe.

„Vino“ repetă ea. Ca un murmur. Am urmat-o : ce-aş fi putut face ?

După o clipă — un minut, poate, poate mai puţin — am înţeles după ecoul paşilor noştri că părăsisem încăperea şi eram într-un coridor. Întunericul se destrăma. Un fel de penumbră, uşor argintată, preciza decorul. La prima vedere, locul unde ne găseam semăna foarte bine cu un coridor. Dar un coridor cu ziduri ogale, drepte, fără nici o asperitate ori vreo deschidere. Un tunel de beton.

Şi, deodată, fără ca nimic să fi lăsat să se întrevadă asta, zidurile dispărură, şterşi de fosforescenţa argintie. Sub picioare am simţit o textură diferită. M-am întors, surprins. În urma noastră era doar o întindere tulbure întretăiată de cîteva umbre mai apăsate. Nici urmă de coridorul din care ieşisem. Departe, mult în urmă, clipeau nişte puncte luminoase ca nişte opaiţe. Mai întîi m-am gîndit că sînt stele. Apoi am înţeles că era vorba de un oraş. Nu, chiar mai puţin : un sat. De-acolo veneam ? Acolo era cît pe ce poliţiştii să ne... ? Deschisei gura să întreb, dar am renunţat fără să scot vreun sunet. Şuieratul gloanţelor încă mai persista în urechile mele. Un sunet greţos. Cred că m-am cutremurat de scîrbă. Probabil era din cauza răcorii din jur.

Iar am cotit. Am zărit din nou peisajul pe care-l văzusem la ieşirea din coridor. Aş putea spune că era mai degrabă o lipsă de peisaj. În partea asta, cerul complet întunecat parcă se topea scurs în pămînt. Numai o masă obscură se găsea cam la treizeci de metri în faţa călăuzei mele, ce ajunsese o simplă siluetă cenuşie, tulbure dinaintea mea.

Am făcut un pas. Am pipăit cu piciorul, nesigur, solul prăfos apoi am înţeles. Nisip. Abia atunci mi-am dat seama că mirosul de parfumuri aduse de o briză uşoară conţinea urme de iod. Abia atunci, zic, am perceput şi acel vuiet neîntrerupt care punea stăpînire pe mine.

Fără nici un motiv, am izbucnit în rîs, şi-am pornit în goană prin iarba măruntă spre femeia care mă aştepta. Firele mai înalte mă şfichiuiau la glezne, dar eu continuam să alerg fără să le bag în seamă. Dreaptă, ca o statuie, ea mă aştepta pe creasta dunelor,

ca o zeiță, pe umeri cu o hlamidă albă plutind vaporoasă în bătaia vîntului.

Cînd mă aflam la cîțiva metri de ea, se întoarse spre mine. Și-a scos hlamida, iar mîna îi coborî spre talie. Veșmintele-i alunecară cu un susur ușor ca o frunză toamna atinsă de brumă.

Apoi, la fel de ușor, se întinse și ea la pămînt.

„Vino", mi-a poruncit încă o dată. Ca și cum n-ar fi știut decît acel cuvînt.

M-am repezit spre ea, pe ea — în ea. Fără o vorbă, fără nici o altă mișcare decît aceea de a-mi potrivi sexul. Dar ea prevăzuse și gestul acesta. Mi-a arătat calea, ghidîndu-mă. O, nu, nu dintr-o dată. Mai întîi s-a mîngîiat cu el, nu mult, doar o clipă, suficient însă ca să-mi producă o durere în șalele arcuite. O durere surdă. Apoi se arcui. „Vino, vino !" Mereu același ordin.

Curios, totuși : după, am vrea să credem că ne-am lasat purtați de o pornire frenetică. Nu știu cum e cu alții. Sint, probabil, unii cărora li se opresc rotițele, înțepenite din cine știe ce cauză, în acele momente. Cit despre mine, niciodată nu m-am putut opri să nu mă gîndesc, chiar și în clipele celui mai puternic orgasm. Gînduri reci, clare, la mii de ani-lumină de corpul care transpiră înnebunit.

Acolo, cu genunchii în nisipul reavăn, ca un arc între pulpele ei, mi-am auzit o parte din creier mișcîndu-și rotițele ca și cum nu se întîmpla nimic. Am privit-o cu luciditate. Mîinile îmi transmiteau informații pe care ochii nu le puteau distinge. Doamne, ce mică era ! Mică și slabă cu oase ce-i ieșeau de peste tot. Niște sîni mici, niște fese... Dar ceea ce m-a mirat mai mult, făcînd asemenea constatări, era această ardoare a dorinței pe care o încercasem văzînd-o stînd dreaptă în vîrful dunelor, cum se dezbrăca de veșmintele ei mătăsoase. De obicei nu-s în firea mea asemenea pătrunderi sălbatice. Mai degrabă sînt pentru momente preliminare durabile. Chestie de ambianță, mi-am zis. Poate aerul marin. Sau aceste dune sterpe, mirosul de iod.

Ne-am iubit mult. Ea punea în toată chestia asta un soi de grabă metodică ceea ce mă constrîngea să mă depășesc. În fine, să zicem că, în ceea ce mă privește, am avut cu adevărat impresia că mă depășesc, că sînt un fel de superman al orgasmului, acel soi de mascul feroce, vedetă a filmelor porno pe care orice bărbat ar vrea să-l întreacă. Habar n-am ce-a crezut ea. Poate i-am părut un oarecare. Ceea ce știu, totuși, este că după, ea m-a ținut în brațe minute în șir, nu și-a desfăcut picioarele cum mă înlănțuise. Pulpele acelea osoase și pîntecul rotund ce se mai ondula din cînd în cînd în ușoare zbateri precipitate.

Probabil am adormit. Am simţit-o cum se despinde într-o mişcare bruscă. S-a ridicat, felină, fără să-mi acorde măcar o privire şi a alergat spre apa oceanului. M-am aşezat în capul oaselor şi-am privit-o ezitînd între dorinţa de-a alerga alături de ea pe plajă şi de a prelungi această stare de lene somnolentă. Ajunse la primele valuri ; trupul îi era asemeni unei năluciri în sclipirea fosforescentă a oceanului. Atunci se întoarse către mine şi-a strigat ceva din care n-am surprins decît „...Pămîntul Gloriei...". Aşa părea c-a spus. N-aş jura, însă. Glasu-i era acoperit cumva de zgomotul valurilor în retragere. Apoi dispăru între creste. Trecuse ceva timp, dar n-a mai apărut. M-am ridicat şi-am coborît la ţărm pe pietrişul umed. Mergînd, m-am dezbrăcat de pulover şi-am lepădat pantalonii. Cînd am atins marginea apei eram gol. Nici urmă de fiinţa care mă scăpase de gloanţele sticleţilor. Am înmuiat vîrful piciorului în valurile ce mureau în buza mării. Răceala apei mă făcu să tresar. Curaj ! Are curaj tipa. Eu m-am retras grijuliu. Se scurseră destule clipe. Trupul mi-a fost repede acoperit cu o peliculă fină de apă. Nu era ploaie, nici bura aceea a mării : buzele nu-mi erau sărate aşa cum se petrece în mod obişnuit. Nu, umezeala venea din aer. A fost nevoie de cîteva mişcări de gimnastică. Mi-era frig.

La un moment dat mi s-a părut că văd ieşind din apă un obiect, nu departe de ţărm, ridicîndu-se drept spre cer. A fost ca o fulgerare, poate de aceea am pus-o pe seama imaginaţiei. Întunericul, singurătatea te fac uneori să crezi că ai văzut ceva ce nu s-a petrecut decît în mintea ta.

M-am întors şi am plecat. Deasupra pămîntului cerul se luminase puţin. O rană în pătura groasă a norilor, suficientă pentru a da contur dunelor ca o blană şi arbuştilor ca nişte pete întunecate pe pînza gălbuie a nisipului. În drum mi-am adunat puloverul şi pantalonii. Cu sandalele în mînă m-am întors în locul unde stătuse dreaptă ca o stană în pliurile hlamidei albe. Veşmintele-i erau tot acolo ; mai păstrau forma trupurilor noastre — cel puţin aşa am dorit să cred. Le-am ridicat numai cu o mînă. Da, cu o singură mînă. Ţesătura era atît de fină încît, făcută ghemotoc, acest fel de combinezon încăpea într-un pumn. Pelerina dispăruse. Mult prea fină, dispăruse. Prea uşoară, desigur o luase vîntul. N-am căutat-o.

Fără nici cea mai mică umbră de ezitare am strecurat combinezonul în buzunar. În felul ăsta ai să-nveţi să-ţi mai baţi joc de mine, putoare mică ! Dar intuiţia îmi şoptea că toată chestia asta nu era decît o răzbunare platonică. Oriunde se va fi dus, partenera mea de-o clipă îşi părăsise veşmintele cu bună ştiinţă. Tot

așa cum m-a abandonat și pe mine. S-a debarasat de tot ceea ce era de prisos. Pur și simplu. Acolo unde se afla acum, n-avea nevoie de haine. Nici de mine. Pămîntul Gloriei. Da, nu mai era nici o îndoială. Sigur, acestea fuseseră cuvintele pe care le rostise prin vînt înainte de a se lăsa în valuri. Prea corespundeau bine cu restul : stranietatea fugii noastre, irezistibila atracție ce o exercitase asupra mea, chiar și acea dorință... Amărîtule ! Ai crezut, recunoaște, ai crezut că ești un supraom, un supermascul... N-ai avut nici o legătură cu toată chestia asta. Dacă ți s-a sculat, a fost pentru că ea a vrut să ți se scoale. Dacă ai înșfăcat-o așa, fără introduceri, e pentru că ea a vrut să fie așa. Dacă... O jucărie — iată ce-ai fost între pulpele ei. O aia. Un falus. Nimic altceva : tu nu existai pentru ea ; n-ai existat nici o secundă. Ea voia doar un singur lucru : să se excite în mirosul de sînge și al morții, în pîrîiala și țipetele măcelului. Restul... O, da, desigur, era nevoie de un supraviețuitor. Ca să ducă treaba pînă la capăt. Și numai hazardul a făcut să cadă toată chestia asta pe tine. Tu ai fost ăla care a terminat treaba, care i-a permis ei să-și dea poalele peste cap.

Ei, fir-ar să fie ! Rahat ! Nu, nu mergea. Nu, mai erau și detaliile. Degetele care apăsau cînd fugeau, spre exemplu, buzele ei lipite de pielea mea... Și la urma urmei ce mă durea pe mine de toate motivațiile astea ? Adevărul gol-goluț e c-am avut o „Glorioasă ! Am făcut-o cu o Glorioasă !“

Am strigat în fața dunelor ; am izbucnit în rîs, împiedicîndu-mă în rădăcinile acelor ierburi ciudate, uscate și tari. Am căzut cît eram de lung în nisip. O Glorioasă ! Da, asta-i cu adevărat o aventură ! Așa ! Aș fi jurat că Glorioasele erau ceva mai bine ca ea. Ea, cu trupul ei colțuros și osos nu corespundea întrutotul cu ideea ce mi-o făcusem. E adevărat că, pînă acum le zărisem numai de departe. Numai dacă nu cumva... În fond ce-l diferențiază pe un om de un Glorios cînd acesta din urmă nu se folosește de puterile sale ? Nimic. Acum eram capabil s-o spun.

Gîndul ăsta m-a fleșcăit dintr-o dată. Pentru că, în condițiile astea, tot ceea ce mi se întîmplase n-avea nimic ieșit din comun. M-am ridicat, mi-am șters hainele apoi am pornit-o spre luminițele ce pîlpîiau undeva la orizont. Cam pe la cinci sute de metri de locul de unde plecasem am simțit sub tălpi asfaltul zgrunțuros al drumului de centură. Am luat-o la picior : la ora asta (cred că nu trecuse de miezul nopții) nu puteam avea neplăcuta surpriză de a întîlni pe cineva. Oricum, la cea mai mică alarmă, îmi era suficientă o fracțiune de secundă ca să dispar printre tufișurile gheboase de pe margini.

Mi-au trebuit două ore ca să ajung la marginea satului. Ajuns cam la vreun km de primele case, am părăsit șoseaua unde puteam fi reperat foarte ușor. Am luat-o pe lîngă tufișuri alergînd atunci cînd dădeam peste un spațiu mai gol sau era vreo văioagă, tîrîndu-mă atunci cînd trebuia să străbat o întindere de nisip. Obiectivul meu nu era satul însuși — prevedeam că mi-ar fi extrem de greu, dacă nu chiar imposibil, să intru în el — ci o movilă destul de înaltă de unde puteam avea o vedere de ansamblu a locurilor. Am ajuns fără ca prezența mea să fi fost, se pare, descoperită. Întins pe cocoașa înierbată, am zărit înaltul țarc de sîrmă ghimpată, probabil electrificat. Ici colo se zăreau în întunericul înșelător niște prepeleacuri. Încă doi, trei pași după care scena s-ar fi luminat ca la un semn. Prins în furca reflectoarelor n-aș fi avut nici cea mai mică șansă de a scăpa viu. Sentinelele, e-o chestie știută, au o anumită tendință : trag înainte de a ști cu cine au de-a face. Chestie de prudență : acolo, sus, în prepeleacurile lor ei sînt la adăpost. Dar să coboare, să fie obligați să coboare ca să facă o verificare banală, riscă să se trezească în inferioritate. În fața unei duzine de tipi stînd la pîndă hotărîți să profite, chiar și temporar, de luxul asupra căruia ei sînt puși să vegheze, spre exemplu...

Pe scurt, constatînd fără mare surprindere că nu trebuia să visez acum la intrarea în sat, am luat singura decizie care se impunea : m-am îndepărtat. Cîteva sute de metri. Suplimentar. Cei mai grei. Oboseala îmi făcea picioarele de plumb, iar curelele sandalelor, care nu erau pentru drumuri lungi, intraseră adînc în pielea mea prea fragedă. Un tufiș de grozamă mi s-a părut a fi o ascunzătoare satisfăcătoare. M-am strecurat sub el și-am adormit direct pe nisip. Totuși, nu imediat. Mai întîi gîndurile mi-au fugit între amintirea prea vie încă a plăcerii întîlnite între pulpele Glorioasei și perspectiva de a trebui să găsesc cu orice preț adăpost în satul ăla. Amestecîndu-se, cele două gînduri cred că s-au anulat : anticiparea dificultăților de orice natură pe care mi-am imaginat că trebuie să le pun împotriva proiectelor a avut ca motiv o erecție fugitivă ; emoția retrospectivă care mă invada în valuri mi-a permis să las deoparte orice speculație asupra propriului meu viitor și să-mi aflu somnul. Destul de repede, de altfel.

A, ba da ! Mi-aduc aminte că i-am văzut din nou chipul în minte. Ciudat lucru, dar cred că acum îi distingeam mai cu precizie trăsăturile așa cum nu o făcusem în scurta noastră întîlnire în întuneric. Avea ochii de un cenușiu-verzui, mari, imenși, sub șuvițe negre.

*

* *

Am fost trezit de lumina zilei. M-am așezat după ce-am făcut cîteva mișcări, schimonosindu-mă. Oboseala nopții, umezeala pămîntului mă făceau greoi și înțepenit. Doar o singură și chiar dureroasă curbură din creștet pînă-n tălpi. Ora șapte — șapte și jumătate. Așa mi-am dat seama după poziția soarelui. Cerul era curat ; mai era doar o ușoară negură care urma să dispară în curînd o dată cu apariția căldurii.

Ridicîndu-mă am făcut o constatare care m-a făcut să mă îndoiesc de prudența mea obișnuită. Satul era mai întins decît crezusem în timpul nopții. Cătunele erau răspîndite de-a lungul coastei și formau satul. Voind să mă îndepărtez de țarcul pe care-l zărisem de pe movila mea, mă apropiasem de o altă porțiune a incintei fortificate.

N-am mai întîrziat. Deși sentinelele erau mai temperate cînd e vorba de a apăsa pe trăgaci la lumina zilei, eu știam din experiență că nu-i bine să te încredințezi în asemenea apriorisme. Am pornit, deci, pe șosea și m-am apropiat de împrejmuire cu pas cuminte și sigur. Mîinile le țineam departe de trup ca să se vadă clar că nu ascundeam nici un fel de armă.

În momentul în care trecem de linia de apărare niște luminițe aflate pe stîlpii de beton plantați de o parte și de alta a șoselei au început să clipească și m-am gîndit atunci că undeva în sat, undeva foarte aproape, intrarea mi s-a semnalizat de vreo sonerie sau ceva de același gen. Pe-aici trebuie să se găsească o droaie de fotocelule dar și detectori ce permit să se știe dacă sînt înarmat sau nu precum și o mie de alte chestii cum ar fi numărul și configurația cariilor dentare, genotipul căruia îi aparțineam și tot așa...

Cum nimeni nu-și făcea văzută mutra, am continuat să înaintez. Nu mai e nevoie să precizez că n-am fost lăsat să merg foarte departe..

„Ei, micuțule, ce facem ? Ne plimbăm ?“

M-așteptam la o chestie de-asta dar n-am putut să mă stăpînesc și să nu tresar. Privii în dreapta. Apoi în stînga. Nimeni. Am făcut încă un pas.

„Ia zi, micuțule, n-ai putea să răspunzi cînd ți se vorbește ?“

Treaba lua o întorsătură urîtă. Tonul de o ironie grea nu lăsa nici o îndoială asupra intențiilor celui — celor ? — care mă interpelau. Asigurați că veneam singur și neînarmat, își ziceau pro-

babil că-şi puteau permite o mică distracţie pe seama mea. Uimirea mi se va fi citit pe faţă. Nu era prima dată cînd aveam parte de o asemenea primire, dar chiar şi o îndelungată obişnuinţă nu reuşeşte să facă plăcută o batjocorire.

Oricum, era prea tîrziu să mai dau înapoi. Dacă aş fi schiţat cel mai mic gest de-a o lua la fugă sînt sigur că n-ar fi ezitat să mă culce la pămînt. De aceea mi-am continuat drumul. Cea dintîi casă — o căsoaie de cînd lumea, dintr-un granit cenuşiu — se afla cam la zece metri. Patru oameni au ţîşnit în stradă. Erau îmbrăcaţi cu nişte uniforme bej şi încălţaţi cu cisme negre. Tocurile cu potcoave izbeau sec caldarîmul.

Cel ce-avea mai multe galoane se proţăpi în calea mea cu picioarele uşor desfăcute. Îşi frecă mîinile cu o bucurie ostentativă. Pe inelar sclipea o şevalieră cu blazon.

„Prole, da ?“

Afirmi. Mîna îi ţîşni scurt încît, deşi îi presimţisem gestul, n-am avut timp să mă eschivez. N-avusesem nici măcar timpul să dau înapoi. N-a fost decît un dos de labă. Atît. Şocul însă îţi putea disloca vertebrele. Mă trezii pe jos cu buza despicată. Un firicel de sînge se prelingea din crăpătură. Abia atunci se apropiară şi ceilalţi. Ceea ce-mi mai aduc aminte erau cismele care se ridicau deasupra mea. Timpul nu stinge asemenea amintiri. Cînd închid ochii revăd totul cu hiperclaritate figurile geometrice formate de cuiele bătute în tălpile negre roase de uzură.

*

* *

„Răbdare, micuţule. Mai aşteaptă vreo cîteva zile şi apoi va merge mai bine, ai să vezi...“

Răbdarea, iată ceva ce nu-mi lipsea. Şi-apoi răbdare, nerăbdare... toate cuvintele astea, în situaţia mea n-aveau nici un sens. Aşteptam, da, dar fără a mă manifesta în vreun fel — aşteptam pentru că trebuia să aştept.

Doctorul se dădu cîţiva paşi înapoi ca să-şi vadă opera. Mă rog, cînd spun doctor... Probabil luaseră pe primul felcer care se prezentase zicîndu-se că şi aşa era prea bun pentru noi. Probabil că exista în sat un medic cu toate diplomele de care ar fi fost nevoie, dar era păstrat numai şi numai pentru cetăţenii locului, în nici un caz pentru cei de la azil, nu unor proli ca mine. Oricum nu mă plîngeam, îşi cunoştea meseria. Coastele mele rupte aproape că nu mă mai făceau să sufer, umflăturile de pe faţă se

absorbeau încet. Singurul lucru care mă deranja cu adevărat erau cei doi dinţi rupţi şi pe care felcerul trebuise să-i scoată.

Prin el aflasem destule lucruri. Că ajunsesem undeva prin Bretagne, ceea ce bănuiam încă de la început, probabil din cauza iodului sau al landei plină de tufişuri rare. Satul respectiv adăpostea tipi veniţi în vacanţă ; şi, după cum spunea tipul, acesta era singurul său motiv de a exista. Sezonul abia începea şi nu era prea multă lume, ceea ce explica supravegherea nu prea riguroasă asupra cătunelor exterioare. După tăvăleala ce mi-au tras-o m-au trimis din oficiu la azil (cuvîntul acesta eufemistic desemna un grup de bărăci ridicate alături de sat, în apropierea încercuirii. Eu preferam să-i zic „închisoare". În felul ăsta lucrurile erau mai clare). Judecînd după liniştea relativă care domnea în clădirea unde se afla celula mea, azilul nu cred că adăpostea un mare număr de indivizi. Fără discuţie că acesta va creşte odată cu afluxul turiştilor.

„Ce te gîndeşti să faci ?"

I-am aruncat o privire. Nu înţelegeam.

„După ce te voi fi pus pe picioare, ce-ai să faci ?"

M-am mulţumit să schiţez un gest de habar n-am.

„Eh, dacă aş fi în locul tău aş tuli-o scurt, zise după o clipă de linişte. Ştii, pe-aici sînt unii cărora nu le prea plac străinii... mă rog, vizitatori ca tine. Chiar şi cînd nu li se poate reproşa nimic. Se întîmplă accidente idioate şi nici nu ştii măcar cum vin, de ce... Ezită o clipă. În locul tău aş pleca fără să spun nimic nimănui. Fără să cer vreo autorizaţie. Nu ştiu, n-am văzut, nici pe-acolo n-am trecut. Străjile se vor preface că n-au observat nimic."

„De-acord, am răspuns. Am să mă gîndesc..." Nici vorbă, desigur. Pricepeam eu ce voia tipul, cu sfaturile lui dezinteresate ! Nu era greu de ghicit ce-avea să se întîmple. Într-o zi mi se vor deschide uşile azilului. Doar o apăsare pe clanţă şi, hop ! Va trebui să mă gîndesc la o uitare. Că cineva a uitat, aşa, a uitat şi gata. Am să-mi iţesc nasul printre firele de sîrmă ghimpată. Nu va fi curent. Tot o uitare. Ce mai, o zi norocoasă. Mă voi strecura pe sub sîrmă, printre colţii de fier şi voi goni spre libertate. Libertate. Ei aş ! Nu voi fi făcut nici zece metri că va şi începe să pîrîie de peste tot. Toate sentinelele adunate la locul respectiv vor pune pariu pe ţeasta mea... Nu-mi era greu să-mi imaginez scena.

Aprobarea mea a făcut să-i apară o expresie de uşurare pe faţă. Mai degrabă de mulţumire. Probabil că gărzile îi promiseseră un loc aparte în acea sărbătoare unde urma să-mi pierd capul.

„De-acord, am repetat. Îmi fac valiza. Lume, te salut. Nu ştiu, nu te-am văzut. Şi-apoi ? Va trebui să mă duc undeva, nu ?"

O întrebare inocentă. Dar l-am lăsat mască. Știind că din clipa în care voi fi păşit pragul azilului viitorul meu se putea exprima într-un număr limitat de secunde, nu-i trecea prin minte că eu mi-aș putea pune problema ce-ar putea urma după aceea. Pentru el, care mă și vedea la stadiul de cadavru umflat de veninul miilor de ace microscopice, întrebările mele trebuie să fi fost o aiureală.

„O...“ Ridica din umeri pentru a-și ascunde stînjeneala. „Lorient, zise triumfînd. Oraș deschis. La patru, cinci ore de-aici. Asta-ți trebuie, nu ? Nu tu sticleți, nu tu gardieni. Ce mai viață !“

Fără sticleți ? N-am putut să mă abțin și să nu strîmb din nas. Ăștia-s peste tot. O știu eu prea bine. Chiar și în așa zisele orașe deschise. Dovada : tocmai într-un oraș deschis era cît pe ce s-o mierlesc din cauza unor tîrîturi în solda unui guvern de înapoiați. Nu într-un oraș deschis au încurcat-o prietenii mei, ca niște iepuri. ei care n-avuseseră șansa să dea peste o Glorioasă cam nimfomană.

Sticleții, te-mpiedici de ei. Oriunde. Cu excepția locurilor unde sînt gardieni. Chestie de susceptibilitate, e clar. Și de aceea nu vedeam motivul unei plecări premature din sat. Gărzile, pe-aici, nu cunosc decît un singur prole cam bătut în cap — nici măcar atît : pentru ei, eu renunțasem la orice realitate legată de umanitate, nu eram decît o posibilă țintă viitoare. Sticleții, ăștia n-ar fi ezitat nici o clipă. De atîta timp de cînd îmi tot difuzează semnalmentele. fiecare dintre ei aproape că le știe pe de rost.

*

* *

Un gest nehotărît și o ridicare din umeri. O mișcare ce amintea de pescărușii zbătîndu-se în țițeiul deversat în mare, cum văzusem într-o zi pe o plajă din Midi. Se chinuiau să-și ia zborul.

„Marea ? Aici ?“ Aici nu se găsea decît un zid alb, orb și neted.

Tipul zîmbi. „Lasă, în curînd ai să vezi marea. N-ai să mai prinzi mult timp mucegai pe-aici...“

E prima dată că relua discuția adăugînd ideea de evaziune. Acum că eram gata, tipul începea să se neliniștească. Unde mai pui că nici nu știa cît de în formă sînt. În liniștea celulei mele foloseam orice clipă ca să-mi refac forțele. Somn, hrană corectă și mișcare : nimic din toate astea care ți-ar da poftă de viață.

„Vezi ușa aia ? Pot aranja să fie lăsată deschisă pentru tine. Îți dai seama, prietene ? Liber ca pasărea cerului. Apoi soare, aer curat, marea... Ce mai, libertatea ! I-a zi, te-ai gîndit și la femei ? În Lorient, ai să vezi... Am să-ți dau niște adrese.“ Păsările, marea. gagicile... băga tipul toate textele. Am deschis gura să-l întreb dacă

chiar mă crede un tîmpit, dar fiindcă nu era în interesul meu, am continuat să-i fac jocul.

„Cînd ?“ l-am întrebat.

„Mîine dimineaţă.“ Mi-a pus mîna pe umeri. „Cînd am să...“. S-a întrerupt. O umbră uşoară tocmai trecuse pe peretele din faţa noastră. Amîndoi am ridicat capul în acelaşi timp.

Cinci sau şase siluete nedefinite, în bătaia luminii, stăteau nemişcate cam la vreo treizeci de metri în sus de sat. Dar dacă... ? Nu, mi-am zis. Nu, nu se poate. Nu pot concepe aşa ceva. Tipa şi-a făcut jocul cu tine. Gata, a bătut ceasul. Asta-i. Nu-ţi mai face iluzii, ce dracu' ! Şi-apoi care-i dovada că a fost o Glorioasă ? Dovada !

Cu lacrimi in ochi am încercat s-o văd printre cei care se profilau acolo, departe. „Fira-ar el de soare !“ zise felcerul frecîndu-şi ochii. Apoi mă privi nesigur. „Ar fi mai bine să te întorci“ îmi şopti el luîndu-mă de braţ. Era cît pe ce să-i rîd în nas. Citisem undeva că Glorioşii amintesc ceva foarte precis în inconştientul omenesc. Îngerul păzitor : nasul lui Pinocchio — mă rog, conştiinţa, dacă vreţi. În fond, nu-i nimic uimitor : nimic nu le rezistă ; pot apărea de oriunde chiar (mai ales ?) acolo unde nu v-ar place să mergeţi. Vă credeţi singur şi, deodată, cînd vă aşteptaţi mai puţin, iată că neantul se întredeschide şi-ţi dai seama de prezenţa lor. Da, n-am auzit niciodată spunîndu-se că ar fi intervenit ca să împiedice un delict, spre exemplu, sau o crimă a căror pregătire ar fi surprins-o. Sau să denunţe pe vinovaţi în cazul unei crime ai cărei martori ar fi fost. Nu, ei se mulţumesc să fie de faţă — şi-i destul pentru a vă „ajuta“ cînd aveţi ceva să vă reproşaţi. Chiar îi observă pe oameni ? Greu de spus. Probabil. În ce scop ? Nimeni n-a reuşit să precizeze ceva. Ipoteze, atît. Şi sînt multe. Destule, contradictorii. Cît despre certitudine, ioc. Din cîte ştiu sînt singurul care m-am apropiat de o femeie din tărîmul Gloriei, fiinţă care a intervenit în modul de a acţiona al oamenilor. Şi ce ştiu eu în plus despre aceste fiinţe ? Nimic.

Chestia-i că felcerul nu sclipea de inteligenţă. I se citea vinovăţia pe faţă.

„Vino“, insistă el trăgîndu-mă de braţ.

„Nu.“ M-am smucit şi mîna îi căzu de pe umărul meu. „Nici vorbă. Rămîn aici.“

Ochii i se îngustară. Îşi duse mîna sub halat. „Ai să mă urmezi, auzi ?“ Nici gînd să mai joace comedia omului de treabă care dă sfaturi dezinteresate.

Într-o clipă mi-am calculat şansele. Cu mîinile goale in faţa unei împroşcătoare. Zîmbii prosteşte. „Bine, bine... nu te enerva, ce naiba ! Ce te-a apucat ? S-a terminat plimbarea ?“

Dintr-un brînci mă trimise în colţul de unde începea un coridor umbrit şi răcoros ce ducea spre celulă.

Acolo, cînd ajunsei la doi metri de gaura aia întunecoasă, am zărit mîna care ieşea din zid. Îmi făcea semne, chemîndu-mă. Întîi apăruse încheietura mîinii, fină, apoi antebraţul, apoi braţul întreg.

„Ei, dar... !“

Nu m-am abţinut şi m-am întors. Felcerul primise un „dar“. Lansatorul de ace, nichelat, era îndreptat spre cer. Inutil. Îi căzuse falca, amărîtul.

Şuviţele arămii, ochii aceia de un verde perlat... „Mersi“, m-am trezit spunînd prosteşte. Ea-mi răspunse printr-un surîs. Apoi mă luă de braţ. „Vino !“. O, întuneric blînd, mîngîietor.

La început a fost grozav. Pe bune. Cred că-i singura perioadă din viaţa mea pe care aş putea-o califica drept fericită. Cu excepţia copilăriei, desigur — chestia-i că amintirile pe care le am de-atunci au fost „prelucrate“ de timp. Memoria a şters ceea ce era murdar, iar umbrele s-au estompat şi mai mult. Nu mi-au mai rămas decît cîteva imagini cu adevărat extraordinare care m-au ajutat adesea, atunci cînd toate-mi mergeau pe dos, să-mi trimit îndoielile la plimbare şi să dea cu tifla temerilor care mă cuprindeau. Unii vă vor spune că eu nu-s decît un însetat de sînge care îşi deghizează pornirile ucigaşe sub nişte pretinse mobiluri umanitare ; alţii vor afirma că lupta mea este într-adevăr una politică, că lupt pentru proli, pentru toţi abandonaţii sorţii, pe care societatea asta putredă nu-i mai bagă în seamă. Aiureli ! Bayard ori Jack Spintecătorul : nu-s nici unul, nici celălalt. Nici monstru, dar nici împărţitor de dreptate. Dacă lupt, este numai pentru a regăsi acele imagini aurite, curate ce mi-au luminat copilăria. Numai — deşi sînt conştient că rolul meu depăşeşte cu mult aceste motivaţii. În orice caz sînt singurul care o ştie. Nimeni nu va cunoaşte vreodată motivele care mă împing la acţiune. Tîmpita lor de societate... Aş spulbera-o ca pe nimic. Aşa, pentru mine. Ca să văd renăscînd lumea mitică a copilăriei mele.

Dar nu cu imagini falsificate sau transmutate de timp. Eram fericit, cu adevărat fericit. Chiar mai mult : eram conştient de această fericire.

Şi unde m-adusese ? Nu ştiu. Tot ce ştiu este că mă aflam pe o insuliţă mediteraneană. Cîţiva km pătraţi de piatră sub arşiţa soarelui. Cîţiva pini cu coroanele lor ca nişte umbreluţe. O vege-

taţie săracă. Un port de pescari. Minuscul. Cîteva bărci decolorate. Pe coasta deluroasă se aflau răspîndite cîteva case. Insula se găsea la vreo trei km de ţărm. De-o parte nişte golfuleţe cu nisip foarte fin şi alb ; de cealaltă parte o îngrămădire de stînci ca o avalanşă împietrită scurgîndu-se în mare. Iar de jur împrejur stăpînea albastrul. Un albastru mai închis pentru apa mării şi unul mai deschis pentru cer. Vă las să admiraţi rezultatul. Un decor de carte poştală pentru gură-cască. Dar eu n-am nimic dintr-un tălîmb, v-o spun sincer : insula asta există iar eu am stat o vreme în ea. Cu fiinţa aceea.

Dar în ce colţ anume de mare, n-aş putea să vă spun. Mister. Undeva, în largul unui ţărm mediteranean. Probabil Albania. Sau poate Turcia. Locuitorii ei vorbesc o limbă care mi-este total necunoscută. E-o limbă curgătoare, parcă-i cîntată, uneori cu accente guturale care sună ciudat. Cu mine, oamenii s-au purtat cu bunătate şi zîmbitori. Deşi nu primeau vizita unor străini decît foarte rar, nu aveau acea curiozitate nesănătoasă a tipilor care trăiesc în marginea societăţii. Puteai crede că nici nu-i interesam. Pur şi simplu. Iar această discreţie, mai mult decît peisajul, era făcută pentru a ne fi pe plac.

Şi totuşi, totuşi pe-aici nu se aflau sticleţi. Nici urmă. Vă spun că visez. Nu-mi vine să cred ochilor.

Am rămas aici zece zile. Ceea ce mă surprinde acum e tocmai faptul că nu m-am mirat de nimic în aceste zece zile, că am acceptat totul ca şi cum era de la sine înţeles să se petreacă astfel. Casa aia, spre exemplu, locuinţa aceea luxoasă de un confort pe care nu mi l-aş fi imaginat vreodată... cui aparţinea ? Celei ce mă însoţea ? Din cauza unor motive obscure care ţin fără îndoială de indiferenţa sa ostentativă faţă de orice bunuri materiale, nu reuşesc să cred că ar putea poseda ceva, cu excepţia, probabil, a acelor bijuterii de o fineţe deosebită cu care am văzut-o jucîndu-se adesea. Atunci cui ? În orice caz, era un proprietar curios : nici un drum, nici o cărare nu ducea către această locuinţă care nu se deosebea prin nimic de construcţiile agăţate pe colină. Cine împinsese bizareria pînă-n-tracolo încît amenajase somptuos acest fost sălaş de oi ? În ce mod obţinuse tovarăşa mea disponibilizarea ei ? Acum îmi pun toate aceste întrebări. Niciodată, însă, nu mi-au venit în minte de-a lungul celor zece zile. Şi cred că încep să întrevăd răspunsurile...

Zece zile. Pot afirma fără să exagerez prea tare că aceste zece zile le-am consacrat dragostei. Toate formele imaginabile. Metodic dar şi cu patimă. Celelalte activităţi nu erau decît nişte pauze destinate să ne permită să ne refacem forţele. Cum erau plimbările pe coastele cu vegetaţie săracă şi tufişuri spinoase pe sub care nişte

insecte ciudate, aurii fugeau la apropierea noastră, ori scăldatul care întotdeauna se termina cu îmbrăţişări pe nisipul fierbinte cînd transpiraţia ni se amesteca în valurile murind pe plajă.

Ba nu, mai erau şi alte pauze. Acelea mi le rezervam numai mie. Se întîmpla uneori să plece, să se topească în aer şi să mă lase singur. Bănuiesc că avea o nevoie imperioasă să se întoarcă din cînd în cînd la ea, în Tărîmul Gloriei. N-am nici o idee privind faptul că ar fi fost constrînsă să facă astfel. Probabil o nevoie concretă, aşa cum este pentru noi a respira sau a mînca. Prima dată am rămas locului s-o aştept temîndu-mă să nu fie o plecare definitivă. Apoi am început să nu mai accept singurătatea şi coboram în port unde, din imposibilitatea de a vorbi cu oamenii, mă uitam la pescari cum îşi descărcau recolta de peşte în nişte coşuri mari şi răspundeam prin zîmbete la remarcile, pe care le presupuneam amicale, ce mi se adresau uneori. La întoarcere, o regăseam culcată, oferindu-se, în blănurile care acopereau uniform podeaua camerei. Şi era atît de tandră, atît de tandră...

Ceea ce poate părea surprinzător, poate fi şi puţinătatea cuvintelor pe care le-am schimbat între noi. Majoritatea de mine. Ea, ea se mulţumea cu un gest, un zîmbet, o simplă privire. Nu-i ştiu, spre exemplu, nici măcar numele. Cum nu-l ştia nici ea pe-al meu. La ce ne-ar fi folosit ? Ambiguitatea raporturilor noastre ar fi fost compromisă. Ca şi mine, ţinea la această ambiguitate.

Zece zile. Apoi a unşpea, cînd, imediat ce m-a părăsit iar eu vegetam prin port, am zărit sosind nava poliţiei. Nu, nu mă întrebaţi cum de-am putut recunoaşte de atît de departe ambarcaţiunea poliţiei. Pe sticleţi, eu îi simt de departe. Puteţi s-o numiţi fler, dacă vreţi. Asta e. În tot cazul n-am aşteptat ca barca să fie prea aproape ca să-mi verific intuiţiile.

Am alergat pînă la stînă. Tovarăşa nu mi se întorsese ; am aşteptat-o cercetînd intens satul, cele cîteva case ce se vedeau de-acolo. Trecură mai multe minute — vreun sfert de oră, cred. Apoi am zărit, iţindu-se, cîteva siluete. Deşi distanţa mă împiedica să văd prea bine, am înţeles că nu mă înşelasem. Uniforme. Militari sau sticleţi.

În clipa aceea am auzit în spatele meu o mişcare. Ceva foarte vag. Ai fi zis că n-a fost nimic. Ca o pală de aer mişcîndu-se. Nu m-am întors. Ea veni la fereastră lîngă mine.

„Cine... ?“ m-a întrebat uitîndu-se spre acelaşi loc.

„Sticleţii.“ Ce m-a apucat în clipa aia ? I-am luat bărbia în mînă obligînd-o să mă privească. „Tu ?“ M-am uitat în adîncul ochilor în speranţa că voi găsi un răspuns. Dar îi erau atît de goi încît am fost nevoit să-mi întorc eu privirea, jenat. A ridicat din umeri

și s-a desprins din cleștele degetelor mele în timp ce pe mine mă cuprindea un sentiment de uimire și remușcare. Cum de-am putut să mă îndoiesc de ea cînd mi-a salvat de două ori viața ? Nu n-avea nici o legătură cu sosirea sticleților. Sătenii. Ei. Tîrîturile. Cu indiferența lor zîmbitoare ne-au tras pe sfoară.

„Să plecăm, am rugat-o. Ia-mă cu tine."

Zîmbi și n-am înțeles de ce, după care se adînci în contemplarea peisajului strivit de lumină și căldură. A așteptat ca sticleții să ajungă la vreo sută de metri de noi — uniformele lor erau de un gri foarte deschis și nu bleumarin, dar nu încăpea nici o îndoială : erau sticleți. Apoi se întoarse și-mi puse mîna pe braț. „Hai." Un murmur. Un oftat.

Nu mi-a trebuit mult timp ca să recunosc încăperea în centrul căreia ajunsesem la ieșirea din tunelul psihic (oare psihic ? În fond, poate că el constituie un suport mult mai concret decît cred eu) pe care-l folosesc locuitorii din Tărîmul Gloriei pentru transferuri. Patru ziduri lăcuite în gri pe care recunoșteam fiecare zgîrietură, fiecare urmă de muscă. Totul îmi era familiar. Un pat de o persoană, simplă împletire metalică pe care se afla o saltea căreia îi cunoșteam elasticitatea pînă la cel mai mic detaliu. Dacă îți găsești poziția adecvată, e bine, dacă nu, nu dormi toată noaptea.

Azilul — bulăul. Mă readusese în Bretagne, în rahatul ăla de sat pentru vilegiaturiști.

Ea, ce să spun, se uita la mine așa, cu un aer grav.

„Putoare !" Am tras-o spre mine. „Ai să mă dai pe mîna gărzilor, nu ?" I-am trîntit-o în obraz. N-a răspuns. Am pălmuit-o. Jap, jap. Zăpăcită, închise ochii dar nu protestă. Nici măcar un geamăt, nimic. De ce ? De ce a acceptat pălmuiala ? Doar avea darul dispariției instantanee și m-ar fi frustrat de această măruntă satisfacție.

Am trîntit-o pe pat și m-am lăsat pe ea. N-avea poftă, se simțea. A trebuit s-o forțez. Nu mă întrebați de ce-am făcut-o. Probabil că în subconștientul meu îmi ziceam că mai am vreo șansă să-și schimbe părerea. Poate că am vrut să-i demonstrez prin violare că-i sînt superior. O superioritate idioată. Ceea ce era foarte clar era că o doream nebunește căci mi se întărise dureros de tare. Ca și cum dorința mi-ar fi fost amplificată de certitudinea că voia să mă piardă. Eros și Thanatos, vechea poveste.

Nu întîrzie să-mi răspundă cu o ardoare frenetică pe care nu i-o cunoscusem niciodată. Probabil că asta o ajuta să trăiască din plin, că era ultima dată cînd mai făceam dragoste. Aceeași poveste și pentru ea, Eros și Thanatos... Mișcările ei unduitoare mă înnebu-

neau. Cu mîinile sub fese am ridicat-o ca s-o pătrund şi mai bine. Gemetele ei se transformară ; în locul unor sunete aspre se iviră nişte ţipete scurte, întretăiate de gîfîituri. Cu picioarele încrucişate pe şoldurile mele, frecîndu-se de pulpe şi numai cu umerii sprijiniţi de saltea ajunse repede la orgasm. Cel mai intens pe care-l avusese pînă atunci cu mine. Apoi a fost rîndul meu.

Orice mînie îmi dispăru ca şi cum s-ar fi scurs odată cu sperma. Am stat amîndoi cîteva clipe să ne tragem sufletul. Sudoarea ce ne acoperea, uscîndu-se, m-a făcut să mă gîndesc la un lînţoliu. rece. Am avut un frison şi m-am retras.

„Ia-mă cu tine", am şoptit. M-a surprins timbrul vocii mele şi m-am simţit deranjat. Gîjîit.

„La ce-ar folosi, mi s-a părut că-i aud răspunsul ? Peste tot numai sticleţi, gardieni, oameni. Nicăieri pace..."

„Ba da ! i-am strigat. Ţărmul Gloriei ! Du-mă cu tine acolo !"

O frîntură de clipă am văzut-o ezitînd între rîs şi uluire. A cîştigat rîsul.

Dispăru. Năucit, am continuat să mă uit spre salteaua care-i mai păstra forma trupului. Ecoul rîsului ei cristalin mai persista între zidurile celulei mele.

Plecată. Pentru totdeauna. Pradă gărzilor. Asta-s acum, de vreo două ceasuri.

Acum mă-nvîrt în încăperea asta strîmtă amestecînd în mintea-mi gînduri mitice de evadare cu reflecţiile care mi le inspiră asemenea acte.

Adineaori am deschis uşa celulei. Coridorul era gol. Am luat-o spre patio. Ghemuit în partea întunecată am văzut, pe zidul din faţă, umbra bărbaţilor înarmaţi. Trebuie să fie peste tot gata de tragere asupra oricui ar ieşi din clădire.

Mă aşteptă. Ştiu că m-am întors. Mai ştiu şi că de data aceasta Fiinţele de pe Tărîmul Gloriei nu mă vor mai ajuta. Mă aşteaptă...

Alegerea e simplă. Ori mă las înfometat în celulă ori mă ofer ca ţintă idioţilor ăstora.

De ce-a făcut asta ? Ea. Nimeni dintre muritori nu poate pretinde să pătrundă motivaţiile Fiinţelor din Tărîmul Gloriei, dar tot analizînd cred că am şi eu o părere despre motivele lor. Mă întreb chiar dacă n-aş fi putut să-i prevăd gestul de-acum cîteva zile, dacă nu s-ar fi putut să fiu mai atent la semnele de oboseală şi saturaţie pe care mi se pare acum că mi le amintesc foarte clar. Absenţele ei, spre exemplu. Erau tot mai frecvente şi tot mai îndelungate. Ceea ce a făcut-o să se hotărască a fost intruziunea sticleţilor în această lume măruntă, liniştită pe care şi-o construise pentru a da frîu liber gîndurilor ei perverse (o, nu-mi fac nici o iluzie ! E po-

sibil ca în codul moral al Fiinţelor din Tărîmul Gloriei, dacă există un asemenea cod, tranzacţiile carnale dintre ele şi fiinţe inferioare ca noi să fie taxate drept perversiuni). Văzîndu-i pe sticleţi revenind, a înţeles că nicăieri nu va fi în siguranţă cu mine. N-a ezitat nici o clipă.

O pocnitură deasupra mea. Unul dintre gardieni trebuie să-şi fi verificat magazia de la lansatorul de ace. Nerăbdarea începe să-şi facă loc. Habar n-au că nu sînt înarmat, altfel...

Trebuie să-mi limpezesc gîndurile. Trebuie s-o uit. S-o uit. Trebuie să reflectez. La prima vedere situaţia mea e disperată. Dar nu-i prima dată cînd ies dintr-o situaţie ca asta. Am să găsesc soluţia ! Fir-ar... Am să mai scap o dată.

Totuşi, cred că mi-e tare frică.

VIS DE IUBIRE

Era sculptor de vise. Trezit dis-de-dimineaţă pleca de acasă chiar în clipa cînd soarele punea franjuri de lumină pe colinele din Malataverne. Vară şi iarnă. În timpul sezonului rece dormea mai mult, recuperînd somnul pierdut atunci cînd zilele sînt lungi. Dormea cel puţin optsprezece ore.

Să precizăm : pe atunci oamenii se dezobişnuiseră să se folosească de ceas sau orice alt instrument de măsurat zilele şi orele. Isaac deci nu constituia un caz unic. Numeroşi semeni de-ai săi urmau reguli de viaţă puţin diferite de ale sale. Fie adaptîndu-le propriului ritm biologic, fie făcîndu-le să depindă de tendinţele lor spre lene. Astfel Joss, vecinul său cel mai apropiat, se trezea abia cînd soarele ajungea în crucea cerului, fapt care îl irita pe Isaac. Dar nimeni nu se scula înaintea sa, a lui Isaac, sub pedeapsa oprobriului concetăţenilor. A jena în vreun fel munca sculptorului de vise ar fi fost considerat de toată lumea un sacrilegiu.

Deci Isaac închidea uşa celulei sale în clipa în care astrul zilei se profila dincolo de colinele Malataverne. Mai exact, el schiţa un simplu gest şi o diafragmă transparentă închidea deschizătura circulară prin care ieşise. Arunca o ultimă privire ca să verifice că totul era în ordine — întotdeauna făcea în aşa fel încît să aibă cît mai puţine de făcut acasă cînd se întorcea extenuat de la muncă — şi pleca cu paşi mici şi grăbiţi de-a lungul teraselor, aruncînd din cînd în cînd o privire rapidă şi temătoare înspre umbra pe care soarele cu lumina lui razantă o lungea pînă hăt, departe. Nu-şi iubea umbra : îi amintea o perioadă puţin glorioasă din viaţa sa : cînd, pentru a supravieţui, se văzuse constrîns să sculpteze coşmaruri pentru cîţiva bogătaşi perverşi.

Nu era nimic uimitor în faptul că se scula în zori : era chiar o condiţie esenţială a artei sale. Invizibili pentru toată lumea, ziua sau noaptea, onirionii, cînd razele soarelui îi atingea într-un anumit unghi, luau pentru el forma unor îngrămădiri globulare irizate plu-

tind deasupra unităţilor de locuit. Desigur, faptul că era obligat să aştepte naşterea luminii pentru ca să-i vadă nu era eficace pentru arta sa, dar onirionii trebuiau să se înmulţească în favoarea viselor căci el capta acelaşi număr în fiecare dimineaţă. Totuşi, nu putea să se împiedice să simtă o iritare surdă cînd zărea nori de bule mîngîietoare aflate deja dincolo de puterea lui de atingere, duse dincolo de marginile oraşului de o briză blîndă. Ar trebui să li se interzică oamenilor să se trezească înaintea mea, obişnuia el să spună bodogănind — şi ironia aceasta nu era făcută numai din ironie : convins de importanţa misiunii sale faţă de viaţa semenilor, el nu se hotăra să aibă încredere faţă de inconştienţa acestora care nu-şi reglau orarul după felul său de a fi.

Dar, de altfel, se răzbuna pe cei care încă mai dormeau. Culegînd în trecerea sa ciorchinii de onirioni, îi lăsa fără vise. Răzbunare pur platonică, cei interesaţi neavînd în acel moment nici o conştiinţă a furtului a căror victimă era, dar care îi era suficientă lui pentru a-şi găsi buna dispoziţie, şi atunci de ce s-ar fi lipsit de aşa ceva ?

Cu atît mai mult cu cît felul său constant de a fi constituia o altă condiţie esenţială a artei sale. În sfîrşit, nu chiar : atunci cînd sculptase coşmaruri, demult, nu era obligatoriu să fie mîniat în suflet, să fie înfricoşat sau crud ca să insufle toate acestea operelor sale. Totuşi.

Într-o zi cineva îi arătase o imagine a trecutului protejat în mod miraculos de uzura secolelor cu o învelitoare de plastic murdar. Se vedea aici un om îmbrăcat în mod ciudat, ţinînd în mînă un baston de care erau legate zeci de sfere, desigur goale şi umplute cu un gaz mai uşor ca aerul. Deşi aceste baloane fuseseră vopsite în culori prea ţipătoare, asemănarea acestei scene ieşită din noaptea timpului cu aceea pe care trebuia să o ofere unui nesigur observator capabil să vadă onirionii îl izbi. Îl izbi într-atît încît, ajuns la sfîrşitul plimbării sale matinale, după ce a săvîrşit turul oraşului, cîteva milioane de baloane se legănau încet deasupra oraşului, iar el le ţinea legate cu milioane de fire invizibile.

După ce ieşise din adolescenţă Isaac nu mai visase. Din plăcere decît din datorie ; desigur, circulau destule zvonuri, care mai de care mai curioase despre sculptorii de vise ce-şi creau pentru uz propriu viziuni demoniace şi alunecau în nebunia căreia îi favorizaseră ei înşişi apariţia, însă Isaac era prea cu picioarele pe pămînt pentru a subscrie la asemenea credinţe ; el nu visa întrucît viziunile pe care i le procurau onirionii în stare de veghe îi erau suficiente.

Şi se gîndea că îi vor fi suficiente pentru toată viaţa.

Seara, cînd lăsa să se răspîndească deasupra oraşului buchetele gigantice de onirioni transformaţi de el, alegea chiar momentul cînd soarele dispărea dincolo de contraforturile munţilor. Atunci, pentru cîteva secunde, lumina oblică îi oferea imaginea zăpăcitoare a tuturor universurilor imaginate de-a lungul zilei — o ameţeală de forme şi culori ce rămîneau atîrnate la marginea oraşului pînă ce locuitorii adormeau. Din acel moment, peisajele care-i traversau raţiunea se fărîmiţau, grupe de onirioni sculptaţi bîntuind cu prezenţa lor splendoarea nopţii oamenilor.

În aceste peisaje care se suprapuneau evoluau uneori fantome de fiinţe vii, creaturi nesigure sau sosii exacte ale personajelor pe care cîndva le întîlnise Isaac ; era suficient ca sculptorul să se gîndească la o figură pe care o întîlnise cîndva în mulţime şi imediat cîţiva onirioni se grupau pentru a-i imita trăsăturile ; sau dacă îşi imagina vreo formă de viaţă, imediat aceasta se întrupa ca urmare a voinţei sale.

Cel puţin aşa se poate presupune că se petreceau lucrurile. Căci, să nu uităm, nimeni nu asista la transformarea onirionilor. Nici Isaac şi nici altcineva, căci această operaţie avea loc la o oră cînd aceste globule inconsistente erau invizibile pentru toată lumea.

Dar sculptorul, graţie harului său, putea avea o viziune fugitivă a creaţiilor sale în momentul cînd soarele în apus îşi trimitea ultimele sale raze. La ora aceea o zări el într-o seară.

Stătea mai aproape de el ca orice altă creatură semivie din opera sa. N-ar fi remarcat-o niciodată. Şi totuşi era obişnuit să descurce imaginile care populau noaptea concetăţenilor săi.

Era goală şi-şi oferea privirii sale pielea bronzată, iar părul cu diferite nuanţe de roşu îi stătea ca o cască. Ochii verzi, în care el crezu că citeşte o ciudată complicitate erau fixaţi asupra lui. *Asupra lui* şi nu numai în direcţia lui. Constatarea aceasta îl tulbură : în ce fel o fiinţă care nu avea decît aparenţa vieţii putea să aibă conştiinţa prezenţei sale şi să-l privească ? Eh ! se gîndi el, probabil aşa am dorit eu să fie.

Lumina începea deja să scadă. Creaţia sa mai străluci o singură clipă apoi se topi în neant. Isaac nu mai văzu decît un cer de un albastru adînc.

De obicei se grăbea să părăsească locul — în fond nu mai avea nimic de văzut, iar soarta operelor sale nu-l mai interesau. De data aceasta însă mai rămase cîteva minute să scruteze firmamentul fără să-l vadă, încercînd să-şi amintească chipul celei pe care o crease. Era sigur că nu şi-o imaginase, însă, fără îndoială, îi ieşise din me-

morie fără să vrea : asemenea lucruri se produceau adesea. Totuşi, i-ar fi plăcut să ştie de care amintire se lega.

Reîntors acasă, adormi cu greu. Imaginea femeii îi traversa memoria tot mai şters, ceea ce îl irita. Într-un tîrziu adormi şi visă la fel ca întotdeauna.

Se trezi, mai devreme decît de obicei, atît de exaltat încît trebui să se înfrîneze să nu iasă din celulă înaintea orei propice. În dimineaţa aceea recolta de onirioni a fost mai bogată decît de obicei. Cel puţin aşa i s-a părut.

Timp de cîteva ore a încercat să recreeze femeia. Dar nu avea nevoie să vadă rezultatul pentru a înţelege că fiecare dintre tentativele sale se solda cu un eşec. Suferind de un intens sentiment de frustraţie, se hotărî să abandoneze căutarea absolutului şi reveni la ocupaţiile sale cotidiene, transformînd onirionii fără nici o grijă artistică, ci din obişnuinţă. Trebuia să cîştige timpul pierdut : de aceea creă la grămadă căzînd în curînd într-un fel de transă unde voinţa sa era absentă.

Deodată avu o revelaţie. Reuşise să o reînvie. Din acea clipă continuă să facă să apară alte imagini destinate concetăţenilor săi, fără însă a înceta să gîndească la momentul cînd va apare, pe înserat.

Şi-i apăru. La fel de aproape ca în ajun. Din clipa în care o văzu ştiu că nu va avea curajul să o abandoneze unui vis destinat altcuiva. Va fi numai pentru sine. O luă cu dînsul în celulă. Mai luă şi uń colţ de peisaj cu flori tropicale şi ferigi înalte. Era un cadru demn de ea, gîndise el. Îl agăţă de sine ca pe traistă de vînzător de baloane. Acum ea nu se vedea, dar el ştia că se află acolo, deasupra capului său, aşteptînd să adoarmă ca să vină la el.

Isaac visă pentru prima dată după ani şi ani. Şi, de cum se trezi, avu dorinţa să facă în aşa fel ca visul să revină. De data aceasta nu-i mai fu greu să evoce un chip, un corp a cărei pecete memoria sa o purta bine întipărită.

În zilele care urmară Isaac petrecu tot mai mult timp la elaborarea visului său. Îi trebuiau tot mai mulţi onirioni. Mai întîi creă palate pentru vizitatoarea sa, apoi universuri întregi, tot mai frumoase, mai mari...

Apoi veni ziua fatală cînd nu făcu altceva decît îşi desăvîrşi opera, ziua cînd — coincidenţă ! — toţi onirionii pe care reuşise să-i culeagă dimineaţă i-au trebuit pentru sine.

În noaptea următoare nimeni din cetate nu visă, în afară de Isaac, desigur.

De la un timp lumea începuse să se plîngă. Se spunea că visele nu mai erau deloc ceea ce fuseseră. Dimineaţa, cetăţenii se

trezeau foarte deziluzionaţi, cu gura amară, la fel de obosiţi ca seara în ajun.

Nimic uimitor în faptul că o noapte fără vise a pus focul la butoiul cu pulbere. În timpul zilei aproape toată populaţia se adună în jurul locului unde oficia sculptorul. L-au rugat, apoi fiindcă rămînea insensibil la tot ce-l înconjura, legat de construcţia sa onirică, l-au ameninţat. Dar ameninţările nu l-au atins, cum nu-l atinseseră nici rugăminţile. Se despărţiră neliniştiţi şi nemulţumiţi, promiţîndu-şi că dacă şi a doua zi sculptorul se va încăpăţîna...

Dar sculptorul, care nu auzise nimic, îşi văzu de treabă... Şi, a doua zi, concetăţenii săi se reuniră pentru a-i decide soarta. Se hotărî să fie exclus din cetate şi să se ceară venirea altui sculptor de vise. Desigur acesta nu putea să-i ia locul decît a doua zi, ceea ce însemna încă o noapte fără vise, dar întrucît actualul titular nu-şi îndeplinea rolul, acest mic sacrificiu se impunea.

L-au dat imediat afară din cetate. Rămase surd la ordinele de a pleca, de acelea a fost nevoie să fie mînat mai mulţi km înainte de a fi abandonat în mijlocul unui cîmp de lavandă.

Stătu aici fără să se mişte, cu faţa spre cer în postura pe care o lua atunci cînd se simţea inspirat. S-ar fi zis că nu înţelesese nimic.

Reîntorşi între zidurile cetăţii, oamenii trebuiră să se acomodeze cu noaptea fără vise. În dimineaţa următoare, noul sculptor era la postul său, aşa cum se prevăzuse. Venise în timpul nopţii ca să fie la locul stabilit la ora culegerii. Se întoarse spre cei dintîi veniţi care se apropiară de el perplecşi : „Cum ar putea lucra un sculptor de vise fără onirioni ?“, i-a întrebat.

Cu siguranţă se ştie foarte puţin despre onirioni. La drept vorbind numai sculptorii, care spun că-i văd în stare de veghe, cred în existenţa lor.

Dar undeva între Rhône şi colinele de la Malataverne, se află o localitate de unde onirionii plecaseră. Şi, la cîţiva km de acolo, trăieşte un om care ziua creează universuri pentru a le visa noaptea, mai precis pentru a fi mai deplin el însuşi. În tovărăşia unei femei cu ochii verzi aurii, ale cărei plete tunse scurt, ca un fel de cască, se aprind în toate nuanţele de roşcat.

Greu de spus care dintre ei iubeşte mai mult. Isaac trăieşte numai pentru visul său sau onirionii care, pentru a-i face plăcere, şi-au sacrificat libertatea.

ECOURI

Runciter o întîlni pe Vanille la o petrecere undeva între Anglia victoriană şi China din timpul mandarinilor. Purta un veşmînt somptuos, un fel de plasă unde se amestecau aur şi argint care scoteau un sunet uşor la orice mişcare a ei. Dar ceea ce-i atrăsese dintr-odată privirea nu fusese vestimentaţia ci faţa : o totală lipsă de expresie care era într-un evident contrast cu buna dispoziţie, adevărată sau falsă, afişată de ceilalţi invitaţi. O privire absentă se lăsă asupra lui doar o clipă înainte de a-şi lua zborul spre un alt centru de interes. Dar fusese suficientă această fracţiune de secundă pentru ca Runciter să aibă impresia de a fi fost cîntărit. Trecură două minute, lungi, observîndu-l — el nu prea cunoştea multă lume şi numai lipsa de ocupaţie îl incitase să accepte această vagă invitaţie. Bărbatul care, după toate aparenţele, o însoţea, îmbrăcat într-un costum negru care ar fi fost bun pentru multe locuri şi epoci, stătea un pic mai retras, aparent grijuliu să nu se facă remarcat.

„O, dar iată-l pe băgăciosul nostru !“ se miră cineva din stînga şi Runciter întoarse capul cu regret. Un bărbat şi două femei zîmbeau cu o ironie cam apăsată. Runciter făcu un pas spre ei :

„Nu-s în serviciul vostru“, zise încercînd să zîmbească.

„Ei, nu mai spune ! Cînd ai să înţelegi că această nuba este doar pentru a permite apropierea de regina Victoria...“ Bărbatul se hlizi : „Bătrîne, în seara asta îmi unesc genele cu cele ale familiei regale ! Aştept să fiţi clampă...“ Reluă : „Aştept să-ţi faci plinul şi... hop ! trec zidul ! A mea-i Victoria şi volănaşele ei ! Îi fac felul !... O, nu te mai uita aşa ! Un bastard în plus în istoria coroanei britanice nu va schimba faţa lumii. Nu asta...“

Runciter se mulţumi să abordeze un surîs prostănac, dar nu răspunse : glume dintr-astea răsuflate... era sătul. Interlocutorul său, cam descumpănit, se opri din hlizit şi trecu la prezentările de rigoare. Salut, salut. Runciter uită imediat numele pipiţelor şi

se prefăcu că nu vede ochiadele lor languroase. În schimb îi reveni în memorie imediat identitatea glumeţului. Antoine Verduret. Fost om politic influent — cel puţin aşa cum îi plăcea lui să se prezinte în orice ocazie, deşi Runciter se îndoia de calitatea amintirilor sale. După Moartea Timpului, se specializase în organizarea petrecerilor. Nevoia de a fi văzut, fără îndoială. Sau aceea de a se simţi folositor, în orice mod. Tipi ca el erau cu duiumul. Toţi se adaptaseră cu greu cu Timpul Mort. Unii nici nu-şi mai reveniseră : îşi sfîrşeau zilele în ruinele vechii lumi, constituind o societate schizofrenică imitată după cea care dispăruse. Tipică pentru o asemenea stare de spirit, se perpetua o putere politică ce se exercita asupra unei societăţi fantomă.

Paradoxal, Runciter era unul dintre agenţii acelei puteri. Poate chiar unul dintre susţinătorii ei. El care, cînd a Murit Timpul, dintre miliardele de indivizi ce trăiau pe planetă era unul dintre cei mai adaptaţi la noile condiţii de viaţă.

Dar mai erau şi alţii ca el, nerepertoriaţi. Asta era problema. Acesta era motivul misiunii cu care l-au investit.

„Regina Victoria ?“ Cele două femei se îndepărtaseră puţin la braţul unui crai bătrîn cu perucă pudrată şi pantaloni după moda franţuzească, iar Runciter se hotărî să intre în jocul lui Verduret, doar aşa, ca să-şi dovedească gradul de civilizaţie. „Nu cred că tipa a stîrnit vreodată o poftă nebună !“

„Fiindcă n-ai văzut decît nişte portrete sau fotografii ce o prezentau la vîrsta senectuţii. Dar între treizeci şi treizeci şi cinci de ani...“

„Ei ! Da'-i prin apropiere, pe-aici ?“ tăie scurt Runciter. Privi în jur cu sprîncenele ridicate : „N-aş fi crezut că-i vreo insulă undeva pe-aproape.“

„N-ai fler, băgăciosule ! Insula-i la mai puţin de-o sută de metri, dar n-o vezi din cauza pereţilor.“ Începu din nou să se hlizească : „Ei, i-a zi, ţi-ar place s-o vezi pe regina Victoria în costumul Evei ? Mă gîndeam s-o spun mai tîrziu, tuturor, dar dacă tu vrei s-o vezi primul...“

Runciter aprobă, cam fără tragere de inimă. Ghicitul, cum era cazul unor insule, îi displăcea foarte mult, chiar dacă acestea păreau doar nişte simple halucinaţii.

„Bine“, zise Verduret. „Vii după mine... dar fii atent ? N-ai uitat că eşti poliţai !“

Îl trase înspre o uşă. Dincolo... Dincolo domnea dezordinea obişnuită a universului B. Verduret îl introduse într-un labirint rezultat din combinaţia întîmplătoare dintre Buckingham Palace şi locuinţa unui războinic manciurian. Marea sală unde Verduret

dădea recepția ca și încăperile alăturate fuseseră debarasate de orice obstacol provenit din acea imbricare, iar un decorator deosebit de priceput reușise să opereze un fel de osmoză între arta chineză și înfloriturile rococo ale palatului britanic. Dar pe măsură ce se îndepărta, hazardul devenea tot mai stăpîn ; ici un perete subțire din hîrtie, vopsit în ulei, fusese spart pentru a se permite accesul la o poartă monumentală ai cărei batanți se deschideau înspre penumbra unui coridor la capătul căruia se afla un altar cu tot felul de statuete și recipiente folosite la slujbă, mai încolo cîteva trepte acoperite cu un covor castaniu tăiat brusc de plafonul lăcuit în roșu. Mai încolo, o ușă culisantă nu semăna decît foarte puțin cu o intrare victoriană și trebuia să se apleci ca să treci în camera următoare.

În plus, nu părea să fie palatul Buckingham și locuința războinicului manciurian reunite într-o singură clădire avînd ceva din fiecare, ci niște copii ciudate ale celor două imobile. Astfel, Runciter și călăuza sa traversară de mai multe ori aceeași sală în timp ce înaintau după o linie aproape dreaptă : aici hazardul din universul B parcă ar fi sughițat reproducînd de mai multe ori aceleași decoruri.

Toate acestea nu-l surprindeau pe Runciter. Prin felul său de a fi, universul B nu poate să reproducă realitatea istorică decît cu foarte mare aproximație. U.B. e populat doar de ecouri, reflexe — chiar dacă aceste ecouri sau reflexe au, pentru individul care se perindă pe acolo, același caracter real ca modelele lor prizoniere în insule. Insulele conțin Istoria ; dincolo de ele nu se află decît un spațiu nediferențiat. Natura însă, și aici ca și în altă parte, are oroare de vid ; iar spațiul acesta gol se mobilează cu tot felul de lucruri adunate, preluîndu-și decorul în funcție de cea mai apropiată insulă, amestecînd aceste elemente, amalgamîndu-le într-atît încît să iasă ceva, ceva complet diferit, uneori de nerecunoscut. Cîteodată aceste amestecuri sînt de o ostilitate și o aiurealâ incît se vede bine că omul nu are ce căuta pe acolo.

De nelocuit sau nu, aceste spații nu erau făcute pentru om ; doar hazardul i-a permis accesul. Universul B avea numai o funcție, un singur motiv de a exista : să stea gata să primească Istoria. În el, insulele se puteau naște una după alta, folosind materia disponibilă. Teoretic, cel puțin, căci lumea semăna din ce în ce mai mult cu o piele de sagri, iar Istoria urma același traseu... Totuși : poate că într-o zi, această clădire, această făcătură va dispare și va fi înlocuită cu... cu ce ? Imposibil de imaginat. Oricum, va fi o bucată de viitor.

Aceste locuri nu sînt făcute pentru oameni. În această privinţă Runciter era convins. Nu-i plăcea să se aventureze în universul B unde acesta părea să se dedea la nişte excentricităţi deosebite. Locurilor pe unde figurau ecouri de artefacte le erau preferate cele constituite din decoruri naturale : fînețe, păduri, plaje... Acolo, universul B era mai puţin arhaic, ca şi cum ar fi ezitat să transgreseze un ordin superior, ca şi cum ironia de care dădea dovadă vis-à-vis de om şi produsele sale manufacturate îi lipsea brusc cînd era vorba de natură... Sau poate, aceste excentricităţi se remarcau mai puţin în peisaj, unde natura dăduse deja frîu liber fanteziei sale.

După un periplu îndelungat, plin de obstacole, ajunseră într-un fel de antecameră înconjurată de obişnuita lumină roz dată de halou. Runciter simţi furnicături în degete şi la ceafă : fenomen fără vreo explicaţie fizică, ştia asta : haloul nu era însoţit de nici un fel de emisie de energie. Nu, mai degrabă era vorba de manifestarea unei excitaţii deosebit de intense, ca de fiecare dată cînd se apropia de o insulă neexplorată. Totuşi, de atîta timp, ar fi trebuit să se fi obişnuit.

De departe, haloul părea un perete mat şi totuşi luminos ; dar cu fiecare pas opacitatea se pierdea. Iată, acum vede mobilierul : un pat cu baldachin, mese, lustre. Imediat zări şi cîteva siluete din ce în ce mai clare. Se opri la cîţiva centimetri de halou. Acum i se părea ca un perete de sticlă uşor matizată. Verduret stătea puţin mai în spate, iar Runciter îi simţea privirea trecînd de la insulă spre el. Uită-te la mine, uită-te bine, gîndi el. Ce crezi ? Că am să cedez capriciului tău şi-am să mai fac un pas ?

În interiorul insulei nişte femei îmbrăcate în rochii lungi se foiau grăbite în jurul unui personaj pe care Runciter nu-l vedea prea bine. Îl jena baletul din jurul lui. Văzu mai apoi o claie de păr desfăcut, o cămaşă bine decoltată — probabil o cămaşă de noapte.

„Regina Victoria ?“ întrebă el.

Verduret răspunse printr-un mormăit.

În cameră, dincolo de halou, femeile desfăceau panglicile cămăşii. Runciter zări mai întîi un sîn foarte alb şi trebui să facă un efort ca să nu-şi lase ochii în jos. Aceeaşi senzaţie : că o face pe vizionarul...

Tînăra era acum complet dezbrăcată, iar Runciter trebui să admită că Verduret nu exagerase : regina Victoria — atît cît putem admite că era ea — era cel puţin plăcută la vedere... Precedată

de doamnele sale de companie, se îndreptă spre o uşă asemănătoare cu cea a unei săli de baie.

„De aici încolo treaba deveni mai puţin interesantă", îl preveni Verduret. „Stă acolo vreo zece minute bune, să se spele, să fie parfumată, mă rog, aşa cred. Dar după aceea..."

„Cît durează secvenţa ?" îl întrerupse Runciter.

„O !" Verduret ridică din umeri. „N-am cronometrat. Cu totul, cam două ore douăzeci, poate două ore şi jumătate."

Majoritatea femeilor îşi urmaseră regina în baie. Mai rămăseseră doar două. Una încerca să pună lucrurile în ordine prin cameră în timp ce cealaltă aşeza pe o canapea veşmintele pe care, fără îndoială, suverana le îmbrăca după baie.

Runciter ridică mîna dreaptă şi o lipi cu atenţie de suprafaţa haloului pînă simţi în palmă o rezistenţă elastică. Parcă ar fi fost o băşică nu prea umflată. Ca de fiecare dată îl năpădi dorinţa nebună de a apăsa tot mai tare încît să spargă peretele subţire.

„Ai face-o, nu ?" şopti Verduret ironic. O ironie vecină cu invidia. „Ai putea să treci dincolo..."

„Mai ştii ?", mîrîi Runciter. În fond, cine ştie ? Cred că toată lumea, zise în sinea lui. Dacă Verduret ştie, înseamnă că întreg U B-ul este sau va fi la curent cu noutatea.

„Dar tu, tu eşti un pur", continuă Verduret. „Cel puţin aşa vrei să ne faci să credem. În fond, ţi-e frică. Ori eşti destul de bătut în cap ca să crezi în rolul tău de supersticlete."

„Ştii c-aş putea să-ţi sparg nasul, bă, puţă ? Da, nu-s decît un sticlete, iar sticleţii nu lovesc. Cel mai adesea încasează şi mai şi zîmbesc !..." Runciter se răsuci şi se depărtă de halou cu paşi mari. După o clipă de surpriză, Verduret porni după el.

„La zi, ţi se întîmplă adesea să-ţi faci meseria asta murdară de sticlete ?"

„Gura !" spuse şuierat Runciter.

„Ştii ce ? Am să-ţi dau ocazia să-ţi exercitezi meseria asta de rahat. Acuşi."

OK, îşi zise Runciter. Cum vrei. Tu faci cărţile. Eu, sticletele, n-am nici o putere decît doar să te opresc să-ţi faci de cap. Dă-i drumul, sînt aici pentru cazul cînd vor fi necazuri. Dacă vor fi. Sau pentru a încerca să mai repar cîte ceva.

*

* *

Distracţia era în toi, dar Runciter nu lua parte la ea. Aştepta. Observa. Probabil că Verduret i-a tras clapa, poate nu se va pe-

trece nimic, dar era nevoit să aştepte. Cum s-a mai întîmplat. Chiar dacă n-ar fi venit la această serată în misiune. Un sticlete este mereu la datorie.

Verduret, însă, îşi prelungea plăcerea. Trecuseră cam două ore de cînd aştepta. Două ore în care să-ţi omori timpul, să urmăreşti fără a remarca vreun fapt demn de interes, să-ţi înmoi buzele în cocktailuri fără a bea cu adevărat fiindcă trebuia să-ţi păstrezi luciditatea în cazul în care..., să flecăreşti cu unul şi altul : indivizi fără haz... Asta-i, îşi zise, uneori e bine să stai cuminte acasă.

Şi clipa sosi. Bătînd din palme spre a atrage atenţia convivilor, Verduret se opri în mijlocul sălii.

„Prieteni !“ zise el plin de importanţă. Tăcu o clipă pentru a se face cît de cît linişte. „Prieteni“, repetă el. „Unul dintre voi tocmai mi-a spus că această petrecere este *regească*... Desigur, persoana voia să-mi facă un compliment. Chiar regească ?... Mi-e teamă să nu fie un compliment prea mare. Totuşi, un asemenea calificativ a fost mai rar meritat ca în această seară — dar probabil vreţi să ştiţi de ce ?“

Presimţind o excentricitate a gazdei, convivii îşi manifestară zgomotos aprobarea.

„Atunci, urmaţi-mă !“ Verduret îi apucă de braţ pe cei doi tipi care erau mai aproape de el şi porni în direcţia pe care Runciter o cunoştea. În cîteva clipe voi şti precis, gîndi el. Verduret este un mincinos şi nimic extraordinar nu se va petrece. Aceeaşi scenă de ghicitoare unde totul se leagă... Şi-atunci el, supersticletele va intra în scenă.

Pe tot parcursul drumului încercă să se apropie de cei din frunte dar toate obstacolele semănate în cale de universul B îl împiedicau. În final, cînd ajunse să vadă haloul, deja vreo cincizeci de persoane se îngrămădeau lîngă pojghiţa parfumată. Se auzeau rîsete şi glume de peste tot. Sărmana Victoria, domnia sa, pe drept sau nu, a fost asociată de Istorie cu momentul de vîrf al pudibonderiei. Şi iat-o acum mişcîndu-se în faţa adunăturii de beţivani mondeni... Şi, pe deasupra, i se păru îmbrăcată cu o rochie mai puţin transparentă. Ei, asta-i ! Onoarea suveranei mai era încă salvată... Dar o îmbrăcaseră sau era pe punctul de a se lăsa dezbrăcată de slujnicele ei ?

Răspunsul veni cîteva clipe mai tîrziu. Pentru o fracţiune de secundă, ca un flash, prea scurt ca ochiul să-l perceapă, se produse o întunecare. Era un fenomen pe care orice fiinţă obişnuită cu universul B îl putuse observa de sute de ori. Secvenţa pe care o conţinea insula fusese reluată. Victoria retrăia acum prima parte a episodului din viaţa ei petrecută pe această insulă. Aplauze

prelungite îi salutară apariţia. Era aceeaşi pe care Runciter o văzuse cu cîteva ore înainte. Părul căzîndu-i pe umeri, lenjeria bine decoltată.

Deodată lumea se precipită, exact la marginea insulei, lîngă peretele haloului. Runciter nu putu să vadă nimic din ce se petrecea dar auzi cum drept în mijlocul rîsetelor cineva ţipă. Apoi tăcere.

Runciter se ridică pe vîrfuri încercînd să zărească ceva. În acea clipă, Verduret, care se afla în rîndul întîi, se întoarse. Privirile lor se încrucişară. Ochii lui exprimă o surpriză amestecată cu nelinişte.

„Runciter !“ strigă el. „Cred că ar fi mai bine să te apropii. Eu nu...“

Cei cîţiva gură cască se traseră într-o parte. Runciter trecu printre ei, un fel de gardă de onoare. Cu faţa către el, chiar în mijlocul peisajului care se crease, nimbat de lumina roz a haloului, era o femeie îmbrăcată ciudat cu o rochie din aur şi argint. Îşi aminti că o remarcase în cursul serii.

Se afla în cealaltă parte. Trecuse dincolo. În insulă. În plină Anglie victoriană.

Runciter se apropie. În aceeaşi clipă, ca şi cum l-ar fi simţit, tînăra îi întinse mîna dreaptă. Braţul însă, în loc să treacă prin halou, se întrerupea de la cot. Ochii îi înotau în lacrimi, iar gura i se deschisese într-un strigăt mut. E la capătul puterilor, înţelese Runciter. Nu te mişca ! Stai nemişcată, pînă intervin eu ! Era un fel de rugăminte. Mai făcu un pas. Parcă avea plumb în picioare. Iată că bătrîna frică îşi face mendrele...

„Ce se-ntîmplă ?“ şopti Verduret care ajunsese lîngă el.

„O ! Ceva foarte simplu“ se auzi Runciter răspunzînd. „Nu mai poate să iasă din insulă. Asta-i.“

Da, nimic mai simplu : a intrat şi nu mai poate ieşi. Prinsă în mrejele Istoriei, fără cea mai mică şansă de a scăpa. Doar dacă nu trec s-o aduc, cu riscul de a rămîne prins acolo chiar şi eu. Două victime în loc de una. Însă riscul acesta nu trebuie să mă oprească.

„Ei, fir-ar, da' ce-aştepţi ! Dă-i drumul, du-te !“ strigă Verduret.

Mă duc. Asta-i meseria mea. D-aia mă duc. Iar dacă puterea mea de a trece frontierele insulelor mă lasă pe drum, cu atît mai rău. Mă duc.

Lipi palmele de peretele subţire, care cedă destul de uşor şi deodată se trezi dincolo. Urletul fetei îi răni urechile. Ea îl văzuse apărînd din nimic, întîi mîinile apoi braţele şi, în final, trupul.

Rămăsese mască. Amuţi. O apucase un fel de sughiţ ciudat. Apoi alte sunete, alte ţipete ajunseră pînă la el. Regina Victoria şi damele de companie. Apariţia tinerei fete le uluise, iar acum că mai apăruse şi el le îngrozise. Văzu cum dispar în baie, iar uşa se trînti.

Fără a pierde o clipă o înhăţă pe fată şi porni în direcţia unde presupunea a fi universul B. La un metru în faţă se afla o uşă. Era închisă. O uşă asemănătoare, în universul B, deschisă permitea lui Verduret şi celorlalţi însoţitori ai săi să urmărească derularea secvenţei din insulă. Adică să-i vadă pe el şi pe tipă închişi într-un fragment de Istorie.

Un pas. Nimic. Runciter şi fata se aflau chiar lîngă perete. Nu trebuie să-i fie frică. Să nu cedeze. Aici, contrar tuturor aparenţelor, se deschide trecerea între insulă şi universul B. Atenţie : nu cumva să te gîndeşti că ţi-ai pierdut puterea de a trece.

Ea se ghemuia gemînd la pieptul său. Sînt singura ei speranţă, gîndi el. Fără mine, ştie că va fi luată de fluxul Istoriei. Rezistă în faţa fricii, trecu peste obstacolul psihologic pe care-l reprezenta uşa aceasta închisă — o uşă închisă prin care trebuia să treacă fără să o deschidă. Închise ochii. Înaintă.

Nici un şoc. Rezistenţa obişnuită, apoi nimic. Starea de uşurare îl făcu aproape să se clatine. Redeschise ochii. În penumbră petrecăreţii, Verduret. Fata, tot în braţele sale, începu să plîngă în hohote.

Apoi cineva aplaudă. O clipă mai apoi toţi se repeziră spre el să-l felicite. O făceau pentru că o salvase pe fată ori pentru că în faţa lor violase hotarele Istoriei ? Preferă să nu-şi pună întrebarea şi-l lăsă pe Verduret să-i strîngă mîna. Frenetic.

„Idiotule“ murmură Runciter. Obosise, aşa dintr-o dată. „Nu-i un număr de circ. Ar fi putut să rămînă acolo“. *Şi eu.*

„Ce s-a întîmplat ?“

„Nimic. Are darul de a pătrunde în insulele Istoriei, dar nu mai poate să iasă. Sens unic. Dacă nu eram aici s-o ajut, ar fi rămas prinsă definitiv. Condamnată să trăiască definitiv în epoca victoriană. Încercînd să fugă ar fi depăşit, fără să ştie, limitele spaţiale ale insulei şi atunci secvenţa s-ar fi terminat, iar pentru ea rezultatul ar fi fost acelaşi. Ar fi trecut, chiar inconştientă, limitele temporale ale acestei insule şi ar fi eşuat în aceea care conţine secvenţa istorică următoare. În urmă. O altă insulă... şi cine ştie pe unde se găseşte aceasta, pierdută undeva în infinitatea celor care populează universul B.“

Acelaşi lucru mi s-ar fi întîmplat şi mie dacă n-aş mai fi avut putere. Singura mea temere. Darul acesta îl am pentru toată

viaţa sau numai pentru un număr limitat de încercări ? *Aceasta-i întrebarea.* Dar n-am răspuns la ea. E fără răspuns. Om trăi şi-om vedea, cum se zice. Cît despre mine, într-o zi mă voi găsi într-o insulă, încarcerat, fără posibilitatea de a mă reîntoarce în universul B. Mă voi îndrepta spre pasajul care face trecerea dar uşa nu se va deschide. Fiecare la rîndul său : de data asta, eu voi fi prizonierul. Şi nu voi mai putea ajunge la epoca mea. Şi nici pe acest Pămînt populat de fantome guvernate de cei care mă constrîng să fac rahatul ăsta de meserie.

Fir-ar ea a dracului. Să păzesc insulele ca nimeni să nu pătrundă, căci a pătrunde ar însemna să-ţi asumi riscul de a modifica bunul mers al Istoriei, adică să bulversezi prezentul, adică lumea celor care-mi dau ordine... Dar ce-i cu starea asta ? E clar că adevărul e de partea lor. Nu numai bătrîna lume e în pericol. Orice modificare a Istoriei, dacă se produce, ne va afecta şi pe noi, noi cuceritorii universului B. Ori, faptul că am părăsit Terra fără speranţa de a ne reîntoarce, pentru majoritatea dintre noi nu înseamnă că am tăiat orice legături cu Istoria, din păcate ! Lanţul cauzal rămîne. Eu mă aflu aici, viu, datorită părinţilor care m-au conceput. Şi pentru că ei, la rîndul lor, au avut părinţi. Iar dacă cineva din lanţul infinit al strămoşilor ar dispare, ucis de exemplu într-un accident provocat de un om trăitor în universul B, lanţul s-ar rupe, Istoria s-ar organiza altfel. La fel şi combinaţiile genetice. Zeci, sute, mii de indivizi ar dispare întrucît, din punct de vedere istoric, ei n-ar fi existat. Locul lor ar fi luat de alţii. Probabil.

Din fericire eu sînt aici, eu, supersticletele. Şi alţii ca mine, sute, mii probabil. Toţi dispunem de darul pe care alte fiinţe umane nu-l au. Toţi convinşi că Istoria e de neatins.

Iar în faţa mea, vă aflaţi voi. Voi, idioţii. Voi care nu visaţi decît transgresarea, tocmai pentru singura şi unica motivaţie că această ultimă putere, acest har, nu v-a fost dat. Tu, Verduret, spre exemplu. Această fată a trecut dincolo singură, fără s-o îndemne cineva, şi aţi văzut ce speriată era... Tu ai împins-o. I-ai ghicit puterile şi ai vrut să te distrezi. Dar nu ştiai că fără ajutor îi va fi imposibil să revină. Nu ştiu, dar ai merita... Să-ţi stîlcesc mutra, spre exemplu, dar la ce bun ? Ar trebui să te pot împiedica să mai faci rău vreodată. Numai că, uite cum e treaba, în universul B nu există sticleţi adevăraţi, legile se aplică numai dacă se vrea, şi-apoi, desigur, nu există puşcării.

Fata se liniştea. Runciter n-o mai strîngea aşa tare şi o duse în direcţia opusă, spre sala de recepţie.

„Cum, nu mai rămîneţi ?“ se miră Verduret. „Nu vrei să mai vezi secvenţa ? Cred că nu-i lipsită de interes !“

Runciter ridică din umeri şi-şi văzu de drum. Care interes ? Noul conţinut al insulei ? Acum şi-l putea imagina. Imediat ce va începe, trupul tinerei se va materializa, apoi va apărea el, apoi vor dispare în timp ce regina Victoria şi doamnele sale de onoare probabil speriate, vor fugi să se ascundă în baie de unde nu vor ieşi decît spre sfîrşitul secvenţei. În orice caz Verduret n-o va mai putea vedea în ţinuta de seară : suverana ar avea acum altceva în gînd decît baia şi pregătirea pentru noapte ! Iar această secvenţă s-ar repeta la infinit. Doar dacă nu apare vreun alt idiot din universul B să-i modifice cursul...

Are vreo importanţă pentru trama istorică, se întrebă el. Consecinţele acestei intruziuni fugitive vor fi probabil insignifiante : rămăseseră prea puţin în insulă. Suverana şi suita ei vor constata o dispariţie la fel de inexplicabilă ca şi materializarea lor. Vor crede că a fost o halucinaţie şi vor uita incidentul foarte repede. Se hotărî să nu se gîndească la vreo criză cardiacă a reginei sau a vreuneia din însoţitoarele sale.

*

* *

Vanille îl conduse în acel loc din universul B unde îşi stabilise locuinţa. Foarte aproape de al lui. O vale formată din coline blînde cu iarbă măruntă. Probabil era o replică a unui colţ pierdut din Scoţia sau Irlanda. UB de aici se arătase a fi de o exemplară sobrietate. Nimic din arhitectura colţuroasă a epocii. Puteai vedea, fără să te miri prea tare cum pe o colină se profila dantelăria fină a unui pîlc de palmieri, în lumina aurie a unui sfîrşit de zi.

Pe la jumătatea colinei, pe versantul dinspre soare-apune, Vanille profitase de un tăpşan ca să-şi instaleze locuinţa. Cîteva corturi din pînză verde cu pronunţat caracter militar. În apropiere prezenţa unui minuscul şantier de terasamente dovedea că atît ea cît şi alţi oameni din preajmă simţiseră dorinţa să locuiască sub un acoperiş veritabil. Runciter avu totuşi impresia că aceste lucrări fuseseră părăsite destul de repede. Cu timpul, de oboseală şi muncă oamenii îşi ziseseră probabil, că acel camping, mai ales în lumina şi aerul călduţ de apus de soare prezenta destule avantaje... Într-o zi voi continua aceste lucrări, îşi promise el. Casa asta, o voi construi. Într-o zi...

Într-o zi. Vechile obiceiuri nu se pierd aşa uşor. De ce să te încăpăţînezi să vorbeşti de zile cînd totul e nemişcare ? Timpul trece, deşi altfel decît pe Terra — mă rog, *adevărata* Terra, cea din care m-am născut eu.

Timpul trece iar expresia „Moartea Timpului“ înseamnă numai sfîrşitul lumii aflată sub dominaţia exclusivă a lui. Dictator căzut din drepturile sale, timpul îşi continuă totuşi existenţa, chiar şi în universul B. Probabil că fiecare om are în străfundul său un ceas care înscrie răbdător fiecare secundă pe pagina destinului. Tic-tac, tic-tac. Sau e vorba de un cordon ombilical care ar persista doar pentru a asigura o legătură între el şi lumea din care a provenit... Cum ai putea şti ? Toate ipotezele conţin un dram de adevăr. Toate presupunerile posibile au fost făcute : nici una n-a putut fi infirmată.

Timpul trece. fără a avea vreo putere asupra peisajului din universul B, însă erodează fiinţele, sentimentele, patimile. Într-o zi, foarte curînd probabil, prezenţa ei în patul acesta Henri II, atît de ciudat în acest cort militar, într-o zi, mă gîndesc, nu m-ar mira. Imbrăţişarea ei va fi tandră, gemetele ei vor deveni la fel cu toate celelalte. Ce importanţă mai are : într-o zi ne vom trezi unul lîngă altul, alături. Şi nu vom fi surprinşi că s-a întîmplat astfel. Mai apoi ne vom trezi că obişnuinţa a înlocuit patima. Dar vom continua să ne simţim bine împreună, cel puţin un timp.

Timp de care mă voi folosi pentru a construi acest adăpost. Din negura vremii, strămoşii mei s-au zbătut să înalţe ziduri pentru a împiedica dragostea să fugă. De ce-aş proceda altfel ?

Pentru moment îi anima dorinţa, fără o participare deosebită din partea vreunuia dintre ei. În celelalte corturi, Vanille adunase, la grămadă, tot soiul de lucruri, fără o utilitate imediată. Hrană. Nici urmă de proteină animală. Se cunoştea demult procedeul înlocuirii ei şi păstrarea echilibrului.

Se gîndi un timp, ferindu-se să ia o decizie grăbită ca să nu se căiască mai tîrziu. Trebuia să plece. Nu că s-ar fi săturat de Vanille, dimpotrivă. De altfel nu pleca decît pentru a se întoarce cît mai repede, eliberat de orice constrîngere.

„Mă duc să demisionez“ o anunţă el.

Ea îl privi cu nişte ochi în care nu se citea nimic. „De ce ?“

„Pentru tine. Dar nu numai. Să zicem că ai fost pentru mine ca o... Că m-ai obligat să fac bilanţul unor situaţii. M-am săturat de meseria asta. Pentru toată lumea, cît şi pentru mine sînt *sticletele*. La dracu' ! Pentru prima dată de mii şi mii de ani, omenirea are norocul să trăiască fără obligaţii, fără legi... Libertatea...“

„Nu-i adevărat, ştii prea bine.“

Nu, el refuza să creadă. Zîmbind ea îl întrebă dacă, *in abstracto*, credea cu adevărat într-o societate fără legi, fără obligaţii. „Spre exemplu aceea de a nu tulbura cursul secvenţelor conţinute în insulele Istoriei“, adăugă ea, perfidă.

Unu la zero. Stătu cîteva clipe rumegînd nemulţumirea de a fi fost atins în plin, şi încă atît de uşor. „Atunci, pentru că nu-mi mai stă în putere... Nu, nu-i vorba de mine : însărcinarea asta nu poate fi executată. Păzirea Istoriei, în felul acesta, nu-i posibilă. Înţelegi ? Pentru a fi sigur că Istoria nu va fi modificată, ar trebui mai întîi depistaţi toţi cei care au harul de a pătrunde în insule şi făcuţi poliţai ca mine. Atît timp cît ar rămîne doar unul neidentificat, capabil să...“

„Dar poliţaii vor rămîne întotdeauna oameni“, remarcă ea cu blîndeţe. Scoase o ţigară dintr-un pachet ce stătea jos, pe covor, la piciorul patului Henri II, aprinse două şi-i întinse şi lui una.

„Foarte adevărat !“ aprobă el convins. „În plus, unii pot chiar să potenţeze regulile pe care sînt puşi să le facă respectate !... În aceste condiţii, este clar că ar fi imposibil să se pretindă protejarea intangibilităţii Istoriei. Lumea să fie lăsată să acţioneze cum vrea... Şi-apoi, fie ce-o fi !“

„Nu-i chiar aşa... Mai întîi, tu şi semenii tăi sînteţi aici pentru a împiedica un anumit număr de distorsionări ale Istoriei. Spre exemplu, dacă n-ai fi fost acolo ca să mă scoţi din balonul acela, aş fi putut... Nu ştiu, dar... Uite, dacă aş fi intrat în panică aş fi putut s-o ucid pe regina Victoria...“ Faţa îi redeveni serioasă. „Da, eu personal cred că este nevoie de voi, ca şi de legi.“ Căzu pe gînduri. Continuă „Greu de explicat... Ar trebui să fie suficientă morala, dar...“

„Înţeleg“, zise Runciter. „N-ai încredere în oameni...“

„O, nu !“ spuse pe un ton de împotrivire Vanille, dar se înmuie imediat : „De fapt, aşa-i. Sincer cred că genul uman mai poate fi îmbunătăţit. Această ameliorare trece în mod obligatoriu printr-o fază de regularizare... şi de pază. Provizoriu. Apoi legile vor dispare de la sine. Dreptul va ceda locul moralei juste.“

Runciter nu putu să se abţină să nu strîmbe din nas. Despre capacitatea de ameliorare a semenilor săi el îşi făcea o idee mai puţin optimistă.

„Uite, sclavajul, spre exemplu“, insistă Vanille. „Abolirea lui a devenit ceva normal şi înţeles de toată lumea, dar a fost nevoie, mai întîi de nişte legi care...“

„OK“, o întrerupse Runciter. „În fond, ai dreptate.“ Strivi cu putere ţigara într-o scrumieră. Toată filozofia asta de doi bani nu-l împiedica să-şi urască meseria, şi nici s-o dorească pe Vanille. Poate faptul ăsta îl explica pe celălalt.

„Continui să cred că faci o prostie“, zise Vanille. „Dar dacă trebuie să o faci, cel puţin fă-o imediat...“ Zîmbi către el : „Ca să vii cît mai repede lîngă mine.“

„Pe curînd“, murmură el. Îmbrăcat, așezat pe marginea patului lăsa impresia că ar fi plecat. Închise ochii și încercă să se concentreze pentru călătoria metaforică. O imagine îi fulgeră prin minte : poza unei gravuri vechi ce reprezenta o mașină de zburat în timp. Locul ei îl luă viziunea tridimensională a creierului uman. Adevărata mașină era chiar el. Ajutat de obișnuință, Runciter localiză fără dificultate centrul prezentului. Creierul său intră în fază cu imaginea.

Plecă, luînd cu el amintirea precisă a locului unde Vanille îi aștepta întoarcerea. Un simplu punct pe harta în trei dimensiuni constituit de imaginea propriului creier. Călătoria metaforică cere o memorie de o extremă fiabilitate. Desigur, cei ce se îndoiesc de capacitatea lor de a stoca amintirile se pot lăsa pe seama unor înlocuitori electronici. Aceste substitute i-au folosit uneori lui Runciter, dar numai pentru a se duce într-un loc din universul B unde nu ajunsese niciodată. Era clar că despre locul respectiv nu deținea nici o amintire... Așa cum fusese clădirea ciudată în care Verduret dăduse recepția. Ca majoritatea invitaților, Runciter nu putuse ajunge aici decît cu ajutorul unui fragment de bandă magnetică lipită de invitație. Calculatorul de buzunar stabilise imediat faza permițîndu-i călătoria metaforică.

Fără vreo tranziție, Runciter se trezi pe Terra, la locul obișnuit. Era o încăpere goală, numai cu o masă la mijloc, două scaune și un pat. Dar ar fi putut foarte bine să nu aibă nici urmă de lucru. Pentru cît timp urma el să stea aici... Camera o folosea de obicei ca bază de sosire foarte comodă și discretă. Ca orice rezident din universul B, ar fi fost ușor pentru el să o facă în locurile special autorizate (oamenii rămași pe Terra nu prea apreciau asemenea materializări intempestive ale călătorilor metaforici și cîteva incidente dezagreabile puseseră pe toată lumea de acord cu necesitatea de a interzice revenirea lor în locuri aflate în afara perimetrelor rezervate), dar ele erau extrem de aglomerate și pline de o grămadă de obiecte scoase din el. Runciter își făcea un punct de glorie din faptul că nu se amesteca printre tot soiul de negustori. Că lumea te consideră un sticlete, treacă-meargă, dar să te bănuiască de activități josnice cum ar fi un asemenea comerț...

Instinctiv, mirosi în jur, dar nu i se păru să sesizeze ceva deosebit, vreun alt parfum, sau miros de animal, așa cum pretindeau unii oameni din universul B. Totuși, oricît de glorios i-ar fi fost trecutul, hotelul la care Runciter închiria această cameră, acum adăpostea mai mult crescători de vite și tot felul de oameni importanți. Cît despre „cameră“ era vorba mai degrabă de o mansardă, care pe timpuri era folosită de personalul de serviciu.

Aruncă o privire afară, aplecîndu-se uşor. Ca de obicei era Place de la Concorde, locul unei activităţi intense. Cea mai importantă piaţă de pe mapamond, după cum susţineau unii, dar Runciter credea că e vorba mai degrabă de rămăşiţele unui şovinism extrem. Pieţele din Şanghai sau New York puteau foarte bine să suporte comparaţia. Poate cu ceva avantaj, chiar. Dar dacă se punea în calcul valoarea mărfurilor ce se negociau aici ? Ei, aici, ar putea fi vorba de un avantaj. Motivul ar trebui căutat de-a lungul secolelor. Orice s-ar zice, Parisul rămînea capitala luxului... Numai că însăşi noţiunea de lux nu mai însemna acum mare lucru. Cînd universul B reproducea, prin ecou, diamantele coroanei în milioane de exemplare, a avea aceste bijuterii nu mai poate fi semn exterior de bogăţie sau de etalare a bogăţiei. Lumea se extaziază, ce-i drept, dar numai pentru că sînt frumoase. Normal.

În orice caz, faţă de călătorii metaforici poate mai aplecaţi spre artă decît omologii lor de pe alte pieţe mondiale, populaţia terestră rămînea la fel : crescători de animale, ale căror camioane încărcate de vite se înghesuiau pe Champs-Elysées şi cheiurile Senei. Un Rolls Royce din 1928 se dădea pentru o pereche de oi. *Maja Desnuda* pentru o vacă. O sabie romană pentru o găină.

Pentru a suta oară probabil, amintirile îl duseră pe Runciter cu gîndul în urmă cu douăzeci de ani. Doar douăzeci de ani. Ai zice o eternitate, văzînd cîte s-au petrecut de-atunci...

Ca mulţi dintre contemporani, Runciter auzise vorbindu-se de călătoria metaforică fără a socoti necesar să se informeze. Pentru el cel mult însemna o glumă mai mult sau mai puţin hazlie, iar în cel mai rău caz o escrocherie intelectuală ce diferea puţin de cele practicate de tot felul de secte, foarte numeroase pe atunci.

Într-o seară însă s-a lăsat dus. Din joacă, din sfidare. Pentru a nu părea mai laş ca alţii. Nişte amici oarecare invitaseră la cină un necunoscut care părea mai degrabă simpatic care afirma că practică voiajul metaforic şi vorbea cu entuziasm excesiv (cel puţin după părerea lui Runciter) şi totuşi contagios. Mîncarea bună, alcoolul îl excitaseră şi cînd omul le propuse să treacă la o demonstraţie de exerciţii mintale necesare — precizînd totuşi că nu-i de aşteptat nici un rezultat veritabil de al această primă şedinţă, Runciter se trezi, nu ştia cum, printre voluntari.

Aplecat cu seriozitate, chiar exagerat, peste diagrame, simţise o impresie comparabilă cu aceea pe care o simţise cu mulţi ani înainte, cînd nişte amici îi oferiseră posibilitatea să participe la o seară de spiritism : aceea de a trebui să se prefacă pentru ca nimeni să nu fie dezamăgit. Aici nu era nici o măsuţă de ridicat cu genunchiul pentru a veni în ajutorul spiritelor neputincioase,

dar Runciter rămînea animat de o aceeaşi bunăvoinţă ; deja îşi punea întrebarea cum să simuleze mai bine o călătorie — toată lumea, gazdele, necunoscutul trebuiau, datorită lui, să fie convinşi de reuşita perfectă a serii.

Dar, spre marea lui surprindere, diagramele îl captară foarte rapid. Nici nu mai era nevoie să simuleze. Nu înţelegea cum de aceste diagrame îl atrăgeau.

O senzaţie de ameţeală, vecină cu pierderea cunoştinţei. Am băut prea mult, gîndi el confuz. Cînd deschise ochii, descoperi deasupra sa un cer plumburiu. La dreapta, o clădire ciudată. Sub picioare, asfaltul unei şosele care se oprea brusc puţin mai încolo...

Îl cuprinse o teamă cumplită. Apoi o nouă senzaţie de ameţeală. În jur, invitaţii erau uluiţi. Îl traseră pe un scaun, îl udau pe obraz.

„Stupefiant !“. Recunoscu vocea invitatului necunoscut. Greaţa încă nu-i trecuse, dar reuşi să-şi ridice pleoapele. „De neînţeles !... Bătrîne, ai har ! Ţi-ai bătut joc de mine, nu-i aşa ? E clar că ai un antrenament serios !“

Nu, n-avea nici o legătură cu antrenamentul. În plus : Runciter vedea diagramele pentru prima dată. Era vorba de un har, pur şi simplu. Un fel de intuiţie graţie căreia el mai putea şi să revină pe Terra...

Erau douăzeci de ani de atunci. Doi ani fuseseră suficienţi ca societatea să se prăbuşească. Ideologii. Religii. Economia planetară. Totul din cauza acestei metode aparent aiurite care permitea oricărui om să-şi folosească din plin capacităţile creierului. Mai mult decît acidul, heroina : călătoria adevărată. Fără alt risc decît de a te pierde undeva în vreun colţ de univers B. Cu această nouă descoperire : timpul *este* un creier — cel puţin nu există o altă comparaţie adecvată. Un creier, deci, cu zonele în care prezentul se naşte şi cele unde trecutul se înscrie mai mult sau mai puţin sub o formă arhaică : ici o insulă conţinînd un fragment de pliocen ; cam la vreo sută de metri o alta unde apărea Cesar şi legiunile sale.

Fiecare insulă este o amintire, cel puţin metaforic vorbind. Există Terra, universul fizic, ce se poate compara cu prezentul aşa cum îl vede şi înregistrează un individ — de altfel Terra şi universul fizic sînt ancorate în prezent. În paralel coexistă universul B, asemenea unei memorii virgine. Nimic nu se petrece pe Terra fără a se înscrie în aceeaşi clipă în interiorul unei insule.

Nimic, a priori, nu s-ar opune ca să asistaţi la propia naştere fiindcă aşa ceva se găseşte undeva într-o insulă. E obligatoriu să fie astfel. Numai că probabilitatea este extrem de redusă, dacă nu

putem spune neînsemnată. Universul B e prea vast şi are prea multe insule.

A descrie universul B, insulele şi prezentul, funcţiile şi conexiunile sale ţine de rămăşag. Cel mult am putea risca să spunem o metaforă (ei, da, metaforă !).

Metafora bibliotecii, spre exemplu, pe rafturile căreia s-ar alinia cărţile care conţin Istoria, amestecate cu cele, mult mai numeroase care fabulează pornind de la elemente istorice... Biblioteca Babel. Da, poate că Borges a intuit organizarea Timpului.

Sau altă imagine. Miliarde de camere de luat vederi fixînd pe peliculă suprafaţa Terrei. Acesta-i prezentul. Din cînd în cînd se produce cîte un declic. Repede, repede alunecăm într-o cutie rotundă şi plată de film înregistrat, apoi se pune o altă bobină în aparat. După developare filmul va fi citit şi răscitit fără oprire pe o mică parte a ecranului care ar putea fi foarte bine la fel de vastă cît universul întreg. Asta-i cu insulele de Istorie.

Deşi sînt miliarde şi miliarde de proiecţii simultane, ecranul rămîne aproape gol. De aceea, ca să mobileze imensele spaţii goale albe, proiecţioniştii au imaginat instalarea la întîmplare a unor mari oglinzi, de vreo zece ori mai multe decît aparatele de proiecţie care reflectau la întîmplare imaginile imprimate pe peliculă, adesea suprapuse. Iată universul B.

Aceste miliarde şi miliarde de camere de înregistrare, aceste miliarde şi miliarde de proiectoare, acest ecran tot atît de întins ca universul vi le puteţi imagina ? Da ? Atunci multiplicaţi totul cu o mie, cu un miliard, nu are importanţă, cu cît vreţi... Pînă cînd rezultatul obţinut depăşeşte cu mult puterea imaginaţiei. Doar atunci, şi numai atunci vă veţi face o idee cît de cît limpede despre acest univers B.

Dar la ce bun toate aceste explicaţii, toate aceste imagini dacă atît unele cît şi celelalte abia reuşesc să dea o fotografie palidă a realităţii ? Numai metafora memoriei omeneşti prezintă un oarecare interes, căci ea deschide porţile universului B şi permite deplasarea în el.

Această descoperire nu avea decît douăzeci de ani. Totul se prăbuşi în cîteva luni, după care o lume nouă răsări cu o rapiditate pe care nimeni n-ar fi crezut-o posibilă. Dacă haosul nu s-a instalat se datorează probabil prosperităţii greu de conceput care însoţise această criză — cea mai importantă pe care a suportat-o vreodată omenirea de la naşterea sa. Această prosperitate nu era profitabilă decît exploratorilor universului B. Acesta, din motive încă neelucidate, nu poate reproduce viaţa animală. Călătorii metaforici erau constrînşi să se reîntoarcă pe Terra pentru a-şi procura

proteine animale. Reconvertirea economiei terestre desigur că nu s-a făcut de la o zi la alta, dar a fost deosebit de ajutată de spaţiile lăsate libere de cei plecaţi. Industria dispăruse, fiindcă orice obiect fabricat era descoperit în zece, o sută de exemplare mai mult decît fusese făcut. Băncile dispăruseră căci lumea se întorsese la o economie de troc, erau mult mai puţine magazine fiindcă numărul clienţilor potenţiali se micşora de la o zi la alta. Cartiere, chiar oraşe întregi erau pustii, moarte... Atîta spaţiu gol încît activitatea pastorală putea să reînceapă atunci cînd va fi nevoie.

Runciter îşi iubea planeta natală deşi se adaptase perfect la universul B. Îi iubea pe locuitorii ei deşi nu se putea reţine să nu aibă o oarecare condescendenţă faţă de ei, cea a unui aventurier faţă de un individ rămas încremenit într-un instinct gregar desuet. Şi dacă i se întîmpla adesea să-i numească un popor de fantome, era pentru că trebuia să îndeplinească în locul lor o treabă de care ei erau incapabili.

Ieşi din camera de hotel, mirîndu-se de rectitudinea culoarului. În universul B asemenea perspective erau cu totul excepţionale. Ce să mai ! Terra avea părţile sale bune, gîndi el.

Serviciul de care depindea Runciter se instalase într-un luxos hotel particular aflat la cinci minute de Place de la Concorde. Runciter se îndreptă către ea agale, cercetînd din priviri movilele de marfă aduse din universul B auzind frînturi din tranzacţiile dintre terieni şi călătorii metaforici.

Nici portalul, nici holul de la intrare nu erau păzite. Îşi amintea de o epocă nu prea îndepărtată, posterioară Morţii Timpului cînd indivizi în uniformă şi dotaţi cu armament uşor filtrau pe vizitatori, le controlau identitatea. Numărul lor diminuă cu timpul, iar ultimul paznic, care de mult nu mai purta armă, demisionase anul trecut. Sau fusese schimbat dîndu-i-se altceva de lucru, dacă nu s-o fi hotărît şi el să plece în universul B. Acum, instituţiile nu mai aveau nevoie de semne exterioare pentru a-şi justifica existenţa. În mod curios, utilitatea lor apăru foarte clar pe măsură ce numărul lor scădea ca şi funcţionarii care le deserveau.

O gazdă volubilă şi zîmbitoare îi făcu semn să ia loc. El aşteptă frunzărind distrat cîteva reviste vechi. Clădirea era liniştită ; cînd şi cînd se auzeau paşi de femeie pe mozaicul în pătrate, cîteva sonerii de telefon, şi nişte vagi ecouri de convorbiri.

După o jumătate de oră, apăru o secretară. Schimbă cîteva fraze cu femeia care-l primise apoi se îndreptă spre el. „Directorul vă aşteaptă, domnule !“ O privire inexpresivă, lipsită de orice urmă de curiozitate. Porni după ea.

„Runciter ! A trecut atîta timp de cînd... Mă bucur întotdeauna să te văd.“ Directorul Macaldi îi arătă un fotoliu iar el se aşeză pe unul alăturat.

Vizitatorul se hotărî să nu o lungească : îi spuse pe scurt în ce stare se află, şi ce hotărîre a luat. Îi vorbi despre îndoiala sa privind necesitatea menţinerii ordinii în Istorie, realizării ei cu adevărat. Macaldi îl ascultă fără să clipească, fără a se mira cîtuşi de puţin. Cînd Runciter termină ce avea de spus, rămase o clipă nemişcat, apoi scutură din cap, ca şi cum ar fi vrut să alunge nişte gînduri sumbre. „Bei ceva ?“ Se îndreptă spre un dulap de unde scoase o sticlă de Jack Daniels şi două pahare. Aşteptă pînă termină de turnat în pahare şi se întoarse la loc.

„De atîtea ori mi-a trebuit să înfrunt asemenea situaţii !...“ spuse parcă în şoaptă Runciter. Mereu aceleaşi gînduri. Mi-ar place atît de mult să pot face altceva, să găsesc acel argument care să vă hotărască !... Nu, pentru a vă schimba părerea, n-am la dispoziţie decît tot felul de argumente filozofice. Impresii, intuiţii, dar nici o certitudine.“ Bău o gură de bourbon. „Vezi, dumneata, Runciter, problema nu-i chiar de a proteja Istoria. O, desigur, ar fi preferabil pentru toată lumea ca ea să rămînă neschimbată, dar oare este posibil cu adevărat ? Ca şi tine, mă îndoiesc. La început, menţinerea Istoriei constituia motivaţia pentru existenţa serviciului meu şi căruia îi aparţii şi tu. Dar era o vreme — şi te rog să vezi că nu-i prea demult — cînd, mai ales aici, pe Terra, trăiam într-o mare panică gîndindu-ne la haosul ce l-ar putea provoca cei ce scăpau în universul B. Apoi, ne-am obişnuit cu teama. Nu s-a produs nici o catastrofă. Se va produce oare într-o zi ?“ Rîse. „Chiar nici o catastrofă ? Ar putea jura cineva ? Cine ar putea băga mîna în foc să garanteze că Istoria n-a fost bulversată complet, că aceea pe care noi o credem *în acest moment* încrustată în marmoră este exact aceeaşi pe care am învăţat-o la şcoală ? Dacă au existat unele bulversări, prezentul este afectat fără ca noi să ne dăm seama : ajustările necesare s-au operat fără ştirea noastră. Ai putea afirma că tu eşti acelaşi Runciter pe care îl avem în serviciile noastre ? Ai putea afirma că eu sînt acela care conduceam acest serviciu pe vremea cînd ai fost angajat ? Eu n-aş risca o asemenea afirmaţie...“ Făcu un gest cu mîna, ca o fiinţă care se ştie sub semnul hazardului. „Nimeni nu poate pretinde că ştie adevărul. Şi, de altfel, ce importanţă mai are ? Dacă aş dispare în clipa următoare fiindcă cine ştie cine din universul B îi va fi arătat fiinţei care trebuia să o nască pe străbunica mea cum se poate avorta, nimeni n-ar observa. Nu tu, care ai asculta sfaturile altui director. Nici chiar eu, fiindcă în lanţul istoric care se va fi refăcut, eu nu voi

fi existat. E un risc mai mare decît cel asumat înainte de Moartea Timpului, folosind o mașină în week-end ? Drept să-ți spun, cred sincer că nu."

Tăcu un timp. Cît bău încă o înghițitură de alcool. „Și-atunci, care este --- care era rostul meu ?" profită Runciter de tăcere.

„O, există una, desigur ! Cînd pretind că nu mi-e frică de schimbări istorice, mă mint. Sînt unele care, numai dacă mă gîndesc, îmi fac părul măciucă. Nu știu, dar... Uite ! Cel care i-ar permite lui Hitler să se mențină la putere, să facă să domnească legea sa asupra Europei, în lume... Dar cea care le întrece pe toate ar fi o Istorie modificată și în care călătoria metaforică nu s-ar fi descoperit..."

Surprins, Runciter îl privi atent. *„Dumneavoastră* spuneți asta ? Sînteți ultimul care aș fi crezut că apără cauza călătoriilor metaforice !"

„Fiindcă am rămas pe Terra ?" Puse paharul pe jos, la piciorul fotoliului și-și trecu degetele prin păr. Interlocutorului său i se păru că Macaldi avea o calviție parțială camuflată din cochetărie. Dar nu era așa : era clar o urmă de rană. Se vedea și semnul unei cicatrici. „Trepanație", zise Macaldi. „În urma unui accident de automobil, pe cînd eram adolescent. O operație executată aparent de o mînă de maestru. Urma a rămas. Mai tîrziu veni revoluția pe care o știi și atunci a trebuit să mă înclin în fața evidenței : călătoria metaforică îmi era interzisă. Pentru totdeauna."

Din nou un moment de tăcere, pe care Runciter nu îndrăzni să-l tulbure. „Desigur trebuie să fie mici excepții pentru cei ca mine." zise directorul. „Marea majoritate a celor care au ales să rămînă pe Terra au făcut-o din teamă, e clar. Dar ar fi o mare greșeală să-i credem atît de mărginiți încît să regrete lumea de dinaintea clipei cînd a murit Timpul... Înainte era problema suprapopulării, sărăcia, violența, războaiele. Acum... Nu mai sînt războaie, desigur. Dar au rămas spații imense pentru fiecare individ, bogății încît nu mai știi ce să faci cu ele provenite din universul B... Noțiunea de proprietate și-a pierdut o mare parte din sens. Nu mai fură nimeni, nu se mai produc crime. O lume perfectă, sau aproape, oferind posibilități nelimitate extinderii, aventurii."

În felul acesta Runciter trebuia să se considere drept garantul călătoriei metaforice și nu paznicul intangibilității Istoriei. Nuanța i se părea de o deosebită subtilitate, iar ideea îi plăcu.

„Încă ceva", zise directorul. „Tu și cei ca tine vă înșelați văzînd în munca voastră o treabă murdară, de polițai, dar probabil că-i mai bine așa. Și-i poate-i preferabil să se vadă în voi niște sticleți. Luați totul drept un simplu joc : dorința de transgresare există,

indiferent de individ. Voi, voi sînteţi aceia care încearcă să împiedice această trangresare. Voi reprezentaţi o anumită ordine ; aceea pe care o are orice societate organizată. În acest stadiu utilitatea voastră este cît se poate de mare. Trăim în cea mai bună dintre epocile istoriei omeneşti. Dar există un risc : şocul să nu fie prea puternic, tentaţiile centrifuge să nu fie prea puternice şi societatea să nu se dizloce. Instituţiile — pe care voi şi numai voi le reprezentaţi în universul B — trebuie să se perpetueze, pentru unicul, dar excelentul motiv, că ele reprezintă o legătură între oamenii ce trăiesc pe Terra şi cei din Universul B. Ele simbolizează apartenenţa la genul uman."

Toate astea, ştiţi, începeam să le ştiu ! gîndi Runciter cu ironie. Mai întîi Vanille, apoi directorul Macaldi... Stranie coincidenţă. Şi-or fi vorbit ? De necrezut. Nu-i cazul să cazi în paranoia ; nu-i nici un complot şi nu există nici un motiv să crezi că aceste două persoane se vor fi întîlnit. Dar explicaţia trebuie să fie mult mai simplă : ideea circulă în momentul de faţă şi mulţi indivizi o împărtăşesc deşi nu au discutat vreodată între ei, poate chiar fără să fi fost expusă vreodată în public. Atenţie, totuşi : chiar dacă o idee este împărtăşită de toată lumea, nu înseamnă că este şi adevărată...

*

* *

Deci, camera era a *sa*. Runciter schiţă o grimasă uşor ironică : Macaldi prezentase problema ca un fel de recompensă binemeritată de un vechi şi fidel colaborator. Dar şi ceea ce se ascundea în spatele acestei prezentări era evident. Directorul nu voia să creadă într-o demisie definitivă. Pentru el, Runciter lua un concediu pe o perioadă nedeterminată, dar va reveni. Şi atunci, această cameră, situată la cîteva sute de metri de instituţia sa, îi va fi de mare folos.

„Oricum, repulsia ta de a te amesteca printre negustori este binecunoscută", concluzionase el. „Vom continua să plătim chiria, şi în felul acesta vei dispune de o bază pentru a reveni pe Terra."

Pe masă fuseseră aşezate la vedere cîteva hîrtii tipărite pe care Runciter nu se uitase la sosire. Boţi trei fluturaşi publicitari ce lăudau meritele mărfurilor aduse din ţinuturile şi epocile cele mai exotice. Mai rămăsese o revistă literară şi două invitaţii. Una era de la Verduret. Vru să o arunce lîngă prospectele publicitare, dar în ultima clipă se răzgîndi şi o strecură împreună cu revista în buzunarul interior de la bluzon. La urma urmei dacă Verduret voia să se joace din nou de-a şoarecele şi pisica... Macaldi doar vorbise despre un joc, nu ?

Dar mai întîi trebuia să o întîlnească pe Vanille. Cel puţin acesta nu era un joc.

Se aşeză pe marginea patului cu faţa în căuşul palmelor. Gata de călătorie.

Imediat îşi dădu seama de eroare.

Mai întîi o văzu pe Victoria. Goală, ieşind din baie. Cameristele se mişcau pe lîngă ea. Ea rîdea, arătînd cu degetul locul unde cu cîteva clipe mai devreme, un bărbat şi o femeie se materializaseră venind din universul B. Uşurat, Runciter înţelese că ea credea că fusese o fantomă.

Apoi avu loc o mişcare în umbra care preceda haloul.

„Runciter ?“ Era glasul lui Verduret.

„Tot tu ?“ Nu reuşi să se împiedice să nu zîmbească : „Ia zi, n-ai făcut cumva o fixaţie cu regina Victoria ?“

Verduret nu răspunse. Tulburat, Runciter se întreba dacă nu cumva nimerise exact.

„Ei, hai“, zise „Revino-ţi ! Nu-i decît o imagine... Femeia asta a murit de cîteva secole, dar n-ai să te îndrăgosteşti ca un copil de o fantomă !“

„Ea există“, murmură Verduret. „E aici, aproape, are viaţă în ea... Ştii ceva, Runciter ? Nu suport să o văd atît de aproape şi totuşi să n-o pot niciodată atinge... Dar am să reuşesc ! Într-o zi am să pătrund în insula asta şi puţin îmi pasă dacă mă va lua drept nebun şi mă va închide ! Vreau să-i pot vorbi măcar o dată, înţelegi ?“

Runciter înţelegea.

„Iţi doresc din toată inima să reuşeşti“, îi spuse. „În orice caz, n-am să fac nimic să te opresc.“

Verduret prinţ-consort... În fond, de ce nu ? Dacă are realmente şanse cu suverana, Istoria Marii Britanii s-ar putea modifica total, dar el nu simţea nici dreptul şi nici dorinţa de a interveni. Dimpotrivă se lăsă în voia visării, imaginîndu-şi-o debarasată de legendara sa pudibonderie graţie unui singur om, şi acela străin acelei epoci.

Mult mai tîrziu, îi arătă lui Vanille invitaţia lui Verduret. Mai avusese loc recepţia ? Verduret părea să fi dispărut ; în orice caz nu mai organiza petreceri mondene.

Runciter se apăra zicînd că nu-i superstiţios şi totuşi, n-a mai consultat niciodată vreun manual de Istorie, indiferent unde s-ar fi găsit, pe Terra sau în universul B. Dacă Vanille a făcut-o, simţind nevoia să se documenteze asupra Angliei din perioada victoriană, n-a crezut necesar să-i spună ce aflase.

„Groparule !“

Privea drept în gaura unde se ghemuise el. Totuşi nu se poate să-l fi văzut. Doar dacă-l auzise. Şi, presupunînd că i-a surprins prezenţa, cum de ghicise singurul motiv pentru care o urmărea. Intuiţia, probabil. În orice caz felul cum îl apostrofase dovedea că sesizase situaţia.

Înjură printre dinţi. Treaba lua o turnură care era departe de a-i place.

Ascuns dincolo de tufele de urzici care creşteau lîngă zid, scoase capul şi se uită la femeie, fixînd-o în miră. Veşmintele costisitoare, furate probabil de ici de colo, de prin buticurile abandonate nu reuşeau să-i ascundă abdomenul umflat. Conservele, desigur. După doi ani, nu cred că mai rămăsese mare lucru de mîncat.

Cu faţa ascunsă în coafura buclată, vîntul îi dădea un fel de aureolă în care soarele se prindea ca într-o capcană. N-avea armă.

Uşor, gîndi el. Prea uşor. Dar, într-o privinţă, e mai bine aşa. Să termin cît mai repede. Lumea asta a murit, mă-ngreţoşează. Trag. Ceilalţi vor veni şi cît timp vor fi ocupaţi cu ea, eu o şterg din împuţitul ăsta de loc, mă duc din nou în Pleintemps — mă rog, după ce mă opresc să dau raportul şi-mi iau permisul. Apoi lumea va fi a mea. Spre exemplu Europe Quatre/Cinq. Staţiunea pe care o prefer. Pădurile sale de ferigi. Vînătoarea de reptile gigantice. Şi Oona. Dacă n-a fost mutată de cînd am trecut ultima dată : personalul auxiliar nu este menţinut mult timp.

Cu un bobîrnac ridică piedica. Clinchetul i se păru o bubuitură. Se uită iarăşi la femeie. Nu auzise. Păcat, gîndi el. Un regret vag. Apoi se întrebă cum de-i venise ideea.

„Ei, groparule !...“

Ea privea tot spre locul unde el stătea ghemuit. Dar atitudinea i se păru mai relaxată decît adineaori. Siguranţa parcă îi zbu-

rase ; se vedea limpede că începea să se îndoiască de sine. În plus, frica îi schimonosea trăsăturile, iar glasul începea să-i tremure.

Nu, asta nu ! gemu Eric în sinea sa. Ceea ce am de făcut nu-i deloc vesel, dar nu e cazul să dramatizăm.

Apăsă cocoşul armei, trăgînd la întîmplare. De altfel fie că mai ochea sau nu, nu mai avea nici o importanţă : din clipa în care o prinsese în miră, nu mai avea nici o scăpare. Oriunde s-ar ascunde, proiectilul minuscul o va găsi. Un orificiu mic, roşu sub sînul stîng, nici măcar cît o înţepătură de ţînţar. Şi gata.

Din direcţia unde stătea femeia se auzi un zgomot uşor. Un fel de suspin. Apoi nimic. Eric îl înregistră, dar nu ridică ochii. Nu imediat. Prefera să aştepte.

„Bună treabă", auzi el în spate glasul supervizorului.

Eric se uită la el. „Eraţi aici ?"

„Nu, dar am şi eu un martor". Buzele sale se întinseră într-o umbră de grimasă. Eric întoarse capul. „Oh, n-am venit ca să te supraveghez, mai degrabă ca să preîntîmpin un rateu al detectorului tău... În orice caz, martorul meu se stinge, ceea ce înseamnă că drumul e liber pentru cei ce vor defrişa. Bună treabă, da bună."

Fiindcă nu-i răspundea, tipul se îndreptă spre locul de unde femeia îl strigase pe Eric. „Vii ?" îl întrebă fără să se întoarcă.

„N-am chef", mîrîi Eric.

Supervizorul se întoarse şi-i aruncă o privire pieziş. „E prima ta misiune ?"

„Nu", zise Eric, maşinal, înainte de a se gîndi la semnificaţia ascunsă a întrebării. „Ştiaţi, nu ? Aţi avut acces la dosarul meu. Ultima greblare din Africa 12. Au fost o groază de necazuri."

„Ştiu", confirmă supervizorul. „Sau mai bine zis, nu vreau să ştiu nimic. Toată chestia ţine de istoria veche ! Singurul lucru care mă interesează e cum îţi faci treaba în echipa mea. Aici ai făcut o treabă a-ntîia, îţi spun. Scurt şi gata."

„Mersi."

O linişte încurcată se lăsă între ei. Apoi supervizorul mai spuse imperceptibil. „Ei, vii ? E nevoie, doar ştii." Din punga de la brîu, scoase un memorator şi i-l arătă lui Eric. „Constatarea trebuie făcută împreună, altfel pădurarii n-au dreptul să intervină. Numai mărturia mea nu are nici o valoare. Am nevoie şi de a ta."

„O. K.", mîrîi Eric ridicîndu-se. Regulamentu-i regulament. N-ai cum să scapi.

Prăbuşită lîngă un gard de lemn decolorat de vînturi şi ploi, femeia părea că meditează. Bărbia i se sprijinea în piept iar ochii deschişi, aproape holbaţi, priveau undeva, departe, dincolo de clădirile leproase care mărginea strada în partea opusă.

Supervizorul o apucă de păr, un păr sur îngălat prin care de mult nu mai trecuse vreun pieptene. Ceea ce Eric socotise a fi bucle, erau meşele încîlcite. Tipul îi dădu drumul şi capul căzu, ochii continuînd să se holbeze aiurea. Supervizorul făcu o mutră de dispreţ.

„Nu-i prea tînără", vorbi el încet. Apoi, mai tare : „Într-un fel, chestia asta ţi-a uşurat treaba, nu ?"

Nu, gîndi Eric, fără să răspundă. Ce-are una cu alta ? Frumuseţea, tinereţea sînt nişte treburi care nu-l privesc. Eu-s plătit să ucid. Atîta ştiu, atîta fac. Ucid. Nu mă interesează cum arată individul aflat la vîrful ţevii. Fără îndoială, realitatea era departe de a fi atît de simplă, dar refuza să intre în jocul interlocutorului. Şi-apoi el avea nevoie să creadă în aspectul mecanic al funcţiei sale. Deşi, în adîncul sufletului, ştia că nu-i aşa.

„Pe deasupra mai era şi bolnavă", adăugă supervizorul. „I-ai văzut pîntecele ?"

„Conservele", îşi dădu Eric părerea. „Nu mai e nimic de mîncare, doar astea, marea lor majoritate au fost consumate imediat după condiţionare."

„Într-un fel, putem spune că i-ai făcut un serviciu. N-o mai ducea mult. Ai ajutat-o să nu mai sufere."

Eric aprobă distrat. Supervizorul apăsă o tastă a memoratorului şi-i făcu semn să tacă o clipă.

„Supervizor Halko", începu el. „Măturătorul Helitch..."

Cîteva cuvinte i-au fost destule pentru a descrie situaţia, după care îndreptă obiectivul spre ceasul de la mînă, ceea ce permitea să se înregistreze în acelaşi timp mai multe informaţii : data şi ora depoziţiei precum şi absenţa luminozităţii martorului situat în centrul cadranului. Făcu contradovada pe ceasul lui Eric şi termină îndreptîndu-l spre cadavru. Îi întinse memoratorul însoţitorului.

„Semnează."

Eric apucă aparatul ca un paralelipiped ştiind că prin acest gest tot ceea ce însemna personalitatea sa era convertit în cifre ceea ce permitea mai apoi să verifice autenticitatea procesului-verbal.

Halko luă memoratorul şi întrerupe înregistrarea. „Gata, asta-i tot" zise băgînd aparatul înapoi.

Gata, repetă Eric pentru sine. La urma urmei nu-i chiar aşa de groaznic după cum îşi imaginează unii. Mai dificil este să dibui pe cel ce nu face parte din zonă, după aceea, e o treabă de rutină. În clipa în care trebuie să tragi, deja nu mai există alegere, şi-atunci de ce să-ţi mai faci probleme de conştiinţă ? Bine, n-am destulă experienţă, de-acord. Mai am nevoie de vreo două, trei misiuni de acelaşi gen şi nici n-am să mai dau vreo importanţă la ceva.

★

★ ★

Degeaba te crezi blazat, unele spectacole te vor umple de bucurie. Lîngă campamentul stabilit de cei din avangardă — echipa de restructurare (supervizorul, Eric Helitsh şi doi tehnicieni din TT), stîlpii metalici care delimitau poarta fuseseră deplasaţi chiar din ziua sosirii lor : în afara tipilor care se ocupau cu refrişarea mai era aşteptat şi materialul greu. Buldozere, tractoare — o gamă largă de maşini ultraspecializate destinate să facă să dispară orice urmă de civilizaţie de pe acest continent.

Deja aerul cuprins între cei patru stîlpi începea să devină greu. O, nimic vizibil pentru moment, dar după două, trei ore (atît cît îi trebuia porţii să atingă tensiunea de transfer), în mijlocul acestei întinderi betonate, care fusese un aerodrom al Europei 7, se va găsi un bloc de cristal, un cub de lumină cu toate culorile curcubeului. În acel moment siluetele se vor preciza puţin cîte puţin. Întîi nişte umbre în jurul cărora razele refractate se vor concentra. Apoi nişte fantome prin care încă se va mai vedea peisajul. După încă vreun sfert de oră se vor vedea adevărate personaje care se vor apropia de perete şi-l vor traversa fără nici un efort, căci nu va constitui un obstacol adevărat, ci va fi un fel de miraj.

Eric stătea pe marginea aerodromului, alături cu valiza lui micuţă. Privea fix la poartă, încercînd să surprindă o cît de mică schimbare în cub şi se mira încă o dată de contrastul dintre preludiul transferului şi transferul însuşi. Cînd pătrunzi printre stîlpii porţii TT se petrece ceva ca şi cum ai pătrunde în altă cameră, doar că nu vezi nimic din ceea ce se întîmplă în ea. Nu, nu-i vorba de întuneric, este... neantul. Da, neantul. O întindere cenuşie şi ternă, destul de asemănătoare cu un zid care nu se împotriveşte înaintării. Mergi înainte şi în jur începe să se precizeze un decor, apoi totul se stabilizează. E ca într-un vîrtej. Încet, încet apar cîteva forme, ca pe un ecran îndepărtat. Mai apoi şi formele se prefac în volume. Mergi înainte, tot înainte, rezistînd dorinţei de a fugi din faţa negurilor colorate care se năpustesc asupra ta ameninţînd să te spulbere şi, deodată, îţi dai seama că ai trecut dincolo de perimetrul delimitat de poartă, iar peisajul care te înconjoară este cît se poate de real. Incidental constaţi că ai depăşit cîteva secole, sau cîteva mii de ani, poate chiar şi mai mult.

Evident, cînd te gîndeşti că-i vorba, nici mai mult nici mai puţin, decît o călătorie în interiorul timpului, pare pueril să te mai miri că durata dincolo şi dincoace de poartă nu mai coincide. La astea se gîndea Eric privind cum se instala poarta. Oricum e mai

bine așa decît să te gîndești la ceea ce se petrecuse cu o oră mai devreme, sau să visezi la ce se petrece cu Europa 4/5 sau cu Oona pe care o va întîlni în curînd...

Supervizorul ieși din domul unde se instalase încă de la sosirea lor aici, aruncă o privire spre cubul care începea să prindă contur și se îndreptă spre el, Eric. Îi zări valiza și ochii i se deschiseră a mirare.

„Ne părăsești ? Vrei să faci turism ?“

„Nu mă supăr că plec din groapa asta“, răspunse Eric pe același ton de glumă. „Toate ruinele astea îmi dau o stare de silă. Miroase a moarte.“

Celălalt îl privi perplex. „Și unde vrei să mergi ca să scapi de ele ? Pe-aici toate-s la fel.“

„Nu-i vorba să fac turism pe-acolo“, zise Eric ușor ironic. „O escaladă pe Pleintemps, doar să-mi fac formele apoi o șterg la E 4/5 să-mi cheltui recompensa pînă la ultimul sfanț.“

„Tocmai de asta mi-era teamă“, oftă Halko. „Se pare că încă n-ai aflat. Măturătorii trebuie să stea pe loc pînă cînd prima fază a refrișării ia sfîrșit.“

„Dar...“, Eric se uita uluit la interlocutorul său. Nu, tipul nu părea să glumească. „Totuși, ultima dată...“

„Africa 12 ?“

Eric dădu din cap, apoi se explică.

„Africa 12... Am avut probleme — chiar dumneavoastră mi-ați amintit azi-dimineață. Doi măturători, masacrați de cei dinafara zonei și...“ Întoarse capul prefăcîndu-se că se uită cum poarta prinde contur. „...Alții care n-au mai vrut să lucreze. Situația era explozivă. Au preferat să trimită pe toată lumea în Pleintemps. Dar nu era vorba decît de a înlocui niște debutanți traumatizați de o primă misiune deosebit de dificilă cu un grup de măturători pricepuți.“ Africa 12, a fost prima ta misiune de măturător, da ?“

Nu era o întrebare. Supervizorul îi studiase dosarul. Tînărul renunță să răspundă. „Deci, rămîn“, murmură el dezgustat. Privirea i se lăsă pe valiză, unde își aranjase efectele personale cam cu o oră înainte. Fir-ar să fie și iar să fie... „E din cauza misiunii din Africa 12, nu ? N-aveți încredere în mine.“

„O, greșești. Nu comportamentul tău e de vină. Nimeni nu-ți reproșează faptul că ai fost prins de ăia. Au fost evenimente neprevăzute. Nu-ți reproșează nimeni, fii liniștit. Însă cei de la Pleintemps preferă să nu se mai întîmple asemenea chestii. De aceea au dat aceste noi directive. Nu te gîndi la vreo persecuție : nu ești singurul vizat de aceste măsuri. Acum toate operațiunile de curățire

sînt supuse aceluiași regim. Se pare că asemenea situații se înmulțesc.

Eric se încruntă. „Cum se poate ? Pentru a apare noi dificultăți ar trebui ca evoluția să-și fi reluat drepturile, iar așa ceva e imposibil ! Logica evolutivă e doar o amintire, TT i-a pus capăt.“ Zîmbi și luă un aer doctoral spunînd : „*Le luăm pe aceleași și reîncepem.*“ Era cea mai idioată glumă din Pleintemps, la care nici copiii ce frecventau clasele mici nu mai rîdeau, dar lui Eric i se păru bună pentru situația în care se aflau. Halko îl privi surprins. „Aceleași“, insistă Eric. „În aceeași perioadă temporală. Cum ar putea ceva să evolueze ?“

„O butadă“ îi spuse calm supervizorul. „Știi la fel de bine că dacă o luăm așa, mot-à-mot, ar fi un nonsens. Mai întîi zonele nu sînt repopulate cu indivizi care au constituit primul val de semănători din ciclul precedent, ci de urmașii lor. E o diferență, nu ? Asta implică faptul că nu există, în fond, un adevărat reînceput, ci doar o urmare. Spre exemplu, societatea care trăia în Africa 12...“ (se întrerupse o clipă, conștient că făcuse o greșeală de tact vorbind tocmai de zona aceea, dar i se păru inutil să ia alt exemplu) „înainte ca echipa voastră să intervină a continuat să existe. Fusese transferată doar la început de secol, dar n-a fost o adevărată ruptură în lanțul continuității. În aceste condiții cum se poate concepe să nu fi fost vreo evoluție ?“

„Fiindcă interesul celor de la Pleintemps cere ca aceste colonii temporale să rămînă stabile !“ izbucni Eric.

Terenul pe care trecea discuția lor devenea alunecos. Sînt subiecte pe care e mai bine să le eviți altfel există riscul exilării într-o zonă temporală foarte inospitalieră. Supervizorul se abținu să răspundă și se adînci în contemplarea porții.

„Bine“, zise Eric după o clipă. „Mă duc să-mi pun lucrurile la loc.“

„Așteaptă !“ Supervizorul dădu din mînă, liniștindu-l. „Există elemente asupra cărora putem acționa noi și altele care acționează ele asupra noastră. Pentru primele să admitem că avem dreptate : în interesul tuturor...“ (Eric notă în gînd că Halko se ferea foarte tare de a face vreo referință directă la Pleintemps și prefera să folosească formule generale). „E necesar ca zonele să rămînă neschimbate, chiar dacă generațiile se succed. Dar între ceea ce dorim noi și ceea ce este... Universul ne impune legile sale. Pe unele le folosim în favoarea noastră, pe altele reușim chiar să le modificăm, adesea fără a le înțelege bine. Și tocmai aici riscăm să ne înșelăm. Ai văzut vreodată un aisberg ? Patru cincimi din masa lui se află sub apă. Legile care guvernează universul sînt cam la fel. Într-o

zi riscăm să ne dăm seama că civilizaţia noastră s-a cățărat pe o bucăţică din aceste patru cincimi a cărei existenţă nici n-o bănuiam.“

„Ce legătură are asta cu faptul că sînt obligat să rămîn aici ?“ întrebă Eric imediat.

„Recrudescenţa dificultăţilor prezentate de statisticienii de la Pleintemps. Numărul celor dinafara zonei creşte pe măsură ce se schimbă ciclurile.“

„Cei refractari încep să aibă adepţi, asta-i.“

„Vezi !“ Supervizorul îl fixă privindu-l cu o lucire amuzantă în ochi. „E tocmai contrar ideilor tale de non-evoluţie, nu ? Dar de data aceasta eu sînt acela care nu mai e de acord : un ciclu durează cinci secole — prea lung pentru ca o mişcare de opoziţie la reînsămînţare să se poată menţine, chiar să se dezvolte ! În plus, cei de la Pleintemps dispun de agenţi în fiecare zonă, şi sînt sigur că sarcina lor este mai ales aceea de a supraveghea începutul şi sfîrşitul fiecărui ciclu. Ei bine, din cîte ştiu eu, n-au semnalat niciodată existenţa unor asemenea mişcări organizate. Prin urmare rezistenţa o fac indivizi izolaţi. Nu există nici un motiv ca numărul lor să crească la fiecare ciclu.“

„Nu ştiţi nimic“, obiectă Eric. „Acesta-i genul de informaţii pe care cei de la Pleintemps nu-l divulgă.“

„Desigur, dar asta nu înseamnă că nu mai răsuflă pe ici, pe colo cîte ceva — cel puţin atît cît e nevoie pentru mărirea efectivelor de supraveghere ca să se distrugă grupările ostile reînsămînţării.“

„Da, ţine. Şi-atunci care-i explicaţia dv. ?“

„Aisbergul. Noi credem că am domesticit timpul, în realitate el ne aduce încet, încet să vedem lucrurile mult mai realist, într-o viziune mai sănătoasă.

„Entropia ?“ sugeră Eric.

„Nu, entropia este altceva. Termenul de rezistenţă ar fi mai adecvat. Cînd timpul a încetat să constituie un dat imuabil al universului, cînd am descoperit mijlocul de a ne deplasa după cum vrem, ne-am dat seama că trecutul nu mai are importanţă pentru noi. Nu mai era ceva intangibil — sau dimpotrivă ceva atît de delicat încît cel mai mic pas greşit ar risca să modifice total mersul Istoriei. Nu e un paradox temporal, nu. Poţi. dacă vrei, să-ţi ucizi bunicul sau unul dintre strămoşi fără ca asta să-ţi influenţeze propria existenţă.“

„Ştiu. Ceapa. Dar unde... ?“

„Da, ceapa“, continuă Halko fără a ţine cont de nerăbdarea manifestată de interlocutorul său. „O suprapunere infinită de stra-

iuri concentrice. Așa este reprezentat trecutul. Primul strat, cel care se află în centru, este trecutul nemodificat. Fiecare modificare, însă, atrage după sine formarea unui alt strat care se suprapune peste cel precedent."

„Unde se situează faimoasa d-voastră rezistență ?" se miră Eric. „Tot ceea ce îmi spuneți, este aproape cuvînt cu cuvînt ceea ce am învățat la academie. Dar nici un moment n-a fost vorba de rezistență."

„Nu vi s-a spus că trecutul își opune inerția sa tuturor modificărilor care i se impun ? Nu-i nimic de mirare : fenomenul face obiectul unor studii, pe cînd timpul, atît cît intră el în programele de învățămînt... Dar sînt semne care nu înșeală. Uite : știai că inter-zonele nu erau atît de goale pe cît se spune ?"

„Desigur. TT nu face decît să suprapună un trecut artificial unui trecut real. Acesta își păstrează drepturile. Populația care locuia pe teritoriile respective continuă să existe în interzone. Numai colonii dispar pentru a servi la reînsămînțare."

„Bine, dar atunci de ce este nevoie de aceste măturări ? Cei din afara zonelor, după părerea dv., ar fi membrii populației originare — în aceste condiții, de ce să-i facem să dispară ?"

Eric se uită la el uluit. „Cei dinafara zonei ? Nu, sînt niște refractari", murmură el.

„Exact. Oricum, în cinci secole se produc mișcări serioase de populație. Imposibil să decretezi că nu știu care individ este descendentul unor coloni și că un altul face parte din populația originară din zona respectivă. În aceste condiții, cel mai simplu ar fi să trimiți pe toată lumea la reînsămînțare. După aceea totul este o problemă de demografie care nu pune nici o problemă cu adevărat dificilă : planificarea va ține cont de acest aport suplimentar de cetățeni, asta-i tot... Da, femeia pe care ai ucis-o, adineaori, era într-adevăr o refractară. În apropierea unor zone nu pot fi decît refractari iar nevoile de refrișare implică faptul de a-i elimina. Dar după măturare, inter zonele ar trebui să fie complet nelocuite. Or, cu cît te adînceşti în inter zonă, cu atît constați mai mult că e din ce în ce mai populată."

„Un fel de generație spontanee ?"

„Da. Am asistat într-o zi la fenomenul ăsta. În urma unui incident tehnic minor, poarta ne-a făcut să apărem la cincizeci de ani de capătul zonei. Era vorba de Asia 10... Măturarea s-a făcut fără probleme, apoi a început refrișarea. Și, deodată, printre oameni începură să circule tot felul de povești ciudate. Se vorbea de indivizi care ar fi scăpat de măturare, indivizi care se materializau brusc printre șenilele buldozerelor... Într-o zi m-au căutat. În

urma lăsată de şenila unui tractor se afla un cadavru parţial zdrobit.“ Supervizorul dădu din mîini şi arătă : „Cam de mărimea asta. Vehicolul trecuse peste trup, dar capul îi rămăsese. Un cap de nou-născut.“ Tăcu, apoi suspină : „Pînă atunci nu dădusem nici o importanţă unor asemenea poveşti. Unii oameni văd fantome oriunde şi i-au totul în derîdere. Martorul meu nu se aprindea, ceea ce însemna că prin jur nu se mai afla o altă fiinţă umană în afara mea şi a oamenilor mei. Însă acel nou-născut zdrobit de tractor era o dovadă, nu ? Măturătorii au mai venit şi după aceea. Nici martorii lor nu funcţionau mai bine decît al meu şi totuşi apariţiile se înmulţeau. Fiecare dintre noi am avut ocazia să asistăm măcar la una dintre ele. În final, Pleintemps s-a hotărît să ne recheme. Şantierul a fost abandonat. A fost reluat la cîteva zeci de ani mai înainte, chiar la momentul în care zona lua sfîrşit. Acolo nu se petrecu nimic.“

„Şi... Aveţi vreo explicaţie ?“

„Elasticitatea timpului. Adineaori vorbeam de rezistenţă, dar cred c-ar merge mai bine să spun elasticitate. Timpul se deformează sub apăsarea noastră, după care trecutul tinde să-şi reia locul dinainte de intervenţia noastră. În felul acesta se explică acele faimoase dificultăţi de care pare să se teamă cei de la Pleintemps. Tipii ăştia din afara zonei, sînt tot mai numeroşi cu fiecare ciclu... şi era un mod al timpului de a-şi recîştiga supremaţia asupra noastră ? Nimic nu este mai puţin conform legilor naturale ca aceste zone-cicluri : timpul se descurcă pentru ca un număr maxim de oameni să scape.“

Eric pufni într-un rîs maliţios. „Spuneţi-mi, ceea ce mi-aţi zis ţine de metafizică, nu ?“

„Probabil.“ Halko îşi strînse buzele, nemulţumit. „De-acord, felul în care m-am exprimat n-a fost cel mai fericit, dar aceste fenomene există şi dovedesc că ideea noastră, concepţia noastră mecanicistă despre timp este eronată.“

Urmă o clipă de tăcere, apoi tînărul se uită perplex la supervizor. „Aţi vrea să sugeraţi că această colonizare hotărîtă de Pleintemps este contrară naturii, şi prin urmare poate eşua ?“

„Mă mulţumesc să constat...“

„Ciudat... Întotdeauna i-am considerat pe supervizori ca un fel de comisari politici de la Pleintemps — nişte superpoliţişti, dacă vreţi. De cînd poliţiştii reflectează la atîtea lucruri dintr-o dată ?“

Zîmbetul lui Halko se răcea. „Crezi c-am vrut să te trag de limbă ?“

„N-am spus asta !“ sări Eric convins. Nu, într-adevăr nu avusese nici o intenţie dintr-astea ascunse. Supervizorul îi era simpatic. Sigur. Şi apoi el, Eric, nu-i mărturisise cine ştie ce din convingerile sale, Halko fusese cel ce se înmuiase. „Sînt numai uimit să aud pe un supervizor vorbind în felul acesta, atît de liber. În fond, abia mă cunoaşteţi.“

„Just“, murmură supervizorul. Dădu din mînă a lehamite. „Poţi să-i zici cum vrei. Nevoie de deschidere, spre exemplu. Ştii, refrişarea lasă o groază de timp pentru reflecţii, dar rareori ai ocazia să discuţi cu cineva... Dacă discuţia asta te-a plictisit sau deranjat te rog să mă scuzi.“ Se sforţă să zîmbească. „Promit să n-o mai fac.“

„O, ştiţi, pe mine nu mă jeneazâ“, zise Eric. Ezită. „Totuşi, ar trebui să fiţi atent ; cred că celor de la Pleintemps nu le-ar place prea mult acest gen de discuţii.“ Trecu o clipă. „Aş fi putut să fiu trimis în echipa d-voastră doar pentru a vă supraveghea.“

Zîmbetul supervizorului se lăţi. „E cazul ?“

„Nu“, Eric îi zîmbi la rîndul său. „Nu, dar poate un altul ca mine... Feriţi-vă !“

„O.K.“. Halko se ridică brusc. „Oricum, refrişorii vor sosi în curînd. Pentru mine, abia atunci va începe treaba adevărată. N-am să am timpul să discut cu nimeni, nimic. Se poate chiar să nu ne mai vedem pînă la sfîrşit. Sejur plăcut pe E 4/5... şi sper că nu se va ivi nici o dificultate pînă atunci.“

„Vă doresc şi eu noroc“, zise Eric care mai adăugă, cedînd unei porniri subite : „Spuneţi-mi, ce-aţi zice să mă luaţi în viitoarea d-voastră echipă ?“

„Îmi pare rău...“ Supervizorul clătină din cap. „Nu eu hotărăsc. Iar celor de la Pleintemps se pare că le place foarte mult să amestece cărţile... Mă rog, nu se ştie niciodată.“ Se întoarse şi porni spre platforma de unde cei doi tehnicieni de la TT urmăreau formarea porţii.

Rămas singur, Eric Helitch trase valiza spre el. Va trebui să-mi scot lucrurile, gîndi el distrat. Dar rămase aşezat pe marginea suprafeţei betonate. În fond, nu era nici o grabă.

*

* *

Doi ani, se gîndi Eric. Doi ani şi toată această lume a devenit o ruină.

Strada cobora într-o pantă uşoară spre suprafaţa argintată a unui fluviu ce curgea maiestuos. Sena ? Posibil, dar cei de la Plein-

temps ţin ca sectorul în care cineva lucrează la refrişare să rămînă anonim. Altfel, ar părea să te simţi privit, iar calitatea muncii s-ar resimţi. Era, deci, Sena. Sau Dunărea. Sau Rhinul. Sau Padul. Ce importanţă mai are ? Un fluviu pierdut într-un pliu uitat al timpului, atîta tot.

De-a lungul străzii, clădiri cenuşii. Patru etaje, ferestre cu geamurile sparte, faţade de pe care văruiala dispăruse demult, lăsînd să se vadă betonul. La fiecare două, trei sute de metri, clădiri asemănătoare, cu parterul ocupat de un magazin cu vitrinele crăpate.

Acum că nu-l mai preocupa grija măturatului, Eric putea să-şi permită să examineze cele ce-l înconjurau. Turism. Da, chiar ăsta era cuvîntul folosit de Halko. Ei şi ! Genul acela de turism care îţi dă gînduri sinucigaşe. Nu era pentru el. Atît doar că trebuia să-şi omoare timpul într-un fel, timpul pe care-l mai avea de petrecut aici pînă ce tipii de la Pleintemps îi vor aproba repatrierea.

Un şobolan ţîşni chiţcăind de pe uşa imobilului şi-i trecu printre picioare. Eric înjură şi duse mîna la şold. Plecase, însă, neînarmat : după ce termini cu măturatul, ce-ar mai fi de temut într-o lume moartă ?

Doi ani. Iar în ruinele care încă mai indică prezenţa omului, nu se mai află decît şobolani şi mizerie. Suficient ca să-ţi dispară mîndria de a aparţine genului uman.

Nu, îşi zise el imediat, şobolanii şi mizeria s-au instalat aici odată cu colonii, iar acum nu se mai face nimic pentru a înfrîna proliferarea lor. Asta-i tot. Ca şi clădirile astea. Au început să se degradeze nu cînd au plecat colonii, ci înainte. Crăpăturile erau astupate, se vopsea pe ici, pe colo, iar zidurile care ameninţau să se prăbuşească erau proptite. Nimic nu se repara în mod serios, şi nici nu se construia : la ce bun dacă se ştia că zilele coloniei erau numărate şi le vor părăsi în curînd pentru a merge în oraşele strălucind de frumuseţe, gata construite de echipele specializate, într-o epocă anterioară, cam la cinci secole distanţă.

În fond, n-am avut noroc. Nu-s făcut pentru măturat. Nici chiar pentru refrişare. Ceea ce mi-ar fi trebuit ar fi fost construcţiile. Să găseşti o lume virgină la ieşirea de pe poartă, să o defrişezi, să o remodelezi pentru ca o colonie să poată trăi în ea...

În fundul memoriei mele, undeva, mai răsună cuvînt de apostrofare al femeii. „Groparule !“ Femeia nu se înşela. Eric ştia că pute a mort.

Refrişarea, înseamnă moarte, gîndi el înciudat.

Nu, rectifică imediat, nu refrişarea, ci numai măturatul. Refrişarea e altceva. A face să dispară aceste urme hidoase de civi-

lizație, înseamnă să îndeplinești o operă de curățire publică. Lucrurile sînt puse în starea în care ar trebui să se afle. Oarecum. În fine, aproape. Fiindcă unele răniri ale ecosistemului nu vor putea regenera niciodată. Dimpotrivă. Cînd faci o tăietură în planetă plaga se lărgește incontinuu. Atmosfera începe să fie poluată de motoare încă dintr-o epocă în care omul nu descoperise nici măcar roata. Rezerva de materii prime este furată, iar oceanele sînt sterilizate. După care se trece la refrișare — adică lumea se gîndește ca dărîmînd niște ruine și replantînd cîțiva copaci să dea o șansă naturii. Numai că sărmana natură a încasat o lovitură zdravănă. Ce înseamnă un mileniu de pauză ? Mult prea puțin pentru ca rănile să se vindece în profunzime... Iar peste zece secole totul reîncepe de la capăt cu o nouă zonă de colonizare. Și tot cu aceleași metode. Cinci secole de exploatare sistematică urmate la rîndul lor de o refrișare și de zece secole de refacere. Și tot așa, pe întreaga durată a colonizării făcute de Pleintemps. N-au fost nebuni cei care au fixat limitele acestei durate. În amonte, epoca unde s-a încheiat acumularea de rezerve de materii prime. În aval, epoca în care planeta își încheie agonia.

Pe cînd se odihnea într-o clinică aparținînd de Pleintemps după afacerea Africa 12, Eric făcuse cunoștință cu un alt măturător. Venea din AmeNord 14. Africa 12, pentru Eric Helitch, semăna cu un cuptor. O atmosferă cenușie apăsată de o duhoare care îi dădea accese de greață, un praf nesfîrșit... Refrișarea, în aceste condiții nu ameliora mare lucru : nici peste cinci secole duhoarea nu se va fi terminat.

AmeNord 14. Acolo, după cîte înțelese el, era tot timpul un cuptor, în plus mai era și acoperit. Nu era chip să ieși la aer fără rezerve de oxigen. Dacă măturătorul se afla acolo, faptul se datora tocmai unei defecțiuni de la filtrul respirator.

„De ce să refrișezi în asemenea condiții ?“ se întrebase uimit Eric.

Celălalt ridicase din umeri. „Toată chestia asta nu servește decît la un singur lucru : responsabilii cu colonizarea au conștiința împăcată. Acolo, la Pleintemps, ăia probabil își imaginează că acești coloni vori veni din cea de-a cincisprezecea zonă în niște paradisuri de verdeață...“

„A cinsprezecea zonă !“

„Da. Acolo la ei, se estimează că lumea, așa cum am văzut-o eu mai poate suporta încă cinci secole de colonizare. O, zona asta nu privește echipele de refrișare, de aceea se vorbește atît de puțin despre ea. La ce-ar folosi să refrișezi o lume moartă pentru totdeauna. E ca și cum ai face plantări pe Lună ! Aceeași chestie și

pentru măturători. E mai economic să-i laşi pe ăia din afara zonei să crape singuri.“

Eric fu cuprins de un frison. Amintirea acestei conversaţii... În general reuşea să o ascundă undeva în străfundul memoriei. De ce nu reuşea astăzi ?

Supervizorul şi starea lui sufletească. Ei greşeau. De la sosirea grupului de plantatori, tînărul nu-l mai văzuse pe Halko, dar cuvintele sale îi declanşaseră o serie de rezonanţe uimitoare.

Imaginea unui bulb de ceapă prinse contur în mintea sa. Pe măsură ce straturile concentrice se formau, se şi ofileau. În cîteva clipe căpătau o culoare vineţie şi se desprindeau în timp ce altele le luau locul şi se ofileau şi ele...

În depărtare se auzeau zgomotele maşinilor de plantat. La intervale regulate, răspundea o bubuitură ca un tunet, răspîndind printre casele părăsite ecouri lugubre. Încă un imobil fusese dărîmat, împins de buldozere.

La ce foloseşte ? se întreba Eric.

*

* *

„Ah...“ mormăi măturătorul. Ridică privirea şi-l privi pe Halko drept în ochi. „Aşa ne-am întîlnit acum cîteva zile. Dar dacă ne-am fi înşelat asupra epocii ? Tehnicienii de la TT au încurcat-o. Dacă e pe undeva, poarta asta, dacă există, s-a deschis cu cincizeci de ani prea tîrziu.“

„Nu de data asta.“ O cută de uimire contrariată se formase între sprîncenele supervizorului. Eric avu impresia că-l ruga să tacă. Din cauza omului care asista la discuţie ? Helitch nu cunoştea pe nici unul, dar hainele îi permiteau să-i identifice. Tipul în verde era un plantator. Un maistru, probabil. Vestoanele cenuşii ale celorlalţi doi îi desemnau drept agenţi de la TT. TT... sau de la Pleintemps ?

„S-a verificat totul“, continuă supervizorul. „Poarta funcţionează perfect. Ceea ce se petrece... Da, se pare că unul din aparatele noastre, martore, a comis o eroare dînd semnal de măturare completă. Asta-i. Dezolat, bătrîne. Va trebui să porneşti din nou la vînătoare.“

„Sabotaj ?“, întrebă Eric, gînditor. „E curios, nu ? Ce ziceţi ? Eu, în locul unuia din afara zonei... N-au decît două soluţii : fie ignoră soarta ce le-o rezervăm, şi în cazul acesta vin convinşi că-i vom primi cu braţele deschise, fie ştiu ce-i aşteaptă şi atunci

singurul lucru care-i interesează este să încerce să se facă uitaţi. Dar să riște și să saboteze materialul...“

„La fel am zis și eu. Dar nu duce la nimic.“ Halko dădu din umeri semn că nu pricepe. „De altfel, cine dintre noi ar avea vreun interes să distrugă materialul ?“

„Nu un act premeditat, ci mai degrabă consecința unei crize depresive. Toate ruinele astea... Poți s-o iei razna.“

Supervizorul clătina din cap. „Ei nu văd plantatorii, ci numai ruinele. Cît e ziua de lungă. Dar m-am gîndit la o asemenea posibilitate. Am numit paznici care să vegheze noaptea. Am cerut să mi se aducă la cunoștință orice absență din tabără cît timp nu se lucrează. N-am primit nici una : cine ar dori să-și petreacă noaptea în ruine ? Cu toate astea sabotajele s-au produs.“

„Sentinelele n-au raportat nimic ?“

„Nimic. Dar era vorba de o manevră de descurajare. Mașinile sînt răspîndite pe sute de km pătrați. Cine le-ar putea păzi cu adevărat... Or, ar fi nevoie de toată echipa. Dar eu nu pot cere oamenilor să muncească toată ziua, iar noaptea să facă de pază... A, dar uitam : un tip zice că ar fi văzut ceva. O siluetă omenească care a dispărut în umbra imobilelor imediat ce a apărut sentinela. Nu-i nimic clar ; știm doar că e vorba de un om — iar acesta nu poate fi decît unul din afara zonei.“

Eric tăcu cîteva clipe. „De ce natură sînt sabotajele ?“, zise într-un sfîrșit.

„La început nimic serios. Simple acte de vandalism : fire rupte, smulse, geamuri sparte. Noaptea trecută însă au fost puse în mișcare două buldozere și-au fost duse în fluviu.“

„Și...“ Eric zîmbi. „Dumneavoastră contați pe mine ca să puneți mîna pe el ?“

Supervizorul se uită la el fără să înțeleagă. „Tu ești măturătorul, nu ?“

„De-acord“, admise tînărul. „Numai că situația e puțin altfel. Cum voi proceda ca să-l urmăresc pe acest tip din afara zonei ? Amintiți-vă, aparatele arată că zona este nelocuită. Fără ajutorul lor vînătoarea riscă să se prelungească la infinit.“

„Exact. Vom opri plantarea cît va fi necesar. Toți oamenii vor păzi mașinile. De data asta tipul nu se va mai putea strecura. Veți fi prevenit imediat ce apare, după care va trebui să acționezi.“

Da, eu sînt ucigașul, gîndi Eric.

★
★ ★

„Ești sigur că-i acolo ? Aș fi zis că...“ Privea înspre scuarul mizerabil dintre ruine. Iată ceea ce numim noi natură : cîțiva metri pătrați de verdeață anemică. În timp ce, fără o colonizare, o pădure deasă ar acoperi totul...

Halko suspină. „Nu ți-am spus totul. Cel ce se ascunde aici e un copil. Un adult și-ar fi căutat un apartament mai bun. Copilul însă se joacă. De-a Robinson Crusoe, de-a Tarzan. Privește !“

La marginea scuarului, de un bătrîn platan se sprijinea o scară făcută din două scînduri. Deasupra se afla un prepeleac prins între crengile copacului.

„Vezi ? Toți copiii visează să-și facă astfel de adăposturi. El a avut șansa să fie abandonat într-o lume unde totul este posibil. Își trăiește visul vieții sale... Toate mașinăriile astea stricate nu pot fi socotite sabotaje. Pun pariu că nici n-a știut că face vreun rău. Se juca fără vreun gînd ascuns.“

„Vă rog să tăceți“, spuse stropșit Eric. „Ce doriți ? Să-mi îngreunați și mai mult situația ?“

Un copil. Nu, problema nu trebuie privită astfel. Un tip din afara zonei, asta-i. Bărbați, femei, copii toți sînt niște tipi din afara zonei. Nu trebuie discutat altfel. O asemenea ființă trebuie eliminată și gata.

„Îmi pare rău Helitch, eu nu...“ Supervizorul nu-și termină fraza. Puse mîna pe umărul lui Eric prietenește. „Vrei să stau prin apropiere ?“

Ca să verifici dacă-mi fac bine treaba de măturător ? gîndi Eric. „Cum doriți“, declară el.

★
★ ★

Imposibil să-l doboare pînă nu-l face să iasă din cuib, sau să aștepte să coboare singur. Asta însemna să piardă ore întregi, iar Eric nu voia să mai aștepte.

Înaintă fără nici o măsură de precauție pe o peluză invadată de păpădii. Ici, colo niște tufișuri care, după cum crescuseră arătau cît se poate de clar că apăruseră după plecarea locuitorilor din cartier.

„Ei, tu de colo !“ strigă el. „Nu cobori ?“

Stătea cu picioarele puțin desfăcute, cu mîinile pe lîngă trup, dar cu arma pregătită în mîna dreaptă. Fir-ar să fie ! înjură tînărul

mai mult pentru sine. Măturatul ăsta presupune și o asemenea comedie ?

Crengile copacului se mișcară. Imperceptibil, dar se mișcară. Simțindu-se observat, Eric stărui să zîmbească. „Cobori ? Nu-ți fac nici un rău, vreau să-ți arăt numai ceva."

Orice cuvînt, orice îi trecea prin minte era bun, numai să coboare din copac, jigodia asta de copil, ăsta care împiedica plantatorii să-și facă treaba. Iar el trebuia să-l dea gata, el, măturătorul.

„Ce-vrei-să-mi-arăți ?" Un glas în schimbare, cu inflexiuni ciudate, sacadat. Frica, l-a cuprins frica, gîndi Eric. „Pistolul cu... Pfii ! Și-apoi-Madonna-a-murit."

Madonna ? Aaa, femeia de-acum cîteva zile. A, da. Cele două ființe care nu făceau parte din zona sectorului. Trebuie să se fi cunoscut. Probabil că a asistat la curățire. Nici o șansă.

Ridică brațul ca să-l liniștească.

„Uite", zise. „Pun pistolul jos. Acum poți coborî." Lăsă pistolul la picioare. Cînd va coborî, va fi cu spatele și nu va vedea nimic. Suficient ca să-l ridic, să-l prind în mînă și să apăs pe trăgaci. Cît durează ? Nici măcar o secundă. Asta va fi tot.

„Bine", răsună vocea. „Cobor."

Se auzi un zgomot de scînduri, apoi apăru un picior în pătratul din podeaua platformei. Un picior de copil încălțat în niște ghete cu talpă groasă. Ghete ortopedice ?

Apoi văzu niște mîini subțiri și amărîte. Copilul purta un tricou tivit cu alb iar pe deasupra ceva grenat. Lărgimea îmbrăcămintei nu era suficientă ca să mascheze diformitatea trupului. În fine apăru și capul. Mult mai mare decît talia corpului. Gîtul îl suporta cu greu.

O, Doamne, gemu Eric, uluit de aspectul unei asemenea ființe. Un anormal, nu numai că era un copil, mai era și anormal. Tocmai mie să mi se întîmple...

Își uitase arma lăsată în iarbă lîngă piciorul drept și nu mai știu de ce se afla acolo, cînd piticul se întoarse către el. Dar era prea tîrziu : în fața acestor ochi bulbucați care-l fixau plini de încredere, gurii prea mari care încerca să-i zîmbească știa că nu va mai găsi puterea să tragă.

*

* *

La zece metri unul de altul cele două forțe se cîntăreau. De o parte un om singur, fără armă, dar care reprezenta Pleintemps

în această parte obscură a tramei temporale. De cealaltă, un om — înarmat — și un copil mongoloid.

„Nu încerca să mă oprești", zise Eric.

Supervizorul ridică mîinile, probabil ca să-i arate că nu putea în nici un fel să se opună plecării măturătorului și a protejatului său.

„Faci o prostie", zise.

O prostie ? Eric era sigur că va urma un dezastru. Eufemismul îl făcu să zîmbească.

„Sînt conștient de asta. Dar mai știu și că nu pot face altfel. Vreau să mă pot uita în oglindă fără să am chef să-mi trag palme."

„Dacă o ștergi, n-ai să mai ai niciodată ocazia să te uiți într-o oglindă."

„Cine știe ?" Eric dădu să rîdă, dar nu reuși decît să scoată un fel de scheunat răgușit. „Sînt un măturător și cunosc metodele celor ce vor fi trimiși pe urmele mele. Am destule șanse să scap cu bine."

„Toate variantele îți sînt potrivnice." Se făcu a număra pe degete.

„Unu. Nu ești un adevărat măturător, fiindcă n-ai fi acționat în felul acesta. Asta ți se trage din captivitatea suportată în Africa 12, dar părerea mea este că te-au orientat greșit încă de la început. Nu acesta era drumul tău. Măturătorii cei mai buni sînt ucigașii, cei care acționează ca niște mașini. Tu, tu încerci să înțelegi... Doi : vezi ce povară îți iei pe umeri ? Un copil — și nu unul oarecare ! Cu el ai să înaintezi cu pași de furnică. Și apoi va trebui să repeți de cinci, șase ori ceva ca să te poată înțelege — și încă folosind cele cincizeci, o sută de cuvinte pe care le cunoaște ! În sfîrșit, trei : nu-mi dau seama cum de aparatele detectoare nu i-au semnalat prezența. Probabil se leagă de starea sa mentală aparte, dar cu tine va fi altceva ! Măturătorii n-au decît să-și pună aparatele în funcție ca să te găbjească...

„Nu-i nimic", zise Eric cu glas moale. „Merită totuși să încerc."

„Bine." Halko zîmbi dintr-o dată cu multă căldură. „Atunci... Pot să-ți propun altceva. Aici n-ai nici o șansă. Dar există o infinitate de locuri unde nu vei fi găsit niciodată. E destul să te folosești de poartă."

„Da, ca să ajung la Pleintemps ?"

Supervizorul ridică din umeri. „De ce tocmai Pleintemps ? Reglajul porții îmi este cunoscut, doar știi. Te pot expedia unde vrei și în orice epocă dorești."

Eric rămase tăcut. Propunerea lui Halko îl depăşea. Să evadeze ? Ar avea şanse să scape cu viaţă ?

„Nu te aşteaptă nimeni la Pleintemps, nu ?“ insistă supervizorul. „Vreau să spun dacă ai vreo legătură sentimentală, ceva... ?“

Oona, se gîndi Eric. Tîrfele aparţin măturătorilor. Mă îndoiesc că-şi mai aduce aminte de mine.

„Nu“, răspunse el.

* * *

Două siluete se apropiau de suprafaţa betonată peste care luna presăra o lumină cenuşie. Se opriră acolo unde se termina iarba. Aşteptară. Cîteva minute mai tîrziu o altă siluetă traversă aerodromul, venind către ei. Eric scoase arma, dar îl recunoscu pe Halko. Celălalt se aşeză pe iarbă lîngă ei.

„Gata“, anunţă el. „Totul e pregătit. Europa între 10 şi 11. De acord ? Am expediat fluxul porţii chiar azi după amiază. Acum tensiunea este suficientă.“

„Nu eraţi obligat să o faceţi. Aţi fi putut să ne expediaţi fără nici o pregătire.“

„N-ai dreptate !“ Supervizorul scutură tare din cap. „Numai obiectele neînsufleţite pot fi expediate aşa. Nu ştiai ? Nici un organism viu n-ar putea rezista unui asemenea tratament — toată structura i s-ar dezorganiza prin transferare instantanee. Nu, a fost nevoie să trimit mai întîi stîlpii ca să delimitez perimetrul porţii. Ciudat că nu ştii asemenea lucruri...“

„Ştiam. Dar aţi fi putut neglija detaliul acesta. Un bun mijloc de a vă debarasa de noi, nu ? În plus aţi mai fi economisit şi o echipă de măturători.“

„Chiar crezi ?“ îl întrebă Halko blînd.

„Nu“, răspunse Eric. „Oricum, n-am de ales.“ Se ridică, întinse copilului mîna. „Vii ? O să călătorim.“

Copilul îl privi ţintă, cu ochii lui mari : „Călăt-orim ? Ce es-te ata ?“

* * *

Un bărbat şi un copil şchiopătînd înaintară între stîlpii porţii ţinîndu-se de mînă. Apoi dispărură. Poarta era din nou goală.

„Noroc“, spuse încet Halko. În minte îi apăru imaginea unei alte porţi, departe, pe un alt strat al bulbului de ceapă. Două siluete, ca nişte umbre, începeau să prindă contur.

Cu coada ochiului văzu ceva mişcîndu-se lîngă el. Un om se repezea spre el tăind-o peste aerodromul vechi. Mîna lui Halko se repezi spre consola cu taste, împingînd nişte cursoare.

Tipul, un tehnician de la TT, se opri gîfîind lîngă el.

„S-a făcut ?“

Supervizorul dădu din cap.

„Dar ce făceai cu reglajele ?“ insistă celălalt. „Ordinul era să-i expediezi în aval de E/15...“ O clipă ezită. „Ştii ce cred eu ? Cred că n-ai respectat ordinul. Le-ai dat voie să scape. Aşa-i ?“

Cu regret, Halko ridică ochii spre el. „Ai dovezi ?“

„Nu, dar... De ce te-ai atins de reglaje ?“

„Ştii ceva“, zise supervizorul, „dacă te îndoieşti, ce-ar fi să mergi să verifici tu singur în aval de E/15 ca să vezi dacă au ajuns într-adevăr ?“

Învins, tehnicianul de la TT nu mai zise nimic. Halko privi din nou spre poartă. Să aveţi noroc, gîndi el.

OMUL DE LÎNGĂ ZID

Cît despre ziduri... Vedeam multe în vis. Cenuşii, înalte, atît de înalte încît păreau că se unesc acolo unde privirea nu mai putea distinge decît o pînză alburie. Atunci mă răsuceam în patul meu, ascultam răsuflarea regulată a vecinilor, întrebîndu-mă dacă nu cumva visau şi ei la fel. Nu deschideam însă niciodată ochii. Pentru ce ? Penumbra nocturnă nu m-ar fi împiedicat să văd Peretele. Atît de cenuşiu şi atît de înalt. Preferam să mă zbat ca să cred că nu era vorba decît de un vis.

Tipul avea o tăietură drept în frunte. O tăietură clară, alburie — ai fi crezut că era o orbită goală de cristalin sau un sex de femeie. Viziune tulburătoare, dar fugară : aproape instantaneu un val de sînge începu să care un fel de puroi, acoperind rana şi ochii privind miraţi.

Ceea ce m-a surprins a fost liniştea care domina în acele clipe. În realitate ştiu foarte bine că era mult zgomot în jurul nostru, însă nu ne mai atingea. Tăcerea era în noi. Ca şi ceilalţi, îmi ţineam răsuflarea, dar nu mă cuprinsese frica, ci doar instinctul Jocului : ca şi ceilalţi mă întrebam în ce parte urma să cadă.

„Continuăm“, zise Bufflo printre dinţi, „Zece“.

„Merg“, am răspuns eu la fel. N-avem nevoie de multe vorbe ca să ne înţelegem.

Chiar în clipa aceea, ca şi cum ar fi aşteptat ca jocurile să fie făcute ca să se poată hotărî, soflikul începu să se legene uşor. Mîna dreaptă i se deschise iar cascheta căzu pe jos. Apoi i se înmuiară picioarele şi căzu pe spate, la fel de încet, fără zgomot.

„Fir-ar...“ bombăni Devi.

Bufflo oftă, apoi scoase din buzunar un jeton din plastic. L-am luat fără a-l pierde din ochi pe soflik. Ceea ce nu m-a împiedicat să-i încerc muchia cu degetul mare. Crestăturile îmi dovedeau că era într-adevăr un jeton de zece. Cu tipi ca Bufflo niciodată nu eşti destul de prudent. Aştia trişează cum respiră.

Ghemuit lîngă soflik, Devi îi băgă mîna în sîn. Făcu o mutră... „Mort“, zise. Nimeni nu mişcă ; noi ştiam deja, nu era nevoie să-i mai ia cineva pulsul ca să se convingă. O aşchie de silex bine ascuţită dacă mai este aruncată şi de Zeblon nu prea iartă.

Mai era şi ceremonia aia cînd ne adunam la trei, patru metri de Perete şi stăteam acolo nemişcaţi minute în şir. Despre un asemenea ritual nu se vorbea niciodată. Nici înainte, nici după. De aceea nu puteam decît să-mi imaginez rugăciunea pe care o înălţau cu toţii către divinităţile ce se ascundeau acolo sus, dincolo de ceaţa alburie. Dar cred că nu mă înşel dacă spun că, la fel ca mine, şi ei murmurau doar două cuvinte : DESCHIDE-TE.

Dar Peretele rămînea nemişcat, imuabil şi la fel de solid. Înalt, atît de înalt.

„'Tu-i...“, ... repetă Devi, ghemuit în noroiul ce se colora în roşu. În picioare, aşezaţi în cerc în jurul lui, stăteam nemişcaţi şi tăcuţi. Majoritatea dintre noi tocmai începeau să înţeleagă că trupul care zăcea la picioarele noastre era un soflik. Cît priveşte pe ceilalţi, cei care ca Devi îşi dăduseră seama de situaţie mai repede, presupun că se rugau ca marele Cemotron să facă să dispară trupul sau să-l reînvie ca soflik.

Devi se ridică. Pe faţă i se citea un zîmbet răutăcios. Întinse un deget acuzator spre Zeblon. „De ce ?... Ce te-a apucat ? De ce l-ai ucis ?“

„Ucis ?“ Zeblon, cu capul lăsat pe-o parte, schiţă un zîmbet neterminat. „Ucis, eu ?“ Probabil că încă nu-şi dădea seama, încă nu făcea legătura dintre bucăţica de silex cu care se jucase cu cîteva minute mai devreme şi gestul instinctiv de apărare făcut la apariţia soflikului, acum un corp însîngerat întins la picioarele noastre. Lăsă ochii în jos, jenat de privirile care se îndreptaseră spre el. „Ucis ?“ Hîrîi ceva din gît : acces de rîs ori suspin, n-aş putea spune. Poate că ambele.

Scena părea că se lungeşte la nesfîrşit. Nimeni nu părea dispus să-i explice lui Zeblon pentru ce îl făceam responsabil de situaţia ivită. Annifanni îi puse capăt. Se apropie de el şi-i dădu o pereche de palme. Lunganul nu se clinti ; continuă să zîmbească fără să ridice capul. Pe obraji îi apărură dungile degetelor. Annifanni, nu-i genul de femeie zdravănă, dar Cemotron o dăruise cu minte. Cînd am cunoscut-o, mi-amintesc că am rămas uimit de inelele de pe degete. Erau mari şi păreau grele. Cred că erau confecţionate chiar de ea din bucăţi de fier. Şi m-au convins de utilitatea lor.

Annifanni e frumoasă. Mă rog, vreau să spun : aşa o vedeam eu din locul unde mă aflam. Nu se putea să nu-i remarc frumu-

seţea. Are un profil extraordinar. Pe bune. Însă numai dintr-o parte, cea dreaptă. Ce i s-o întîmplat, probabil că nici ea nu ştie. Vreo chestie din naştere. Ca şi cum pielea, în partea stîngă, dură, zbîrcită, vineţie, plină de creţuri acolo unde oasele feţei îi ieşeau în afară n-ar fi putut ţine în învelişul ei capul. Buzele, mereu jîmbate, îi scoteau în evidenţă gingiile. Ochiul stîng, holbat, te privea ciudat. Pleoapele răsucite. Hidoşenie şi frumuseţe unite într-un tot. Asta era Annifanni.

„Ascultaţi-mă, vă rog", am zis intrînd în cerc. „Nu-i momentul să ne lamentăm şi nici să căutăm cine este răspunzător şi de ce. De altfel dacă idiotul ăsta de soflik ar fi purtat casca, n-ar fi simţit nimic... Şi-apoi, ce dracu' căuta acolo, ei ? Ăsta-i teritoriul nostru, iar ei ştiu foarte bine că n-au ce căuta pe-aici !"

Devi se uită la mine perplex. „Nu l-ai recunoscut ? Nu-i un soflik oarecare. E Rollan."

Nu, nu-l recunoscusem. Poate fiindcă mă întorsesem în clipa cînd Zeblon arunca silexul, iar cînd m-am întors n-am mai văzut decît un cadavru însîngerat, un anonim, ceva ce devenise o abstracţie.

În orice caz, dacă soflikul care se răcea încet, încet în noroi era Rollan, se schimbau multe. Fiindcă Rollan făcea oarecum parte din bandă, nu era un soflik ca oricare altul. Cred că se împrietenise cu Devi — ştiu că poate părea bizar, chiar o absurditate, dar asta era. De altfel, dacă mă gîndesc bine, mă întreb dacă nu cumva fiecare bandă îşi avea soflikul ei personal. Venea cîteodată în vizită şi ne povestea chestii de Afară. Ne aşezam în jurul lui şi el ne vorbea despre Lumea de Dincolo de Perete, despre viaţa grozavă pe care o vom duce cînd vom fi strigaţi la Apel.

„Rollan" bolborosi Zeblon. „Rollan ucis ?". Zîmbetul îi dispăruse ; începea să înţeleagă. Dintre noi toţi cu siguranţă că el va fi cel mai afectat de dispariţia soflikului. Cînd vorbea Rollan, faţa lui Zeblon se lumina de un zîmbet visător. Era în al noulea cer.

„Păsări... iarbă... soare..." Vraja cuvintelor îi mergea la inimă chiar dacă nu prea le pricepea sensul. Cred că-i mai aud încă glasul monoton şi felul curios în care repeta cuvintele, despărţindu-le în silabe ca şi cum respira. Pă-sări, Soa-re... „Poate că-i Rollan", am repetat eu, „dar, oricum, tot un soflik rămîne. Mai bine ne-am grăbi să-i ascundem cadavrul, fiindcă..."

Ciudată toată chestia asta : cu cît mi-era foarte clar că trebuia să-i ascundem cadavrul, cu atît îmi era mai greu să precizez din ce motive trebuia să acţionăm astfel. Poate din cauza noutăţii faptului. Moartea unui soflik nu se întîmplă în fiecare zi. Şi ca să

fiu drept, nici nu cred că s-a mai întîmplat vreodată, înaintea gestului nefericit al lui Zeblon. S-ar fi ştiut.

Cît priveşte Peretele, există lucruri ce pot fi constatate în mod obiectiv şi ceea ce se poate deduce din aspectul său. Elementele obiective : culoarea, înălţimea. Asta în măsura în care te poţi încrede în ceea ce vezi, în ceea ce observi. Dar nimeni, după cîte ştiu eu cel puţin, nu verificase dacă era atît de tare, atît de rece pe cît se zicea. Nimeni nu putuse să se apropie într-atît încît să-l atingă. Cu excepţia soflikilor, desigur.

Tare, nu ştiu, dar rece, asta-i sigur ! E suficient să-i vezi pe fanfaronii care încercau să-l atingă. Cum mai tremurau.

Noi ne dădusem întîlnire la distribuitoare. Nimic mai simplu ca să treci nevăzut. Mulţimea este locul ideal. Cu coada ochiului pîndeam sosirea tipilor din bandă. Devi şi Zeblon, care fuseseră desemnaţi să ascundă cadavrul în sac, sosiră primii, îşi îndeplinişeră misiunea. Ceilalţi veneau unul cîte unul, indiferenţi amestecîndu-se printre tipii care se foiau pe lîngă maşini. Hainele lui Rollan se aflau acum prin toate colţurile din Silo. Trebuia să fi fost cineva deosebit de isteţ ca să poată pune mîna pe asasini... numai dacă nu bănuieşte, ceea ce nu era prea evident.

Hotărîsem să-mi ofer chiar un pahar ca să serbez reuşita operaţiei şi, în timp ce introduceam un jeton în fanta aparatului distribuitor şi apăsam pe clapa *afro aphro* — nu mă întrebaţi ce este, dar vă asigur că te trînteşte în mai puţin de două clipe — ceva făcea *cling !* în capul meu.

Apelul, mi-am zis. M-am aruncat pe burtă după cum cere ritualul. Toată lumea la pămînt. Culcaţi, toţi. Nici un zgomot, numai cel al distribuitoarelor, dar astea nu-s decît nişte maşini. N-au drept la Apel.

CEMOTRON !

În scăfîrlia mea vui un glas. Sau mai degrabă nu : sute şi mii de glasuri cîntînd la unison. Am strîns din dinţi : momentul Apelului nu-i niciodată foarte agreabil. Mă rog, dacă ar fi numai apelul, mai treacă meargă, dar ceea ce-i mai rău sînt paraziţii, adică tot ceea ce gîndesc cei ce sînt în jur, care se infiltrează în gîndurile tale şi nu poţi face nimic să-i împiedici.

Şi-ncepe să curgă în valuri imense, negre. Întîi un val de cuvinte neclare, de sentimente tulburi. V-aş ruga să observaţi şi să reţineţi că această comparaţie a mea cu marea nu-i extraordinară, şi nu valorează mare lucru. Tot ceea ce ştiu despre mare, o ştiu de la Rollan. Şi cum, după părerea mea, el povestea tot felul de chestii...

Doamne, astăzi la Apel trebuie să fiu eu, fă să fiu eu. Să plec, să plec de-aici, din împuțitul ăsta de Silo ATENȚIE. Să văd soarele cerul norii marea iarba ATENȚIE LA APEL Nu gîndi fir-ar să fie fii cu spiritul liber uneori Apelul să fie pentru mine Cîte perioade mai trebuie să petrec în mizeria asta de Silo Așteptați vi se spune toți spun așa ascultați Apelul într-o zi ți se va adresa ție nu altuia și vei ieși din Silo așteptați îți spun cu toții Cemotron ăsta soflikii așteptați și veți vedea Afară florile copacii Gata cu dormitoarele comune și distribuitoarele Afară se doarme pe iarbă după ce soarele trece dincolo de orizont Da' ce-i orizontul Nu-nțeleg nimic din povestea asta cu orizontul, o porcărie, Orizontul trebuie să fie probabil, nu, probabil ca un zid Cenușiu și înalt Tare și rece Ceva ca Peretele ia te uită Da așa-i ca Peretele dar fii atent e doar un zid iar soarele o bilă mare de foc zic ei nu se poate să te uiți la el, îți arde ochii te chiorăște CLING ! Tu crezi că m-ar jena să mă uit la el SE CERE nu se poate ca Apelul să dureze prea Mult pentru mine și să putrezesc în cloaca asta de Silo Cemotron ăsta m-a uitat AJUSTORI A1—A2 Nu-nțeleg nimic din Apelul ăsta niciodată nu-nțeleg nimic cum aș putea răspunde dacă nu-nțeleg nici o boabă Numerele Matricole 529/36/al-B/45/26-623/12/A2-B1/39/506631/34A1-B/67/14 Mai întîi Apelul este un rahat nu-i decît în capul meu Afară nu-i nimic Nu există Afară Tot ce ne povestesc Cemotron și soflikii sînt basme ca să ne-adoarmă După ce rahatul ăsta de Apel se va termina am s-o țin una și bună tipa aia de colo Păcat că n-are un braț sar pe ea îi dau jos pantalonii și i-o fac scurt că numai c-o mînă n-are să poată să se apere Are să țipe dar cu-așa cur a văzut ea destule și dacă eu STRUNGARI T3—T4 Mama ei de tuse într-o zi am să-mi scuip plămînii Durere ascuțită în piept ACCEPTAȚI TOȚI ÎNMATRICULAȚII CU CONDIȚIA SĂ AIBĂ CALIFICAREA T3—T4.

„M-au chemat..."

M-am întors ; era Zeblon, zîmbind idiot ca de obicei.

„Ce-ai pățit, bătrîne ?" l-am întrebat.

„Chemat, eu." Izbucni în rîs, bătîndu-se în piept cu pumnii. „Strungar T3. Eu ! Chemat !"

Chestia asta m-a dat peste cap. Degeaba știu că toți cei închiși în Silo au șanse egale de-a fi desemnați într-o zi la Apel, Zeblon era ultimul la care m-aș fi gîndit. Cum dracu' un individ ca ăsta putea să aibă un Dar, o Specialitate ?

„Mă bucur pentru tine", i-am zis dîndu-i un ghiont. Era adevărat : eram mulțumit că tocmai el fusese acela ales ca să descopere minunile de Afară. De cînd visa...

L-am însoţit cu toţii pînă la Plecare. Era un loc gol şi aproape uscat, păzit incontinuu de sofliki. Numai el avu permisiunea de a intra într-un fel de cabină ; cînd ieşi ne făcu un semn cu mîna, dar gardienii l-au împins în direcţia opusă, spre un grup de oameni adunaţi în jurul unei platforme pe marginea căreia scria MILIŢIA SOCIALĂ — DELTA INC.

Ritualul Plecării îl ştiu pe de rost. Mai însoţisem şi pe alţi chemaţi. De cînd mucegăiam în Silo ! Ne-am aşezat pe jos aşteptînd ca soflikii să-i urce pe chemaţi pe platformă şi să pornească în direcţia Peretelui. Înainte de a se mişca un soflik a dat ordin ca toţi să se ţină de mîini prinzîndu-se şi el de şirul uman.

Zeblon s-a întors din nou spre noi. Văzîndu-l cum îşi mişcă buzele, unii dintre noi am crezut că ne spunea la revedere şi i-am răspuns cu strigăte şi tot felul de semne. Dar ne înşelam. Zeblon ne uitase deja, aşa cum uitase Silo şi timpul pe care l-a petrecut aici. Pă-sări, Pă-sări. Asta zicea el.

Şi-apoi, dintr-o dată se petrecu fenomenul arhicunoscut. Îl aşteptam. În momentul în care platforma se ridica pe perna de aer, Peretele, chiar în faţa ei începu să lucească. Apăru o gaură ce se mărea pe măsură ce vehicolul se apropia, făcîndu-se exact cît trebuie ca să poată trece. Spectatorii se repeziră, ca şi mine, să vadă ce-i dincolo. Zadarnic, ştiam, dar speranţa... În locul unde Peretele se vaporizase, nu era nimic, doar gaura aceea mai întunecată, o gaură adîncă prin care platforma păru că se afundă, ca în gura unui animal gigantic.

Mult timp după ce Peretele se închisese (cenuşiu, rece, dur. atît de dur) am stat cu privirile aţintite spre locul pe unde platforma se evaporase. Dar noi nu priveam Peretele. Dincolo de suprafaţa lui vedeam ceea ce vedea acum Zeblon, ceea ce încercam să ne imaginăm după cum ne povestea Rollan.

Pătratul nu-i genul de exerciţii obositoare pentru intelect. Se desenează un pătrat mare pe pămînt, apoi se împarte în căsuţe egale, apoi scoţi patru jetoane şi încerci să le aliniezi însă încercînd să-l împiedici pe adversar să o poată face cu ale sale. Jetoanele sînt puse în colţurile căsuţelor. Explicat în felul acesta pare simplu, dar vă sfătuiesc să încercaţi şi-o să vedeţi. Sînt patru sau cinci tactici posibile. Eu mă servesc întotdeauna de aceeaşi şi cîştig toate partidele. Bineînţeles împotriva noilor-veniţi. Niciodată n-am încercat să joc împotriva unui veteran, dar presupun că partida s-ar prelungi pînă noaptea sau pînă cînd unul, sătul sau din neatenţie face o greşeală. Veteranii însă dispreţuiesc Pătratul. Cît despre mine, nu că mi-ar face plăcere dar pot cîştiga uşor cîteva jetoane. Novicii, în general, nu ştiu să joace decît aşa ceva.

Deci, tocmai jucam Pătratul cînd cineva mă bătu pe umăr. Era Annifanni.

„Vino", îmi şopti la ureche. Dar cum eu nu ridicam capul (la Pătrat este absolut necesar să stai cu ochii aţintiţi şi să fii atent la orice mişcare. Orice neatenţie te poate costa partida) : „Vino, cînd îţi zic ! Soflikii i-au înhăţat pe Bufflo şi Devi !"

„Ai cîştigat", i-am zis noului venit căruia nu-i venea să creadă. „Abandonez". Tipul se grăbi să grebleze jetoanele pînă nu-mi schimbam părerea. Aşa-i regula : dacă pleci din timpul partidei, se consideră că ai pierdut.

„Idiotul ăla de Bufflo", îmi zise ea în timp ce ne făceam drum prin grupurile de jucători. „Ştii ce-a făcut dobitocul ? Şi-a zis că bluzonul lui Rollan i-ar fi mai de folos lui decît să-l arunce şi l-a îmbrăcat pe dedesubt... Cretinul ! Ei, cum să crezi că poate trece neobservat un bluzon de soflik ! L-o fi văzut cineva şi a ciripit ceva soflikilor..."

Eu avusesem ca sarcină să arunc cismele. Şi, Cemotron mi-e martor, n-am făcut-o cu inimă deschisă...

„Ce facem ? Crezi că soflikii vor veni să ne caute ?"

Ghemuită lîngă mine, Annifanni începuse să scotocească în sacul de plastic în care orice tip din gaşcă adună toate resturile pe care fie le găsesc, fie le fură din prin Silo. „O clipă, dacă vin ? Da, cred c-or să vină ! Crezi că Bufflo o să-şi ţină gura !... Scoase o exclamaţie, se ridică şi-mi arătă un obiect destul de mare, hemioferic. „Ştii ce-i asta ?"

Era *casca* lui Rollan. Am început să ţip. Era culmea. Cu chestia asta nu mai încăpea nici o îndoială că soflikii ne vor înhăţa, or să ne pună în cîrcă asasinatul şi... dar ea începu să rîdă.

„Stai uşor, nu te agita. Eu am ascuns casca aici. Dacă i-am ajutat ieri pe ăia să-l dezbrace pe Rollan n-am făcut-o pentru mi-ar fi plăcut să umblu cu mîinile prin sînge. Dar cum nimănui nu-i trecuse prin minte să recupereze cheia de la Rollan..."

„Cheia... O, Dumnezeule mare !"

„Abia acum îţi trece şi ţie prin minte, aşa-i ? Şi totuşi o ştiam cu toţii. Soflikii poartă asupra lor cheia ca să poată trece oricînd prin Perete..."

Desigur. Tulburaţi de incidentul care ne schimbase existenţa, n-am observat că ni se oferea posibilitatea să scăpăm fără să mai aşteptăm întîmplarea, pe calea Apelului.

„Cheia... e în cască ?"

Am întins mîna ca să o iau dar ea se feri şi m-a mîngîiat cum n-a făcut-o niciodată ; cu voluptate, cu dorinţă. „Nu-i *în* cască, *este* casca", mi-a răspuns ea. „Un fel de maşinărie care amplifică ordi-

nele date de creier. Cînd o ai pe cap, e suficient să dorești să treci prin Perete și acesta se deschide în fața ta...“ Nu m-am gîndit că m-aș putea mira de cunoștințele ei în domeniul unor astfel de aparate. De altfel, n-aș fi avut timp. Ea se apropie și-mi puse casca pe cap. M-am uitat la Perete. Era lîngă noi. „Dispari !“ i-am ordonat în gînd. Pentru o clipă a sclipit pe suprafața lui un punct unde îmi concentrasem privirea.

„Merge !“ am exclamat. „Ai văzut ? Merge !“

Annifanni mi-a aruncat o privire, apoi se întoarse din nou spre perete. „Bineînțeles că merge !“ mi-a șoptit ea. Excitat, am luat-o de după umeri și am scuturat-o cît puteam de tare. „Merge. Annifanni ! Gata, am terminat cu soflikii, cu rahatul ăsta de Silo ! O să mergem Afară, să vedem iarba, păsările...“

Brusc, se desprinse din îmbrățișarea mea, și m-a privit intens. „Te crezi în stare să... ?“

Ce întrebare ! Cu casca mă simțeam în stare să distrug orice Perete, nu numai cîțiva metri pătrați de care aveam nevoie ca să evadăm...

„Ei, hai“. Mi-a întins mîna. Atunci mi-am dat seama că nu avem decît o cască pentru amîndoi, dar mi-a venit în minte lanțul uman format de cei „chemați“ și părăseau Silo. I-am luat mîna strîngînd-o cu putere. „Mă simt în stare să ne eliberăm amîndoi“, i-am zis.

Cinci metri. Annifanni mergea alături, la o jumătate de pas. Am înaintat spre Perete, cu privirea ațintită, dură, ca un arc, cu întreaga energie concentrată într-un singur gînd : dispariția zidului cenușiu.

Trei metri.

În acea clipă mi-am auzit numele. Cineva striga din spate.

„Nu te întoarce“ mi-a șoptit Annifanni. „Mergi“.

Prea tîrziu. Cu coada ochiului l-am zărit pe Bufflo alergînd spre noi. M-am oprit. „Bufflo liber ? Păi...“

„O capcană a lor !“ strigă Annifanni. „Mergi !“

Doi metri. Și senzația familiară de frig pe care n-o avusesem niciodată. Cum ar fi putut fi. Casca era pe cap. Se putea ?

Un metru. Deja nu mai era nici urmă de Perete, ci doar o gaură întunecată, ca un tunel în noapte...

În ultima clipă, m-am întors. Cu fața ascunsă în mînă, Annifanni se împiedică de mine. Am strîns-o ușor, încercînd zadarnic să-i alin tremuratul. Se zguduia din tot trupul. „De ce te temi ?“ i-am zis încet. „Am cheia. Nimic nu ne poate opri.“

În spatele ei l-am zărit pe Bufflo cam la trei-patru metri. Tremura și el. Dar la el asta nu mă mira. N-avea cască.

Apoi am mai făcut un pas. Doar unul. Şi fără nici o rezistenţă m-am trezit Afară.

Afară : o întindere cenuşie, monotonă, dezolantă atît de întinsă încît nu-i vedeam marginile. Nici urmă de iarbă. Nici o pasăre. Soarele... da, probabil ; doar o plapumă de nori grei şi întunecaţi îl împiedicau să încălzească acea lume moartă.

Descumpănit, am dat drumul mîinii lui Annifanni. Şi chiar în clipa aceea ea începu să urle.

O ! Dar ea nu urlă întotdeauna. Totuşi. A fost chiar lucidă. Uneori. Dar, ca să fiu sincer, aş fi preferat să urle...

Povestea cu arestarea lui Bufflo şi Devi, fusese inventată de ea. Înţelesese că fără să mă ştiu ameninţat de sofliki, n-aş fi acceptat niciodată să înfrunt zidul. Chiar cu casca lui Rollan.

Chiar şi casca asta : o glumă bună. După cum singură îmi spusese ea căutase cheia prin buzunarele lui Rollan, fără să găsească nimic. Dar ceea ce nu-mi spusese era că nici casca nu conţinea nimic. Mi-am dat seama singur : nu era decît o cochilie goală. Nici un fel de aparat care să amplifice undele cerebrale, ca să folosesc termenii ei. Cînd a verificat toate astea şi-a dat seama că a înţeles : totul stătea în mintea soflikilor. Dacă Peretele nu le opunea nici o rezistenţă se datora faptului că erau convinşi că sînt mai puternici decît el. Desigur că ea încercase singură, dar în străfundul ei ştia că nu va reuşi : iar Peretele a respins-o. Atunci a schimbat tactica : îi trebuia cineva care să nu ştie ce a descoperit ea şi care să fie convins de eficacitatea unui ajutor exterior. Acest cineva eram eu ; ajutorul exterior era aparatajul iluzoriu din cască. Şi totul a mers după cum prevăzuse — cu excepţia ei.

Căci nu soflikii sînt convinşi de puterile lor asupra Peretelui ci noi sîntem convinşi de existenţa acestuia, ceea ce e o diferenţă. N-ai nevoie de nici o cheie atunci cînd n-ai nimic de deschis... Dar cînd o barieră mentală există în adîncul sufletului nostru, atunci pe lume nu există nici o cheie care să se potrivească la broască. Annifanni ştia ceva despre asemenea lucruri. Peretele ridicat în mintea ei a sfărîmat-o cum n-ar fi făcut-o nici un zid de beton sau stîncă. Eu, cu credinţa în nişte aparate care nu existau, mi l-am învins pe-al meu. O dată. Dar nu se va mai întîmpla.

Acum ştiu că sînt singur pentru a-l înfrunta — dar ştiu că sînt prea slab ca să-l învinq. După ce am rătăcit ore întregi pe această cîmpie imensă şi prăpădită, după ce am căutat zadarnic marea, florile, iarba, m-am întors la Annifanni, stînd cu privirea aţintită undeva aiurea, descumpănită, la margine de Silo. Din Afară Silo seamănă cu o construcţie enormă, de formă cilindrică. Oarbă. Cu casca pe cap, tîrînd-o pe Annifanni în urma mea, m-am îndreptat spre

Perete. La cîţiva metri de el m-am prăbuşit, plîngînd şi tremurînd de frig...

De-atunci mă-nvîrt fără încetare în jurul Silo-ului, urlînd să vină cineva să mă ia, să nu mă lase. Dar nu vine nimeni ; nimeni nu va veni. Niciodată. Singura mea speranţă este să dau peste un convoi ieşit la Apel. Mă voi urca pe platformă, am să mă strecor printre ei. Şi apoi, cu ei, mă voi duce spre...

Spre ce ? Care este punctul final al acestor convoaie ? Rollan ne mintea. Acum o ştiu prea bine. Convoaiele duc spre alte Silo-uri implantate în această lume moartă. „Chemaţii" sînt conduşi la ele după nişte ordine fără nici un sens date de cei care dirijează totul şi care au ridicat aceste Ziduri în noi pentru a ne înăbuşi orice posibilitate de revoltă.

În aşteptarea acestei salvări iluzorii — sau a celei, mai sigure pe care mi-o va aduce moartea, mă-nvîrt în jurul acestui Silo, urlînd de frică în faţa unei lumi căreia nu-i disting marginile, rugîndu-i să-mi redea siguranţa ce ţi-o dă un Zid înalt, foarte înalt...

La fiecare trecere o revăd pe Annifanni. Nu mai strigă. În picioare, nemişcată, cu braţele împreunate, începe să semene încet, încet cu cenuşiul zidului şi răceala pietrei. În lupta dintre Zid şi ea, cel care a cîştigat a fost el. Definitiv. Ochii îi sînt la fel. Bulbucaţi. Fiecare colţ al gurii a luat locul care trebuia. Stă cu gura strînsă. Faţa i-a devenit, în sfîrşit, normală.

CUPRINS

Amatorul de tablouri 5

Cărările gloriei și căile nopții 47

Vis de iubire 64

Ecouri . . 69

Trecut recompus 90

Omul de lîngă zid 109

Redactor : CONSTANTIN VREMULEȚ
Tehnoredactor : STELA FUICĂ

Bun de tipar 12.07.1993. Tiraj 8.000 ex.
broșate. Hârtie tipar de 48,8 g/m²
Format 16/61x86 Coli tipar 7,5
Apărut 1993

Tiparul executat sub cd. nr. 313 la
Societatea Comercială - Editură și Imprimerie
„Porto - Franco" S.A. Galați
B-dul George Coșbuc nr. 223 A
ROMÂNIA